

WHWATISDATI!?

**Een handleiding over de Wet op het hoger onderwijs
en wetenschappelijk onderzoek
voor studenten en medezeggenschappers**

Derde editie

János Betkó
Anco Peeters
Sara Struik
Hester Swart
Lisa Westerveld

COLOFON

Landelijke Studenten Vakbond / Landelijk Overleg Fracties

Postbus 1335

3500 BH Utrecht

Tel. 030-2316464

www.lsvb.nl

lsvb@lsvb.nl

www.lofnet.nl

lof@lofnet.nl

Eerste editie, 2010

Tweede editie, 2011

Derde editie, 2013

Overal waar in deze publicatie de mannelijke vorm wordt geschreven, kan ook de vrouwelijke vorm worden gelezen, behalve waar het om verwijswwoorden of specifieke personen gaat.

Trefwoorden: universiteit / hogeschool / hoger onderwijs / medezeggenschap / studenten / WHW / studentenrechten

Titel: WHWatisdat!?

Auteurs: János Betkó, Anco Peeters, Sara Struik, Hester Swart en Lisa Westerveld

Auteurs vorige edities: János Betkó, Ilir Dibrani, Anco Peeters, Sara Struik, Hester Swart, Maaïke Verhoek en Lisa Westerveld

Eindredactie: Hester Swart

Afbeelding omslag: Jorrit Kiel

Ontwerp binnenwerk: J Ontwerp

Redactie en opmaak: Tom Hoven en Anco Peeters

Derde editie met medewerking van: Jos Bakker en Pepijn Eymaal

ISBN: 978-90-74884-16-7

© 2013 Landelijke Studentenvakbond, Utrecht.

Deze publicatie is uitgegeven door Studentenvakbond AKKU in opdracht van de Landelijke Studenten Vakbond. De inhoudelijke verantwoordelijkheid van deze publicatie ligt geheel bij de Landelijke Studenten Vakbond en het Landelijk Overleg Fracties.

Alles uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar worden gemaakt zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende. Gebruik van enige informatie uit deze uitgave is voor eigen risico. Voor meer informatie, vragen, bestellingen of tips voor verbetering kan contact worden opgenomen met de Landelijke Studenten Vakbond.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	8
Waarom is dit boekje geschreven?	8
Opbouw, inhoud en leestips.....	9
I. Geschiedenis – schets van de studenteninspraak en de WHW	10
II. Structuur van de medezeggenschap	14
Inleiding	14
Verschillende niveaus	14
Gedeelde of ongedeelde medezeggenschap.....	15
Rechten van de medezeggenschap.....	18
Instemmingsrecht.....	18
Adviesrecht.....	18
Informatierecht	18
Initiatiefrecht	19
Verkiezingen en daarna	19
Het centrale niveau	19
Het college van bestuur (CvB)	19
Bevoegdheden CvB.....	20
Ongedeeld medezeggenschapsstelsel op centraal niveau	20
Instemmingsrecht (ongedeeld stelsel)	20
Adviesrecht (ongedeeld stelsel)	21
Informatierecht en initiatiefrecht (ongedeeld stelsel)	22
Gedeeld medezeggenschapsstelsel op centraal niveau	22
Instemmingsrecht (gedeeld stelsel).....	22
Adviesrecht (gedeeld stelsel).....	22
Informatierecht en initiatiefrecht (gedeeld stelsel).....	22
Het decentrale niveau	23
Faculteitsbestuur of decaan (universiteiten).....	23
Bevoegdheden faculteitsbestuur	24
Bestuur faculteit/organisatorische eenheid (hogescholen).....	25
Ongedeelde medezeggenschap op decentraal niveau	25
Instemmingsrecht (hogescholen).....	26
Instemmingsrecht (universiteiten).....	26
Adviesrecht (zowel hogescholen als universiteiten)	27
Informatie- en initiatiefrecht (zowel hogescholen als universiteiten).....	27
Gedeelde medezeggenschap op decentraal niveau	27
Inspraak op opleidingsniveau	28
Het bestuur van een opleiding (universiteiten)	28
Het bestuur van een opleiding (hogescholen)	28
De opleidingscommissie	29
Adviesrecht.....	30
III. Rechtsbescherming voor studenten	31
Inleiding.....	31
De interne procedure	31

Bezwaar en administratief beroep	32
Klachten.....	33
De externe procedure	33
Vormvereisten bezwaar, beroep- of klaagschrift	34
Meer informatie.....	34
IV. Geschillen van de medezeggenschap	35
Wie kan een geschil aanspannen?	35
Soorten geschillen	36
Hoe te beginnen?	36
Een geschil aanspannen	36
De landelijke geschillencommissie	36
Omgekeerde bewijslast	38
Een proces aanspannen	38
Termijnen	38
Adviesrecht	38
Instemmingsrecht	39
Proces	39
De opleidingscommissie	39
Beroepschrift	39
Meer informatie	40
V. Memorie van Toelichting	41
VI. Artikelen over onderwijs	44
Artikel 7.8b Studieadvies propedeutische fase	44
Artikel 7.9 Verwijzing in postpropedeutische fase	45
Artikel 7.10 Examens en tentamens	46
Artikelen 7.12, 7.12a en 7.12b Examencommissie.....	46
Artikel 7.13 Onderwijs- en examenregeling	46
Artikel 7.14 Beoordeling OER	50
Artikel 7.15 Informatieverstrekking aan studenten en aanstaande studenten.....	50
Artikel 7.28 Vrijstelling op grond van andere diploma's	50
Artikel 7.30a Toelatingseisen aansluitende masteropleidingen in het wo	51
Artikel 7.30b Toelatingseisen overige masteropleidingen (huidig).....	52
Artikel 7.30b Toelatingseisen overige masteropleidingen (nieuw).....	52
Artikel 7.30c Toelatingseisen voor masteropleidingen in het wo op het gebied van onderwijs ..	53
Artikel 7.31 Bekendmaking procedure; procedureregels.....	53
Artikelen 7.31a t/m f Aanmelding, studiekeuzeactiviteiten en studiekeuzeadvies ..	53
Artikel 7.32 Algemene bepaling inschrijving	53
Artikel 7.34 Rechten inschrijving als student	53
Artikel 7.42a Gedragingen student in relatie tot toekomstige beroepsuitoefening	54
Artikel 7.45 Hoogte wettelijk collegegeld	55
Artikel 7.45a Wettelijk collegegeld.....	56
Artikel 7.46 Instellingscollegegeld	56
Artikel 7.51 Profileringsfonds	57
Artikel 7.57h Huisregels en ordemaatregelen	58
Artikel 7.59 Studentenstatuut	58
Artikel 7.59a Toegankelijke faciliteit	59

Artikel 7.59b Klachten	59
Artikel 7.60 College van beroep voor de examens	60
Artikel 7.61 Bevoegdheid college van beroep voor de examens	60
Artikel 7.62 Reglement van orde.....	61
Artikel 7.63 Inlichtingenplicht.....	61
Artikel 7.63a Bevoegdheid en samenstelling geschillenadviescommissie	61
Artikel 7.63b Beslissing op bezwaren.....	61
Artikel 7.64 College van beroep voor het hoger onderwijs.....	62
Artikel 7.66 Bevoegdheid en procedure college van beroep voor het hoger onderwijs	62
VII. Artikelen over bestuur en inrichting van universiteiten	63
Artikel 9.3 samenstelling college van bestuur; rechtspositie leden	63
Artikel 9.7 Samenstelling raad van toezicht	63
Artikel 9.13 Benoeming en ontslag decaan	64
Artikel 9.17 Bestuur opleidingen.....	64
Artikel 9.18 Opleidingscommissies	64
Artikel 9.30 Keuze uit medezeggenschapsstelsels	65
Artikel 9.30a Instemmingsbevoegdheid gezamenlijke vergadering.....	65
Artikel 9.31 Universiteitsraad	66
Artikel 9.32 Algemene bevoegdheden en taken universiteitsraad en raadsleden.....	66
Artikel 9.33 Instemmingsbevoegdheid universiteitsraad	67
Artikel 9.33a Adviesbevoegdheid universiteitsraad.....	68
Artikel 9.34 Reglement universiteitsraad	68
Artikel 9.35 Advies.....	68
Artikel 9.36. Bijzondere bevoegdheden	68
Artikel 9.37 Faculteitsraad.....	69
Artikel 9.38 Instemmingsbevoegdheid faculteitsraad	69
Artikel 9.38b Faculteitsreglement	70
Artikel 9.47 Commissies	70
Artikel 9.48 Voorzieningen en scholing	70
VIII. Artikelen over bestuur en inrichting van hogescholen.....	71
Artikel 10.2 lid 3 Centrale directie of college van bestuur	71
Artikel 10.3c Opleidingscommissies	71
Artikel 10.3d Scheiding bestuur en toezicht	72
Artikel 10.16a Keuze uit medezeggenschapsstelsels	72
Artikel 10.16b Instemmingsbevoegdheid GV	73
Artikel 10.17 Medezeggenschapsraad.....	73
Artikel 10.20 Instemmingsbevoegdheid medezeggenschapsraad.....	75
Artikel 10.20a Adviesbevoegdheid medezeggenschapsraad en studenten	76
Artikel 10.21 Medezeggenschapsreglement	77
Artikel 10.22 Inhoud medezeggenschapsreglement	77
Artikel 10.23 Advies.....	77
Artikel 10.24 Bijzondere bevoegdheden	77
Artikel 10.25 Deelraden.....	78
Artikel 10.34 Commissies.....	78
Artikel 10.39 Voorzieningen en scholing	78

IX. Een gewaarschuwd mens...	79
"Het moet van Den Haag"	79
"Dit is geen benoeming, dit is een herbenoeming"	79
"Helaas, het besluit is al genomen. Volgende keer mogen jullie meepraten"	79
"Dat staat in de model-OER"	80
"Volgend jaar gaat er weer een trein"	80
"Voor ons is die oude regeling eigenlijk ook wel prima"	80
"Dus jij wilt informatie? Prima, de vrachtwagen rijdt zo voor"	81
"Leuk, maar dit is al lang beleid"	81
"Hier gaan wij niet over"	81
"Nee, daar hebben we écht geen geld voor!"	81
"Wij zijn een bijzondere instelling"	82
Tot slot	82
Nawoord	83
Bijlage I. Afkortingenlijst	84
Bijlage II. Wetteksten WHW	89
Bijlage III. Wet op de ondernemingsraden	143
Inleiding	143
Organisatie van medezeggenschap via de WOR	143
Voorzieningen	145
Reglement van de ondernemingsraad	145
Bevoegdheden	145
Adviesrechten ondernemingsraad (artikel 25)	146
Informatie aan de ondernemingsraad	147
Overige bevoegdheden en taken van de ondernemingsraad	148
Meer informatie	149
Bijlage IV. Over de auteurs	150
Register	151

VOORWOORD

Voor de ongeoevende lezer is een wet moeilijk te lezen. Toch krijgen studenten en docenten soms te maken met de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Dat geldt zeker voor studenten en docenten in medezeggenschapsorganen en opleidingscommissies. Maar ook bijvoorbeeld een studentenvereniging, studentenvakbond of een student die een adviserende stem heeft in een opleidings- of faculteitsbestuur kan er belang bij hebben de wet te kennen. De WHW bevat namelijk de juridische basis waarop het hoger onderwijs in Nederland is gestoeld. Hieronder vallen onder andere de rechten van studenten, de regels rondom medezeggenschap en de inrichting van hoger onderwijsinstellingen.

Dit boekje is bedoeld voor iedereen die te maken kan krijgen met de WHW en heeft als doel je wegwijs te maken in de regelgeving omtrent hoger onderwijs. We hebben geprobeerd moeilijke juridische termen zoveel mogelijk te vermijden en waar dat niet mogelijk was, uit te leggen wat een term inhoudt. Het boekje bevat geen uitleg over alle artikelen, maar over een selectie die door de auteurs is aangebracht. Achterin (bijlage II) hebben we de meest relevante wetsartikelen opgenomen. Het is toch aan te bevelen om even te controleren of het artikel in dit boek nog actueel is, wetten hebben namelijk de neiging om regelmatig te wijzigen (op kleine of grotere punten). Het is dus handig om de meest recente uitgave van de WHW bij de hand te hebben of om artikelen even te controleren op www.wetten.nl (op de website staat altijd de momenteel geldende wet). We zijn uitgegaan van de wet zoals deze tussen 1 oktober 2013 en 1 september 2014 zal zijn. Deze termijn is gekozen vanwege de inwerkingtreding van het wetsvoorstel “Kwaliteit in verscheidenheid.”

Waarom is dit boekje geschreven?

Directe aanleiding voor dit boekje was de laatste grote wetswijziging van de WHW in 2010 (‘Versterking besturing’). Omdat hiermee voor studenten en docenten een aantal zaken verandert, hebben de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) en het Landelijk Overleg Fracties (LOF) besloten om studenten en de medezeggenschap te informeren over de voor hen relevante delen van de WHW. In het verleden deden de LSVb en het LOF dit via de uitgave van de *MUB-master* (LSVb, 2002). Inmiddels is er dermate veel veranderd op het gebied van wetgeving, dat een geheel nieuwe uitgave gerechtvaardigd is.¹ Het belangrijkste verschil tussen deze uitgave en de *MUB-master* is dat deze uitgave zich ook richt op studenten en medezeggenschappers op hogescholen. Daarnaast beperkt dit boekje zich, in tegenstelling tot de *MUB-master*, tot zaken die relevant zijn met betrekking tot de wet. Degenen die ook geïnteresseerd zijn in verkiezingsstrategieën voor de medezeggenschap, vergadertips en aanverwante onderwerpen, raden wij aan om de *Medezeggenschapsmaster* (LSVb, 2004) of de *MUB-master* te lezen. De *MUB-master* is online te vinden op de website van het LOF² en de *Medezeggenschapsmaster* is verkrijgbaar bij de LSVb.

¹ Grote delen van de *MUB-master* zijn wel gebruikt bij het schrijven van dit boekje.

² Via www.lofnet.nl, onder ‘publicaties’ en dan ‘uitgaven’.

Inmiddels zijn we al bij de derde editie van de *WHWatisdat!?*. Elke editie proberen we zo goed mogelijk aan te sluiten bij wetswijzigingen die plaats hebben gevonden na het uitkomen van de editie daarvoor. Mocht je bij het lezen van dit boekje onverhoopt toch nog op een onvolledigheid of een onjuistheid stuiten, gelieve dan contact op te nemen met de LSVb via lsvb@lsvb.nl. Zo kunnen we dit boekje blijven verbeteren. Alvast onze dank!

Opbouw, inhoud en leestips

Dit boekje is opgedeeld in hoofdstukken. Omdat de WHW ook met hoofdstukken werkt en verwijzingen hiernaar voor verwarring kunnen zorgen, hebben we er voor gekozen de hoofdstukken in dit boekje te nummeren met Romeinse cijfers. De hoofdstukken en artikelen uit de wet worden aangegeven met Arabische cijfers (1, 2, 3 etc.). Hoofdstuk I van dit boekje geeft een korte geschiedenis van hogeronderwijswetgeving en (studenten-)inspraak en schetst kort de totstandkoming van de huidige WHW. In de hoofdstukken II, III en IV geven we uitleg over diverse bestuurs- en medezeggenschapsstructuren op onderwijsinstellingen, studentenrechtsbescherming en geschillen. In hoofdstuk V wordt de memorie van toelichting (de uitleg van de wet) kort samengevat en geven we aan welke belangrijke toezeggingen hier in staan. In de hoofdstukken VI, VII en VIII bespreken we de meest relevante stukken uit de wet. Het gaat hier om artikelen uit hoofdstuk 7 (onderwijs), 9 (inrichting universiteiten) en 10 (inrichting hogescholen). Om het leesbaar te houden spreken we telkens over personen in de mannelijke vorm. Het boekje wordt afgesloten met enkele tips (hoofdstuk IX). In de bijlagen vind je een afkortingenlijst (bijlage I), relevante wetteksten (bijlage II), uitleg over de Wet op de ondernemingsraden (WOR) (bijlage III) en informatie over de auteurs (bijlage IV). Daar waar wetsartikelen worden genoemd zonder dat er naar een specifieke wet wordt verwezen, gaat het altijd om artikelen uit de WHW. Sommige artikelen worden op meer dan één plek in dit boekje aangehaald. Zo worden de artikelen uit hoofdstuk 9 van de wet zowel in hoofdstuk II van dit boekje, als in hoofdstuk VII gebruikt. Houd hier rekening mee bij het opzoeken van informatie over een wetsartikel.

Omdat veel hogeronderwijsinstellingen gebruik maken van eigen termen voor bijvoorbeeld medezeggenschapsorganen (zoals domeinraden/faculteitsraden/schoolraden/deelraden), adviseren we je eerst de afkortingenlijst (bijlage I) goed te bekijken zodat je weet wat wij met de termen in dit boekje bedoelen. Dit boekje kent een register om termen in op te zoeken. Mocht je gericht op zoek zijn naar bepaalde informatie, dan kan je in het register van de WHW vrij eenvoudig opzoeken in welke artikelen dit staat. Deze artikelen kan je vervolgens in dit boekje opzoeken. Een andere mogelijkheid is gebruik te maken van de zoekfunctie in het digitale bestand van dit boekje, te vinden op www.lofnet.nl.

Wij hopen dat je veel aan dit boekje zult hebben. Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met de LSVb (tel. 030 - 231 6464 of www.lsvb.nl).

De auteurs

I. GESCHIEDENIS – SCHETS VAN DE STUDENTENINSPRAAK EN DE WHW

Een geschiedenis moet ergens beginnen. De jaren vijftig en zestig zijn een mooi beginpunt voor een verhaal over de geschiedenis van de medezeggenschap. Niet dat er toen medezeggenschap was, die kwam er pas halverwege de jaren negentig. Daarvoor hadden (universitaire) studenten een veel grotere mate van inspraak op hun onderwijs. De medezeggenschap zoals we die nu kennen was bij invoering een forse inperking van de rechten van studenten (en docenten). Deze tekst beschrijft, zeer summier, een aantal ontwikkelingen uit de geschiedenis van de studenteninspraak om zo de context van de wet te schetsen.

Na de Tweede Wereldoorlog is de studentenpopulatie in Nederland sterk gegroeid. De overheid had een studiebeurs ingevoerd, vanwege de behoefte aan hooggeschoolde arbeidskrachten voor de naoorlogse economie. Dit schiep de voorwaarde voor de massificatie van het hoger onderwijs: iedereen kon voortaan studeren, niet alleen kinderen uit welgestelde gezinnen. Deze 'bursalen' (beursstudenten) kwamen in steeds grotere getale naar de universiteiten en begonnen zich langzaam maar zeker te organiseren, wat met name succesvol gebeurde vanaf de jaren zestig.

In de *sixties* waren er grote maatschappelijke omwentelingen. Er gebeurde veel op het gebied van kunst en muziek, de zogenaamde consumptiemaatschappij deed haar intrede, 'gewone' mensen konden voor het eerst op vakantie naar het buitenland, de welvaart nam toe. Televisie werd steeds meer gemeengoed en gebeurtenissen uit den vreemde kwamen bij steeds meer Nederlanders direct de huiskamer binnen. Ook raakte Nederland steeds meer ontzuild. Dit alles bracht de nodige onrust met zich mee. De jeugdcultuur, die ontstaan was in de jaren vijftig, onder andere doordat mensen steeds meer vrije tijd kregen, kwam tot wasdom. In de jaren zestig zouden de vrouwenbewegingen en de provo's het licht zien en vonden grote protesten plaats tegen de oorlog in Vietnam.

Tegen deze achtergrond werd in 1963 de Studenten Vakbeweging (SVB) opgericht³, om de praktische belangen van studenten te behartigen. De SVB streed onder andere tegen kamernood, prestatiedwang, de numerus fixus én het gebrek aan zeggenschap van studenten over de eigen studie. Naarmate de jaren zestig vorderden, werd de eis om 'externe en interne democratisering' van de universiteiten steeds belangrijker: iedereen met de benodigde capaciteiten moest kunnen studeren (men pleitte voor een studietoeloon, omdat studeren als 'uitgestelde arbeid' gezien werd) en binnen de universiteiten moesten studenten meer te zeggen krijgen.

In 1969 vonden verschillende bezettingen van instellingen plaats, onder andere om democratisering af te dwingen. De eerste was de bezetting van de Katholieke Hogeschool

³ De SVB ging later ter ziele, werd opgevolgd door het Landelijk Overleg Grondraden (LOG), dat weer plaatsmaakte voor de Landelijke Studenten Vakbond.

Tilburg, die door de bezetters werd omgedoopt tot de Karl Marx Universiteit. Andere grote bezettingen volgden in Amsterdam (het Maagdenhuis) en in Nijmegen. Gevolg van het studentenprotest was dat, in het kader van de interne democratisering, studenten en medewerkers medebestuur kregen. Dit hield in dat in het bestuur van een universiteit of hogeschool studenten en docenten vertegenwoordigd waren.

Voor die tijd maakte de senaat van professoren de dienst uit op een universiteit. Deze bestond uit alle hoogleraren, met de rector magnificus als voorzitter. Met de Wet op de Universitaire Bestuursvorming (WUB) werd hier in 1970 een einde aan gemaakt. Sindsdien hadden studenten en medewerkers gezamenlijk de beslissende stem in het universiteitsbestuur. Deze vorm van studenteninspraak was in internationale vergelijking revolutionair en ging verder dan in vrijwel alle andere landen.

In de jaren tachtig veranderde het een en ander voor universiteiten en hogescholen. De toenmalige minister van onderwijs, Wim Deetman, wijzigde een aantal wetten. Hogescholen vallen sindsdien onder het hoger onderwijs in plaats van onder de Wet op het Voortgezet Onderwijs. Hogeronderwijsinstellingen, zowel hogescholen als universiteiten, kregen veel meer autonomie (zo'n beetje het eerste wat ze met die autonomie mochten doen was overigens bepalen in welk deel van hun eigen vlees ze gingen snijden, omdat Deetman enorm moest bezuinigen). Ook werd het fundament gelegd voor de latere golf van fusies voor hogescholen. Voor de medezeggenschapsstructuren veranderde er echter weinig in deze jaren: de WUB bleef gehandhaafd en ook op het hbo veranderde er op dit punt niet veel. Naar verluidt heeft Deetman de medezeggenschapsstructuren heel bewust intact gelaten: bij een geringere invloed van de overheid, was het immers logisch dat de interne 'checks and balances' gehandhaafd bleven.

In 1992 werd de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) aangenomen, die verschillende voorgaande hogeronderwijswetten verving. Ondertussen kwam er steeds meer kritiek op de WUB: deze zou niet flexibel, slagvaardig en efficiënt genoeg meer zijn. Toenmalig minister Jo Ritzen deelde deze kritiek en wilde onder het mom van een 'slagvaardiger bestuur' voor de universiteiten af van het medebestuur. Dit was een opmerkelijke stap, gezien het feit dat ongeveer een decennium eerder de overheid zich terug had getrokken. Door het afschaffen van het medebestuur werden universiteiten voortaan gerund als ware het bedrijven, en lag alle macht om beslissingen te nemen opeens bij het management, terwijl de professionals (docenten) en studenten slechts een marginale invloed overhielden. Het enige toezicht dat er sindsdien is, vindt plaats via de Raden van Toezicht die op grote afstand van het bestuur staan. Toch keurde de Eerste Kamer in 1997 de MUB (Wet modernisering universitaire bestuursorganisatie) goed. Hiermee was de invoering van het huidige medezeggenschapsmodel, voor zowel hbo als wo, een feit.⁴

⁴ Het gaat voorbij aan het doel van deze tekst, maar het is de moeite waard om eens na te denken over hoeveel van de recente misstanden in het hoger onderwijs plaats zouden vinden wanneer studenten en docenten nog een beslissende stem zouden hebben in het bestuur. Denk aan een hbo-fraude, een overhaaste invoering van competentiegericht leren, het verlagen van het niveau ten behoeve van rendementscijfers, het misbruiken van regelingen als het bindend studieadvies, het weggeven van diploma's omwille van de outputfinanciering (diplomabonus), et cetera. Voor interessante literatuur over dit soort (en aanverwante) onderwerpen, bekeken vanuit verschillende wetenschappelijke invalshoeken, zie bijvoorbeeld de bundel: Chris Lorenz (redactie) *If you're so smart, why aren't you rich – universiteit, markt & management* (2008, Amsterdam).

Bestuurders van instellingen waren overwegend blij met de wet, want medewerkers en studenten hadden niet langer het laatste woord. Studenten waren minder blij. Onder andere de LSVb heeft zich, tevergeefs, fel tegen de wet verzet. Toen minister Hermans in 2001 een ‘bezinning’ hield over de nieuwe wet, bleek de medezeggenschap een knelpunt, op het gebied van openheid van bestuur, scholing en ondersteuning, en de positie van de opleidingscommissies. Tot op de dag van dit schrijven zijn dit actuele punten.

Staatssecretaris van onderwijs Mark Rutte wilde in 2005 de totale WHW herzien en vervangen door een nieuwe wet, de Wet op het Hoger Onderwijs en Onderzoek (WHOO). Hierin zouden ook een aantal aanpassingen gemaakt worden in het stelsel van medezeggenschap. Hij zag, niet geheel verassend voor een VVD’er, de oplossing voor studenteninspraak in de markt. In zijn wetsvoorstel zouden studenten via het principe van ‘stemmen met de voeten’ ‘gewoon’ weg kunnen gaan bij hun opleiding wanneer deze niet voldeed. Door de bekostiging van instellingen de student te laten volgen, zou dit een prikkel moeten zijn voor instellingen om de kwaliteit zo hoog mogelijk te leggen en zouden studenten meer macht krijgen.⁵ Door de val van het kabinet werd deze wet echter controversieel verklaard en later ingetrokken. Ronald Plasterk, die na de verkiezingen minister van onderwijs werd, besloot vast te houden aan de WHW, maar een groot aantal voorstellen van de WHOO over te nemen. Deze zouden grotendeels terecht komen in de wetswijziging ‘Versterking besturing’. Deze grootschalige wijziging is de voornaamste reden voor het verschijnen van dit boekje.

Opmerkelijk is dat in de aanloop naar de wetswijziging ‘Versterking besturing’ een ruime Kamermeerderheid voor uitbreiding van de rechten van de medezeggenschap was. In februari 2008 is een motie ingediend door Renske Leijten (SP) en Marianne Besselink (PvdA) met als doel de medezeggenschap te verbeteren.⁶ Zowel de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD, de VVD, de PVV en Rita Verdonk hebben voor deze motie gestemd waardoor zij met een ruime meerderheid is aangenomen. De daadwerkelijke uitbreiding bleek echter marginaal.⁷ Er kwamen slechts enkele adviesrechten bij, waarmee de politiek claimde dat de rechten van de medezeggenschap waren uitgebreid. Eenieder die enige affiniteit met medezeggenschap heeft, weet echter dat het recht van advies weinig voorstelt en dat de medezeggenschap bij dit recht volledig afhankelijk is van de *goodwill* van de bestuurder. Daarnaast bezat de medezeggenschap deze rechten al in de vorm van het ‘recht op ongevraagd advies’. Een van de weinige wezenlijke verbeteringen is het omgekeerde toetsrecht, waardoor nu de bewijslast in enkele gevallen bij de bestuurders ligt in het geval van een geschil.⁸

Bij de parlementaire behandeling van de wet is door D66 een amendement ingediend waarin werd voorgesteld om een studentlid met adviserende stem in de CvB’s te zetten, naar voorbeeld van de studentassessor die per wet geregeld is voor de faculteits- en opleidingsbesturen op universiteiten. Het amendement kreeg een meerderheid in de

5 Inhoudelijk valt hier het één en ander op af te dingen, maar dat valt buiten het doel van deze tekst.

6 De motie Leijten c.s. over verbetering van de medezeggenschap in het hoger onderwijs, 31288, nr. 4.

7 Op het gebied van rechtsbescherming van studenten zijn wel enkele significante verbeteringen doorgevoerd.

8 Hierdoor heeft de medezeggenschap een eerlijkere kans gekregen om te winnen bij het aanspannen van een geschil: voor verdere uitleg zie hoofdstuk IV, Geschillen van de medezeggenschap.

Tweede Kamer, maar liep alsnog stuk op een intensieve lobby van de VSNU en HBO-raad (tegenwoordig Vereniging Hogescholen geheten). De Eerste Kamer, sowieso al kritisch over enkele aspecten van de wetswijziging, zoals het vrijgeven van het collegegeld voor de tweede studie, stond zeer vijandig ten opzichte van dit amendement. Minister Plasterk, nooit een groot voorstander van een student met adviserende stem in het CvB, regelde met de coalitiepartijen dat het amendement niet ten uitvoer zal worden gebracht. Inmiddels is er een motie aangenomen die het kabinet vraagt de studentassessor met adviserende stem in besturen wettelijk te regelen.⁹

Het artikel dat ter vervanging van de studentassessor is aangenomen door de Kamer, is niet eens een wassen neus te noemen. Het artikel werd ingeluid onder de pretentieuze titel 'versterkt initiatiefrecht' en stelt dat de medezeggenschap (maar liefst) twee keer per jaar het college van bestuur mag uitnodigen om aan de hand van een door de medezeggenschap opgestelde agenda te vergaderen. Niet alleen zijn de woorden 'uit te nodigen' veelzeggend (hier zit immers geen enkele verplichting aan vast), maar was het sowieso al mogelijk om agendapunten aan te dragen. Dat hiermee is ingestemd laat niet alleen de beroerde kennis van Kamerleden over (of de prioriteitstelling ten aanzien van) de WHW zien, maar ook toont deze episode dat de huidige bestuurders in het hoger onderwijs zich grote moeite willen troosten om te voorkomen dat hun machtsmonopolie in gevaar komt, zelfs als dat gevaar grotendeels denkbeeldig is en bestaat uit één enkele student met een adviserende stem.

Tot er weer betere tijden aanbreken voor de inspraak, zullen studenten het moeten doen met de huidige wet- en regelgeving. Ook hiermee valt gelukkig het een en ander te bereiken, al zijn de rechten niet meer zo uitgebreid als vroeger. Dat dit boekje jullie daarbij behulpzaam moge zijn!

⁹ De motie Klaver c.s. over de studentassessor, 31288, nr. 116.

II. STRUCTUUR VAN DE MEDEZEGGENSCHAP

Beschreven of genoemde wetsartikelen: WHW 2.2; 7.13; 7.30a; 7.30b; 7.51; 7.59; 9.2; 9.3; 9.4; 9.5; 9.6; 9.12; 9.13; 9.14; 9.15; 9.17; 9.18; 9.30a; 9.32; 9.33; 9.33a; 9.35; 9.37; 9.38; 9.39; 9.40; 9.48; 10.3; 10.3a; 10.3b; 10.3c; 10.16a; 10.16b; 10.17; 10.19; 10.20; 10.20a; 10.25; 10.26.

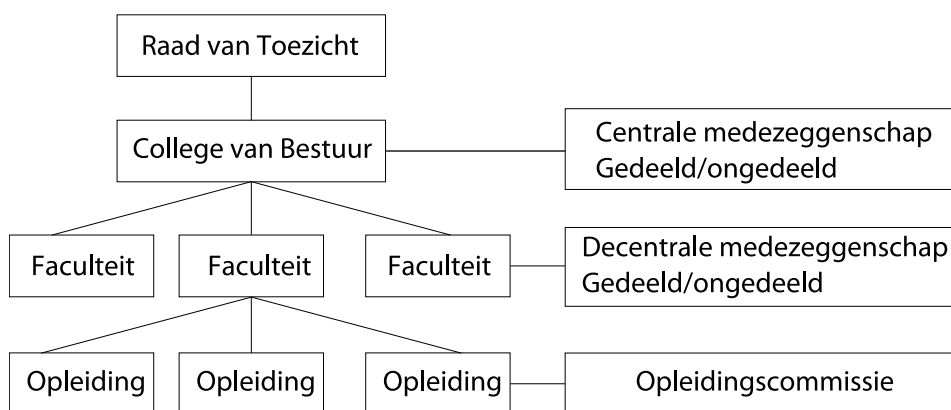
Inleiding

Verschillende niveaus

Als medezeggenschapper heb je een grote verantwoordelijkheid. Je bent gesprekspartner van het bestuur van je instelling, faculteit of opleiding en in sommige gevallen moet eerst aan de medezeggenschap toestemming worden gevraagd voordat voorgenomen beleid kan worden uitgevoerd. De medezeggenschap mag altijd advies uitbrengen aan het bestuur en kan op deze manier invloed uitoefenen en problemen aan de kaak stellen.

Er zijn verschillende bestuurslagen te onderscheiden binnen zowel universiteiten als hogescholen en bij iedere laag hoort ook een medezeggenschaps- of inspraakorgaan. Bestuursstructuren van universiteiten en hogescholen staan voor het grootste deel vastgelegd in de wet (WHW). Het organogram dat hierna is weergegeven geldt voor bijna alle universiteiten en hogescholen, al vormen sommige hogescholen hierop een uitzondering. Zo is er vrijwel overal een raad van toezicht (of een stichtingsbestuur met een toezichtsfunctie), een centraal bestuur, decentrale besturen en opleidingsbesturen of -directeuren. Aan deze niveaus hangen verschillende medezeggenschapsorganen, zoals de centrale medezeggenschap aan het college van bestuur (CvB) en de decentrale medezeggenschap aan het bestuur van een hoofdafdeling (de term die de WHW hanteert is faculteit).

Er zijn enkele instellingen die één faculteit hebben. In deze gevallen is het CvB ook het faculteitsbestuur en neemt deze de bijbehorende taken op zich. Dit betekent dat ook de decentrale medezeggenschap en centrale medezeggenschap ineengeschoven zijn en dat deze raad de bevoegdheden heeft van beide raden. Naast het samenvoegen van verschillende bestuursniveaus kan de structuur nog op een andere manier afwijken. Wanneer bijvoorbeeld een regeling al besproken is met de medezeggenschap op een hoger niveau, kan de medezeggenschap op een lager niveau niet óók nog een keer haar medezeggenschapsrechten op deze regeling laten gelden. Soms wordt geprobeerd om een regeling waar de medezeggenschap wel instemmingsrecht op heeft, over te hevelen naar een ander niveau, omdat de rechten van de medezeggenschap op dit niveau minder verstrekkend zijn. In de memorie van toelichting (MvT) staat echter dat dit niet mag: “medezeggenschap volgt zeggenschap.” Hiermee wordt bedoeld dat de medezeggenschap haar oorspronkelijke rechten behoudt. In hoofdstuk IX “Een gewaarschuwd mens...” staat een voorbeeld over deze situatie met betrekking tot de model-OER.

Afbeelding 1: Organogram bestuur

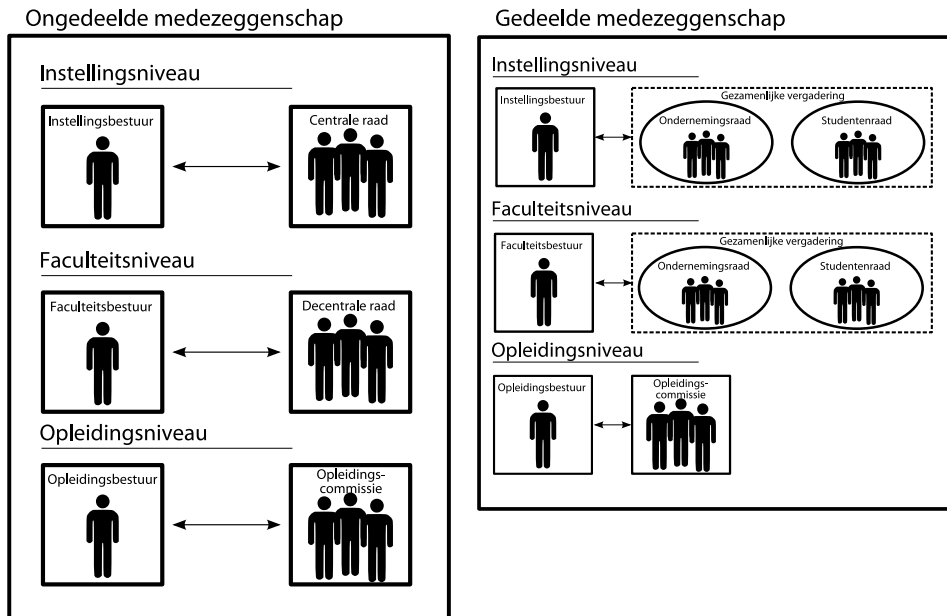
Tip: let als medezeggenschapsraad goed op wanneer je beslissingen neemt die effect hebben op de onderliggende niveaus! Praat met de inspraakorganen een niveau lager over wat hun belangen en wensen zijn.

Gedeelde of ongedeelde medezeggenschap

De medezeggenschap kan verschillende structuren hebben. Er zijn zogeheten gedeelde en ongedeelde stelsels. Bij universiteiten gelden deze twee mogelijkheden al langer en voor hogescholen is dit door de wetswijziging 'Versterking besturing' mogelijk gemaakt. Daarvóór kende men op hogescholen alleen ongedeelde medezeggenschapsraden. In het gedeelde medezeggenschapsstelsel zitten het personeelsleden en studenten in twee afzonderlijke raden en zijn ze dus gescheiden. Beide raden overleggen wel gezamenlijk met het CvB in de gezamenlijke vergadering (GV). In het ongedeelde stelsel zitten personeelsleden en studenten in een gezamenlijke raad. Een CvB kan besluiten het model te veranderen, maar dit moet in samenspraak met de medezeggenschap. Inspraak op het niveau van de opleiding is altijd ongedeelde: studenten en docenten zitten samen in één opleidingscommissie (OC). Voor een beter en duidelijker overzicht van beide stelsels staat verderop een afbeelding. De keuze voor een medezeggenschapstelsel wordt gemaakt op centraal niveau en geldt voor de hele instelling. Het is dus niet mogelijk om centraal een ongedeelde model en decentraal het gedeelde model te hanteren. De inkleding van de rechten van het gedeelde en ongedeelde model verschilt, daarom behandelen we ze gescheiden in dit hoofdstuk.

Op het eerste gezicht zijn er weinig verschillen tussen de studentenraad/ondernemingsraad en de centrale of decentrale raad. In een gedeelde model wordt er alleen gepraat over het beleid dat de geleiding zelf direct aangaat. Zo praat de studentenraad hoofdzakelijk over studentaangelegenheden en de OR over personeelsaangelegenheden.

Deze opsplitsing van de raad in twee geledingen kan voor problemen zorgen. De stelling dat studenten niets te maken hebben met personeelsbeleid is namelijk discutabel. De didactische kwaliteit van docenten is bijvoorbeeld zeker interessant voor studen-

Afbeelding 2: Ongedeelde en gedeelde medezeggenschap

ten en er zijn ook studentenzaken te bedenken die het personeel wel degelijk aangaan. Hoewel instellingen zich vaak profileren op de gemeenschap van studenten en docenten en op de wisselwerking tussen beide, wordt hier bij de keuze voor het gedeelde model aan voorbij gegaan. Als voordeel van het gedeelde stelsel wordt vaak genoemd dat de verschillende geledingen dieper in kunnen gaan op bepaalde onderwerpen.

De rol van de personeelsgeleding, de ondernemingsraad (OR), is duidelijk anders in een gedeeld medezeggenschapsstelsel dan in een ongedeeld stelsel. Doordat de OR (in een gedeeld stelsel) onder de Wet op de ondernemingsraden (WOR) valt en niet onder de WHW, is het informatierecht bijvoorbeeld anders geregeld. Ook heeft de OR weer andere instemmingsrechten, bijvoorbeeld op de loopbaanplanning van het personeel en systemen voor functiewaardering. In bijlage III is informatie opgenomen over de WOR.

Bij het gedeelde stelsel lijkt het makkelijker om een wig te drijven tussen studenten en personeel. Als die meningsverdeeldheid er eenmaal is, kan het CvB of het faculteitsbestuur kiezen voor een bepaalde geleding en zeggen dat ze rekening hebben gehouden met de raad. In het ongedeelde stelsel is de afstemming tussen personeel en studenten vaak beter aangezien ze samen vergaderen en is het dus ook moeilijker voor het CvB of het faculteitsbestuur om deze twee partijen tegen elkaar uit te spelen.

Een belangrijk nadeel van het ongedeelde stelsel is dat de studentgeleding en het verloop van vergaderingen makkelijk beïnvloed kunnen worden door de docentgeleding. De docentgeleding bestaat vaak uit personen die het werk al meerdere termijnen doen en hierdoor meer ervaring hebben. Bovendien kan de werkwijze van beide geledingen

Om het hoofdstuk leesbaar te houden voor zowel wo- als hbo-studenten is er gekozen om een bepaalde terminologie te hanteren. De terminologie die in dit boekje wordt gehanteerd is de volgende:

De centrale medezeggenschap: de medezeggenschap op centraal niveau, zowel in een gedeeld als ongedeeld stelsel. Hiermee bedoelen we universiteitsraden, centrale medezeggenschapsraden, centrale/universitaire studentenraden, ondernemingsraden, enz.

De decentrale medezeggenschap: de medezeggenschap op decentraal niveau, zowel in een gedeeld als ongedeeld stelsel. Hiermee bedoelen we faculteitsraden, deelraden, academieraden, facultaire studentenraden, onderdeelcommissies, decentrale personeelsraden, enz.

De centrale raad: het medezeggenschapsorgaan op centraal niveau in een ongedeeld medezeggenschapsstelsel. Dit kan zijn de universiteitsraad, de centrale medezeggenschapsraad, enz.

De decentrale raad: het medezeggenschapsorgaan op decentraal niveau in een ongedeeld medezeggenschapsstelsel. Dit kan zijn de faculteitsraad, de (decentrale) medezeggenschapsraad, de deelraad, de academieraad, enz.

De studentenraad: het orgaan in een gedeeld medezeggenschapsstelsel op centraal of decentraal niveau. Dit kan zijn de centrale studentenraad, facultaire studentenraad, de studenten van de deelraad enz.

De ondernemingsraad (OR): het medezeggenschapsorgaan op centraal of decentraal niveau bestaande uit alleen personeelsleden.

Let op: De begrippen 'centrale medezeggenschap' en 'decentrale medezeggenschap' zijn dus verzameltermen. Alleen wanneer het specifiek om een raad in het gedeelde of ongedeelde stelsel gaat, noemen we het de '(de)centrale raad' of 'studentenraad/ondernemingsraad'.

Het college van bestuur (CvB): het bestuur van de onderwijsinstelling; op sommige hbo-instellingen wordt dit de directie genoemd.

Faculteit: een decentrale hoofdafdeling binnen een onderwijsinstelling. Op sommige hbo-instellingen wordt dit een school, academie, domein of deel genoemd.

Het faculteitsbestuur: het bestuur/de decaan van de faculteit (wo) of het bestuur/hoofd van een (hoofd)afdeling of faculteit (hbo).

Het faculteitsreglement: het reglement dat geldt voor de faculteit of (hoofd)afdeling, waarin onder andere de rechten van de medezeggenschap op decentraal niveau zijn geregeld.

verschillen. Daarnaast is het lastig om met een grote heterogene groep waarin veel verschillende belangen spelen overeenstemming te bereiken. Hierdoor is het moeilijker als gehele raad een blok te vormen, iets wat makkelijker is als gescheiden studentenraad of ondernemingsraad.

Een combinatie van beide modellen is ook mogelijk. Dan zijn er een gescheiden OR en studentenraad, maar vergaderen zij ook geregeld samen. Ook de verschillende commissies worden dan over het algemeen gevuld met zowel studenten als personeel.

Tip: Zorg dat je goed wordt geïnformeerd over de voor- en nadelen van beide modellen wanneer er een verandering wordt voorgesteld. Houd er daarbij rekening mee dat een verandering niet alleen op centraal, maar ook op decentraal niveau geldt. Vraag zo nodig meer informatie op bij andere raden, dit kan onder andere door op LOF- of SOM-bijeenkomsten met afgevaardigden van andere instellingen te praten.

Rechten van de medezeggenschap

Instemmingsrecht

Op een aantal punten heeft zowel de centrale als decentrale medezeggenschap instemmingsrecht. Instemmingsrecht wil zeggen dat het CvB of het faculteitsbestuur de instemming (goedkeuring) van de medezeggenschap nodig heeft om een plan ten uitvoer te mogen brengen of een reglement vast te mogen stellen. Een medezeggenschapsorgaan stemt in als ten minste de helft van het aantal leden instemt. Hierbij heeft de studentgeleding de helft van het aantal stemmen en de personeelsgeleding de andere helft, ongeacht het aantal leden waaruit beide geledingen bestaan. De instemmingsrechten van de specifieke centrale en decentrale raden in een gedeeld of onge-deeld stelsel staan hieronder uitgebreid vermeld.

Adviesrecht

Het adviesrecht van de medezeggenschap omvat zowel het gevraagd advies als het ongevraagd advies. Het recht op gevraagd advies betekent dat het CvB, de decaan of de onderwijsdirecteur voor vaststelling van een bepaald reglement eerst formeel advies aan de medezeggenschap of OC dient te vragen. Volgt hij het advies van de medezeggenschap of de OC niet op, dan zal hij dit moeten onderbouwen.

Het recht op ongevraagd advies houdt in dat de medezeggenschap en de OC te allen tijde het CvB, de decaan of de onderwijsdirecteur mogen adviseren over elke onderwijs- of studentaangelegenheid. Dit advies hoeft niet opgevolgd te worden, maar er moeten wel redenen worden gegeven wanneer het advies niet wordt opgevolgd.

Informatierecht

Medezeggenschapsorganen hebben het informatierecht. Dit betekent dat het CvB of het faculteitsbestuur de centrale of decentrale medezeggenschap tijdig van alle informatie moet voorzien die zij nodig heeft om haar taak redelijkerwijs uit te kunnen voeren. Daarnaast is het CvB of het faculteitsbestuur verplicht de medezeggenschap de informatie te verschaffen waar zij om vraagt en die zij nodig heeft om haar functie goed uit te kunnen oefenen.

Initiatiefrecht

De medezeggenschap heeft het recht te allen tijde het initiatief te nemen om een voorstel in te dienen dan wel een onderwerp op de agenda te zetten. Het CvB of het faculteitsbestuur is verplicht een reactie te geven op een voorstel van de medezeggenschap. De wet kent sinds de wetswijziging in 2010 daarnaast nog het ‘versterkt initiatiefrecht’ voor de centrale medezeggenschap, wat inhoudt dat de centrale medezeggenschap tweemaal per jaar het CvB mag uitnodigen aan de hand van een door de medezeggenschap opgestelde agenda.

Verkiezingen en daarna

De leden van de medezeggenschapsorganen worden verkozen door middel van geheime schriftelijke stemming (verkiezingen). Er hoeven echter geen verkiezingen gehouden te worden als er niet meer kandidaten zijn dan het aantal beschikbare zetels. De leden van de medezeggenschapsraden kiezen de voorzitter en de eventuele vice-voorzitter(s) van de raad. Daarnaast zorgt de centrale medezeggenschap voor de verdeling van de door het CvB beschikbaar gestelde middelen voor de raad en eventueel de decentrale raden. Het begrip ‘middelen’ is een verzamelterm voor financiële hulp, voorzieningen en alle andere zaken die het voor de medezeggenschap mogelijk maken haar taken uit te voeren. De raad en het CvB komen minimaal twee keer per jaar bijeen, in praktijk is dit over het algemeen vaker. Als er in het reglement niet is vastgesteld dat de centrale medezeggenschap en het CvB vaker bijeen komen, dan kan dat alsnog op verzoek van de medezeggenschap. Hier moeten natuurlijk wel redenen voor gegeven worden. Hieronder staat een aantal punten beschreven die door de centrale medezeggenschap op basis van de WHW behandeld dienen te worden. In het medezeggenschapsreglement (het reglement van de universiteitsraad of centrale medezeggenschapsraad) kunnen extra rechten aan de raad worden toegekend.

Het centrale niveau

Het college van bestuur (CvB)

Aan het hoofd van elke hogeronderwijsinstelling staat een CvB. Enkele hogescholen vormen hierop een uitzondering, zij hebben een directie aan het hoofd staan. Op de universiteit is er in ieder geval een rector magnificus, die wordt bijgestaan door ten hoogste twee andere personen (**artikel 9.3 lid 1**). Het CvB wordt benoemd, geschorst of ontslagen door de raad van toezicht of in bijzondere gevallen het stichtingsbestuur, waar het ook verantwoording aan verschuldigd is. Voorafgaand aan benoeming of ontslag van een van de leden van het CvB wordt de centrale medezeggenschap gehoord door de RvT. Een benoeming geldt voor een periode van vier jaar.

De plannen die het CvB maakt worden voorbereid door beleidsmedewerkers, die de vastgestelde plannen ook vaak uitvoeren. Deze medewerkers hebben dus behoorlijk wat invloed op het beleid van de instelling. Het is belangrijk om dit niet te onderschatten, omdat via beleidsmedewerkers ook invloed uitgeoefend kan worden. Als het CvB eenmaal overtuigd is door de centrale medezeggenschap, moeten de beleidsmedewerkers de plannen nog verder uitwerken. Goed contact met hen is dus wenselijk.

Bevoegdheden CvB

De wet stelt dat het CvB verantwoordelijk is voor het bestuur en het beheer van de gehele universiteit (**artikel 9.2 lid 1**). De voorzitter is degene die de universiteit vertegenwoordigt (**artikel 9.2 lid 3**). Over de taken van het CvB zegt de wet weinig. Het CvB dient een bestuurs- en beheersreglement vast te stellen waarin onder meer deze taken zijn vastgelegd (**artikel 9.4**). Daarnaast kan het CvB richtlijnen opstellen voor het bestuur van de faculteiten (**artikel 9.5**) en dient het CvB te zorgen voor een heldere verantwoording naar de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (**artikel 9.6**).

De wet zegt weinig over de bevoegdheden van het bestuur van hogescholen. In **artikel 10.2** staat beschreven dat het CvB bestaat uit ten hoogste drie leden (**lid 1**) en dat een lid niet tegelijkertijd in het CvB van een andere hogeschool mag zitten. Verder wordt verwezen naar **artikel 9.3**, dat de samenstelling van het CvB en de rechtspositie van de leden bepaalt.

Tip: Omdat er veel op instellingsniveau geregeld wordt, is het zinnig om deze regelingen (zoals het bestuurs- en beheersreglement) goed door te nemen.

Ongedeeld medezeggenschapsstelsel op centraal niveau (centrale of universiteitsraad/hogeschoolraad)

Het medezeggenschapsorgaan op centraal niveau in het ongedeelde stelsel noemen we de centrale raad. Dit kan ook de universiteitsraad/hogeschoolraad of de centrale medezeggenschapsraad genoemd worden. Elke centrale raad heeft een eigen reglement. In dit reglement staan praktische zaken en de rechten en plichten van de raad.

Het CvB stelt dit reglement vast met instemming van de centrale raad. Het reglement wordt vastgesteld of gewijzigd als tweederde van de leden van de raad instemming verleent.

Instemmingsrecht (ongedeeld stelsel)

Wat instemmingsrecht inhoudt wordt hiervoor uitgelegd. Het is belangrijk om goed in je hoofd te hebben op welke punten je instemmingsrecht hebt. De instemmingbevoegdheden van de centrale raad in het ongedeelde stelsel staan voor universiteiten beschreven in **artikel 9.33** en voor hogescholen in **artikel 10.20**. Deze rechten komen overeen. Hieronder staan de punten opgesomd waarop de centrale raad in ieder geval instemmingsrecht heeft.

- **Het instellingsplan.** Het instellingsbestuur stelt om het jaar een plan met betrekking tot de instelling vast. Het plan geeft een omschrijving van de inhoud en de specificatie van het voorgenomen beleid van de instelling voor die periode. In het plan wordt aandacht besteed aan de voornemens in verband met de bevordering van de kwaliteit van het onderwijs en het verbeteren van de inrichting van de opleidingen aan de instelling. Meer informatie over het instellingsplan staat in **artikel 2.2**.
- **De vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg.** Het CvB is verantwoordelijk voor een goed systeem van kwaliteitszorg. Als centrale medezeggenschap heb je het recht om al dan niet je instemming te verlenen aan het plan dat het CvB voorlegt.

- **Het beleid in het licht van de uitkomsten van de kwaliteitsbeoordeling.** De interne en externe kwaliteitszorg van het onderwijs zullen (als het systeem goed werkt) verbeterpunten aan het licht brengen. Deze worden bijvoorbeeld in het jaarverslag weergegeven. Naar aanleiding van deze verbeterpunten zal beleid gevormd moeten worden waar de centrale medezeggenschap instemmingsrecht op heeft.
- **Het studentenstatuut.** Iedere hogeronderwijsinstelling heeft een studentenstatuut waarin de rechten en plichten van studenten beschreven staan (**artikel 7.59**). Het studentenstatuut bestaat uit een algemeen deel, waarop de centrale medezeggenschap instemming heeft, en een opleidingsspecifiek deel. Dat laatste deel bevat ook de OER, waarop de OC adviesrecht heeft en de facultaire deels medezeggenschap instemmingsrecht heeft.
- **Het bestuurs- en beheersreglement (BBR).** In dit reglement staat beschreven hoe de interne organisatie van een hogeschool of universiteit geregeld is en wie waarvoor verantwoordelijk is (wo: **artikel 9.4** en hbo: **artikel 10.3b**).
- **Het reglement van de medezeggenschap.** In dit reglement staat de structuur van de medezeggenschap beschreven, alsmede de rechten en plichten van de medezeggenschap, waar de verschillende organen precies instemmingsrecht of adviesrecht op hebben, hoe zij informatie krijgen en wat de werkwijze is.
- **Het personeelsbeleid.** Hier heeft alleen de personeelsgeleding instemming op.

Adviesrecht (ongedeeld stelsel)

Het adviesrecht van de medezeggenschap behelst zowel het recht op gevraagd advies als het recht op ongevraagd advies. De centrale raad heeft recht op gevraagd advies voor:

- de begroting;
- 'aangelegenheden die het voortbestaan en de goede gang van zaken binnen de instelling betreffen.' Dit betekent dat het CvB voor vaststelling hiervan eerst formeel advies aan de medezeggenschap dient te vragen. Volgt het dit advies niet op, dan zal het zijn keuze moeten onderbouwen.

Daarnaast heeft de studentgeleding nog adviesrecht op:

- het algemene personeels- en benoemingsbeleid;
- het instellingscollegegeld;
- de regeling voor terugbetaling van het wettelijk collegegeld als een student gedurende het jaar stopt met zijn opleiding.

Het recht op ongevraagd advies houdt in dat de medezeggenschap te allen tijde het bestuur mag adviseren over elke aangelegenheid. Het CvB hoeft dit advies niet op te volgen, maar moet wel redenen voor zijn besluit geven wanneer het het advies niet wordt opvolgd.

Onder de twee hierboven genoemde zaken waarover in ieder geval advies moet worden gevraagd aan de centrale raad, kunnen bijna alle bestuursaangelegenheden in de onderwijsinstelling vallen. Veel financiële zaken vallen onder de begroting en andere

aangelegenheden hebben bijna altijd met 'de goede gang van zaken' te maken. De formulering is echter erg algemeen en kan op verschillende manieren geïnterpreteerd worden. Dit is de oorzaak van veel meningsverschillen tussen het CvB en de medezeggenschap. Daarom is het aan te raden om in het reglement van de medezeggenschap duidelijk vast te leggen op welke onderwerpen de medezeggenschap in ieder geval adviesrecht heeft. Daarnaast heeft de medezeggenschap natuurlijk nog recht op ongevraagd advies. Zij kan dus ook buiten de wettelijke adviesverplichting het CvB adviseren.

Het adviesrecht van de centrale raad staat voor universiteiten beschreven in **artikel 9.33a** en voor hogescholen in **artikel 10.20a**.

Informatierecht en initiatiefrecht (ongedeeld stelsel)

Uiteraard heeft de centrale raad het informatierecht en initiatiefrecht zoals dit hiervoor staat beschreven.

Gedeeld medezeggenschapsstelsel op centraal niveau (studentenraad en ondernemingsraad)

In het gedeelde stelsel vergaderen studenten en personeel apart en hebben zij elk hun eigen rechten. In het gedeelde stelsel bestaan er een studentenraad en een ondernemingsraad (OR) of onderdeelcommissie. Daarnaast komt er een gezamenlijke vergadering (GV) van beide raden bijeen, die ook weer eigen bevoegdheden heeft. De opdeling betekent dat studenten niet meer over personeelsbeleid spreken en dat het personeel niet over studentenzaken spreekt. De studentenraad moet minimaal gelijkwaardige rechten hebben aan de centrale raad, maar de rechten hoeven niet hetzelfde te zijn. De exacte rechten van de studentenraad staan in het reglement van de studentenraad.

Instemmingsrecht (gedeeld stelsel)

Studentenraad en OR hebben gezamenlijk instemmingsrecht op het instellingsplan, de vormgeving en beleid van kwaliteitszorg, het bestuurs- en beheersreglement en het medezeggenschapsreglement. De studentenraad heeft daarnaast instemmingsrecht op het studentenstatuut. De OR dient instemming te verlenen aangaande personeelsaangelegenheden. Informatie hierover in de WHW is te vinden in **artikel 9.30a lid 2** voor universiteiten en voor hogescholen in **artikel 10.16b lid 2**.

Adviesrecht (gedeeld stelsel)

De adviesrechten zijn op dezelfde manier georganiseerd als bij het ongedeelde stelsel, dat hiervoor wordt beschreven. Er bestaat dus adviesrecht over de begroting en de aangelegenheden die 'het voortbestaan en de goede gang van zaken binnen de universiteit betreffen'. Daarnaast heeft de studentenraad nog adviesrecht over het personeels- en benoemingsbeleid, het instellingscollegegeld en het beleid ten aanzien van het terugbetalen van het wettelijk collegegeld. De adviesbevoegdheid voor leden van de studentenraad staat voor universiteiten beschreven in **artikel 9.33a** en voor hogescholen in **artikel 10.20a**.

Informatierecht en initiatiefrecht (gedeeld stelsel)

Uiteraard hebben de studentenraad en OR beide het informatierecht en initiatiefrecht zoals deze hiervoor staan beschreven.

Medezeggenschapsreglement

Dit moet ten minste in het medezeggenschapsreglement van de centrale raad staan (wo: **artikel 9.34 lid 3**, hbo: **artikel 10.20**):

- de aangelegenheden waarover de raad instemmingsrecht heeft;
- de aangelegenheden waarover de raad adviesrecht heeft;
- het aantal leden van de raad (maximaal 24, gelijk verdeeld over studenten en personeel) (wo: **artikel 9.31 lid 2**, hbo: **artikel 10.17 lid 2**);
- de wijze en organisatie van de verkiezingen van de leden van de raad;
- de zittingsduur van de leden van de raad;
- de wijze waarop het CvB informatie verschaft aan de raad;
- de termijnen waarbinnen tot instemming of onthouding van instemming moet worden besloten, evenals de termijnen waarbinnen advies moet worden uitgebracht;
- de bevoegdheden die door de decentrale raden (faculteitsraad of deelraad) worden uitgeoefend;
- de toekenning van bevoegdheden aan de personeelsleden uit de raad inzake de arbeidsomstandigheden;
- hoe het aandachtspunt “gelijke behandeling” wordt uitgevoerd;
- een geschillenregeling;
- wie de geschillencommissie kan benaderen.

Het decentrale niveau

Faculteitsbestuur of decaan (universiteiten)

Voor universiteiten geldt dat het bestuur op een faculteit wordt gevormd door een decaan of een faculteitsbestuur (**artikel 9.12**). Er is dus een keuze mogelijk tussen een bestuur van één persoon (eenhoofdig) of meer personen (meerhoofdig). Als er gekozen wordt voor een decaan (een eenhoofdig bestuur), dan moet deze ten minste hoogleraar zijn en hij moet worden benoemd door het CvB, nadat de decentrale medezeggenschap vertrouwelijk is gehoord (**artikel 9.13 lid 1, 2 en 4**). Ook als er gekozen is voor een faculteitsbestuur (meerhoofdig bestuur), geldt dat voor benoemingen in het faculteitsbestuur de decentrale medezeggenschap vertrouwelijk gehoord moet worden door het CvB die uiteindelijk de bestuurders benoemt (**artikel 9.13 lid 5**). In een faculteitsbestuur op de universiteiten moet ook een student worden benoemd die alle bestuursvergaderingen bijwoont en daar een adviserende stem heeft: de studentassessor (**artikel 9.12 lid 2**). Deze student maakt deel uit van het bestuur en heeft een adviserende taak. Er kan besloten worden de student ook inspraakrecht te geven. De wet geeft de voorkeur aan een decaan boven een faculteitsbestuur. Een faculteitsbestuur kan wenselijker zijn omdat het voorkomt dat een decaan alleenheerser wordt. De positie van de student is bij een faculteitsbestuur sterker dan bij een decaan. In de rest van deze paragraaf wordt er gesproken over een faculteitsbestuur, maar hier kan ook decaan voor worden gelezen.

Bevoegdheden faculteitsbestuur

Het faculteitsbestuur is verantwoordelijk voor de algemene gang van zaken binnen de faculteit en voor het bestuur en de inrichting van de faculteit met betrekking tot onderwijs en onderzoek. Daarnaast helpt het faculteitsbestuur het centrale bestuur bij de voorbereiding van het instellingsplan (de meerjarenvisie van een instelling) en de begroting. Ook stelt het bestuur het faculteitsreglement vast, na instemming van de medezeggenschap. Overigens moet de uiteindelijke goedkeuring voor het faculteitsreglement komen van het centrale bestuur. Dat mag het faculteitsreglement alleen afkeuren als het in strijd is met de wet of het algemeen belang (**artikel 9.14 lid 4**). Wanneer je in een facultaire studentenraad zit, of studentassessor bent, is het verstandig goed op de hoogte te zijn van de taken en bevoegdheden van het faculteitsbestuur.

De hiervoor genoemde taken van het faculteitsbestuur zijn niet altijd even concreet. In de wet worden echter ook concrete taken omschreven die het bestuur minimaal moet hebben. Dit zijn onder andere (**artikel 9.15 lid 1**):

- de vaststelling van de onderwijs- en examenregelingen (OER);
- het vaststellen van algemene richtlijnen voor onderzoek;
- het vaststellen van het jaarlijks onderzoeksprogramma van de faculteit;
- het houden van toezicht op de uitvoering van de OER;
- het houden van toezicht op de uitvoering van de onderzoeksprogramma's;
- het benoemen van leden van de examencommissie;
- het benoemen van leden van een commissie die het colloquium doctum afneemt;
- het uitvoeren van het bindend studieadvies (BSA) (indien een opleiding dit kent);
- het vaststellen van regels over vrijstellingen;
- het sluiten van een regeling voor gemeenschappelijke opleidingen met andere faculteitsbesturen.

Al deze taken horen bij het faculteitsbestuur, maar het kan besluiten om een aantal van deze taken over te dragen aan opleidingsbesturen of opleidingsdirecteuren. De eindverantwoordelijkheid blijft echter altijd bij het faculteitsbestuur liggen. Dit betekent dat als taken worden overgedragen aan opleidingen, de medezeggenschap toch op facultair niveau plaatsvindt. Immers, op het facultaire niveau ligt de eindverantwoordelijkheid. Het bestuur heeft dan ook de verplichting om de medezeggenschap tijdig alle informatie te verschaffen die zij redelijkerwijs nodig heeft. De medezeggenschap krijgt deze informatie vaak niet automatisch, maar moet hier expliciet om vragen. Daarnaast heeft het bestuur nog een aantal specifieke informatieplichten. Het moet de decentrale medezeggenschap meteen in kennis stellen van alle voornemens met betrekking tot de aangelegenheden die zijn beschreven in het instellingsplan en zaken die de faculteit aangaan. Dat betekent dat de raad vanaf het moment dat het bestuur aan de slag wil met het instellingsplan daarvan op de hoogte moet worden gebracht. Het faculteitsbestuur stelt de decentrale medezeggenschap ook ten minste één keer per jaar schriftelijk in kennis over het gevoerde beleid en de beleidsvoornemens voor het komende jaar op financieel, organisatorisch en onderwijskundig gebied.

Bestuur faculteit/organisatorische eenheid (hogescholen)

In de WHW is weinig te vinden over faculteiten van hogescholen. In **artikel 10.3a** staat dat het CvB in het bestuurs- en beheersreglement kan regelen dat er een of meer faculteiten/organisatorische eenheden worden ingesteld. Wanneer dit het geval is, moet het bestuurs- en beheersreglement ook regelen (**artikel 10.3b lid 3**):

- welke faculteiten de hogeschool heeft;
- welke opleidingen binnen de faculteiten zijn ingesteld;
- welke bevoegdheden het CvB heeft overgedragen aan het bestuur van de faculteiten;
- de samenstelling en werkwijze van het bestuur van de faculteit;
- de verhouding tussen CvB en het bestuur van de faculteit.

De bevoegdheden van het faculteitsbestuur worden niet in de wet, maar in het bestuurs- en beheersreglement geregeld. Voor hogescholen stelt de wet niet verplicht, zoals voor universiteiten wel het geval is, dat er een student met adviserende stem (de assessor) in het bestuur van een faculteit moet zitten wanneer dit bestuur meerhoofdig is.

*Tip: Een studentassessor in het bestuur van de faculteit heeft veel voordelen voor zowel studenten als het bestuur. Ondanks dat het geen wettelijke verplichting is voor hogescholen, kan het natuurlijk geen kwaad om een dergelijke constructie aan je faculteitsbestuur voor te stellen. Voor universiteiten staat de assessor geregeld in **artikel 9.12 lid 2**.*

Ongedeelde medezeggenschap op decentraal niveau (decentrale of faculteitsraad/deelraad)

Een faculteitsraad (FR) in een ongedeeld stelsel bestaat, net als de centrale raad, uit evenveel studenten als personeelsleden. Het totaal aantal leden van een FR is maximaal 24 (wo: **artikel 9.37** in combinatie met **artikel 9.31**, hbo: **artikel 10.17 lid 2**).

In deze paragraaf wordt uitgewerkt welke rechten de WHW toekent aan de decentrale raad. Dit zijn de rechten waarover de decentrale raad minimaal beschikt. In het faculteitsreglement kunnen meer rechten worden toegekend. De rechten van een decentrale raad zijn voor een gedeelte afgeleid van de rechten die een centrale raad wettelijk heeft. Daar waar het CvB zijn bestuurstaken heeft afgestaan aan het bestuur van de faculteit worden de bijbehorende medezeggenschapsrechten overgedragen van de centrale raad op de decentrale raad (wo: **artikel 9.37 lid 2**, hbo: **artikel 10.25 lid 1**). Deze rechten staan uitgebreid beschreven in hoofdstuk VII (bestuur en inrichting van universiteiten) en hoofdstuk VIII (bestuur en inrichting van hogescholen) en zullen hier slechts kort worden aangestipt. De decentrale raad heeft in ieder het geval het recht om minimaal twee keer per jaar met het bestuur van de faculteit te overleggen over de gang van zaken aan de faculteit. Hiernaast moet het faculteitsbestuur bij ieder voorstel dat de raad doet, de raad de gelegenheid geven hierover met hem te overleggen. Dit overleg moet plaatsvinden voordat het bestuur officieel op het voorstel reageert, waarvoor een termijn van drie maanden staat (wo: **artikel 9.32 lid 2**, hbo: **artikel 10.19 lid 2**).

Instemmingsrecht (hogescholen)

In de WHW staan de rechten van de decentrale medezeggenschap op hogescholen niet uitgewerkt. Voor universiteiten is dit wel het geval. De wet geeft aan dat de decentrale medezeggenschap op hogescholen hetzelfde instemmingsrecht en adviesrecht heeft als de centrale medezeggenschap voor die onderwerpen die de faculteit specifiek aangaan en waarvoor het bestuur van de faculteit verantwoordelijk is (**artikel 10.25**). Voor hogescholen zijn verschillende artikelen van belang. **Artikel 10.16a** en **10.20** regelen de instemmingsrechten van de centrale medezeggenschap, een gedeelte van de OER valt hier ook onder. In **artikel 10.25** wordt vastgesteld dat advies- en instemmingrechten worden overgedragen aan een deelraad als de besluiten op decentraal niveau worden genomen. Kijk even goed naar de regelingen die hierover zijn getroffen en in het faculteits- en/of medezeggenschapsreglement staan. Zo valt de OER volgens de wet onder de instemmingsrechten van de centrale medezeggenschap (**artikel 10.16b lid 2 sub d**), maar via **artikel 10.25 lid 1** valt het opleidingsspecifieke deel onder de decentrale medezeggenschap. Lees voor meer informatie onderstaande paragraaf over instemmingsrecht op universiteiten.

Instemmingsrecht (universiteiten)

De wet bepaalt dat de decentrale raad, naast de rechten die afgeleid zijn van de rechten van de centrale raad, specifiek instemmingsrecht heeft op twee dingen, het faculteitsreglement en de OER. Deze worden hierna besproken.

Het faculteitsreglement. Dit reglement regelt hoe de faculteit is opgebouwd, welke opleidingen er zijn en hoe het bestuur en de medezeggenschap zijn georganiseerd. In het faculteitsreglement staat ook welke rechten de decentrale raad heeft. Dit zijn minimaal de wettelijke rechten, maar het kunnen er ook meer zijn. Als het faculteitsbestuur iets wil veranderen aan de structuur van de faculteit, dan moet het hiervoor instemming krijgen van de decentrale raad. Maar ook als de raad zelf met een voorstel tot wijziging van het faculteitsreglement komt, heeft de raad instemmingsrecht op het tegenvoorstel dat het bestuur van een faculteit geeft. Dit is een goed voorbeeld van hoe het initiatiefrecht en het instemmingsrecht elkaar kunnen aanvullen.

De onderwijs- en examenregeling (OER). De OER beschrijft de opbouw van een opleiding. In de OER staat veel informatie over de opleiding, zoals de hoeveelheid studiepunten die nodig is om de studie af te ronden, de vakken die worden aangeboden, maar ook het aantal tentamenkansen en de wijze van studiebegeleiding. De raad heeft niet op de gehele OER instemmingsrecht; **lid 2 sub a t/m g** en **lid 3** van **artikel 7.13** zijn uitgesloten. Deze artikelen gaan voornamelijk over de inhoud van het onderwijs en zijn buiten het instemmingsrecht gehouden. De reden hiervoor is dat deze onderwerpen op opleidingsniveau geregeld moeten worden. De inhoud van de opleiding wordt uiteindelijk bepaald door het bestuur van de opleiding of de faculteit. Meer informatie over de OER is te vinden in **artikel 7.13**. Meer informatie over instemmingsrechten staat in **artikel 9.38** voor universiteiten.

In de OER van een bacheloropleiding moet altijd worden opgenomen of en welke masteropleiding(en) aansluiten op de bacheloropleiding, maar dit valt niet onder het

instemmingsrecht van de FR (wo: **artikel 9.38 sub b**, hbo: **artikel 10.20 sub e**). Wordt een aansluitende masteropleiding echter niet aan dezelfde instelling aangeboden, dan heeft de decentrale raad wel instemmingsrecht op de overeenkomst die de instellingen hierover met elkaar sluiten (**artikel 7.13 lid 4**). Ook als een masteropleiding als aansluitend wordt aangemerkt voor een bacheloropleiding van een andere instelling dan heeft de decentrale raad van de instelling waar de master wordt aangeboden ook instemmingsrecht op de overeenkomst die de instellingen maken. In de OER van een masteropleiding moeten ook de ingangseisen van deze masteropleiding worden opgenomen (**artikel 7.30a lid 3**, **artikel 7.30b lid 1**). Dit staat echter in het gedeelte waarover de medezeggenschap geen instemmingsrecht heeft. De instemmingsrechten van de decentrale raad die afgeleid zijn van die van de centrale raad gaan over zaken die specifiek zijn voor de faculteit. Het CvB moet deze onderwerpen dan wel hebben uitbesteed aan het faculteitsbestuur. Hierbij valt te denken aan de faculteitsbibliotheek, computerruimtes en digitale voorzieningen op de faculteit, faculteitsspecifiek personeelsbeleid en bijvoorbeeld nadere regels met betrekking tot het inschrijven voor vakken en tentamens (wo: **artikel 9.37 lid 2**, hbo: **artikel 10.25**).

Adviesrecht (zowel hogescholen als universiteiten)

De decentrale medezeggenschap heeft, net als de centrale medezeggenschap, recht op het geven van zowel gevraagd als ongevraagd advies. Het gaat hierbij ook om aangelegenheden die het voortbestaan en de goede gang van zaken binnen de faculteit betreffen en de begroting. De formulering 'de goede gang van zaken' kan breed worden geïnterpreteerd en gaat dan over veel beleidsbeslissingen die op een faculteit worden genomen. Er kunnen meer expliciete adviesrechten worden geregeld in het faculteitsreglement. Ook als dit niet het geval is heeft de decentrale raad op veel onderwerpen adviesrecht. Daarnaast heeft de raad natuurlijk altijd het recht ongevraagd advies te geven. Eerder in dit hoofdstuk beschreven we het adviesrecht al uitgebreider.

Informatie- en initiatiefrecht (zowel hogescholen als universiteiten)

Uiteraard heeft de decentrale raad ook het informatierecht en initiatiefrecht zoals deze hiervoor staan beschreven.

Gedeelde medezeggenschap op decentraal niveau (studentenraad en ondernemingsraad)

In het gedeelde stelsel bestaan er een decentrale studentenraad en een OR of onderdeelcommissie. De rechten (instemmings-, advies-, informatie- en initiatiefrecht) komen overeen met die van de ongedeelde decentrale medezeggenschap en zijn op eenzelfde manier opgesplitst als bij de centrale studentenraad en de OR. Er is echter een verschil. Op decentraal niveau is het niet verplicht een GV van beide raden te hebben. In een gedeeld stelsel werkt de OR of onderdeelcommissie volgens de Wet op de ondernemingsraden (WOR), hierover lees je meer in bijlage III. Voor facultaire studentenraden geldt dat er wettelijk weinig geregeld is. De rechten van de facultaire studentenraad dienen minimaal gelijkwaardig te zijn aan die van de FR. Gelijkwaardig betekent echter niet altijd dat de rechten gelijk zijn. Wel hebben zowel de studentenraad als de OR instemming op de OER en het faculteitsreglement.

De exacte rechten van een decentrale studentenraad dienen in een reglement te zijn vastgelegd. Deze rechten zijn afgeleid van de rechten van de centrale studentenraad, maar toegespitst op de faculteit. De rechten van een decentrale studentenraad staan uitgebreid beschreven in de paragraaf over het ongedeelde stelsel: daar waar FR staat mag je dat door facultaire studentenraad vervangen. Studenten op decentraal niveau hebben, net als op centraal niveau, geen instemmingsrecht op zaken die het personeel aangaan, zoals het personeelsbeleid. Uiteraard kunnen ze hier wel over meepraten. Dat een GV op facultair niveau niet verplicht is, betekent natuurlijk niet dat er geen GV mag zijn. Het is voor de medezeggenschap goed als er contact is tussen het personeel en de studenten. Er zijn immers onderwerpen die zowel personeel als studenten aangaan. Ook over de onderwerpen die maar een van de twee groepen direct aangaan kan de andere groep een duidelijke en goed gefundeerde mening hebben.

Tip: Het is aan te raden om ook op facultair niveau een GV te organiseren. Tijdens de GV kan bijvoorbeeld gesproken worden over de kwaliteitszorg en de meerjarenvisie voor de faculteit, maar er zijn nog veel meer onderwerpen te bedenken die zowel personeel als studenten aangaan.

Inspraak op opleidingsniveau

Het bestuur van een opleiding (universiteiten)

Voor universiteiten geldt dat er zowel op faculteits- als op opleidingsniveau een keuze is tussen een eenhoofdig en een meerhoofdig bestuur. Ook op opleidingsniveau geldt dat er een student in het opleidingsbestuur moet zitten indien het om een meerhoofdig bestuur gaat (**artikel 9.17 lid 2**). Deze student is niet beperkt tot slechts het geven van advies, zoals dat op facultair niveau het geval is. De wetgever heeft op opleidingsniveau een voorkeur voor een bestuur in plaats van een directeur (**artikel 9.17 lid 1**), maar toch hebben veel onderwijsinstellingen er voor gekozen om opleidingsdirecteuren in te stellen. De wet geeft bij universiteiten weinig duidelijkheid over wat de taken van het opleidingsbestuur zijn. Er staat slechts dat in het faculteitsreglement nadere regels worden gesteld over het bestuur van de opleidingen (**artikel 9.17 lid 3**). In de praktijk komt het er op neer dat de dagelijkse gang van zaken op een opleiding onder het opleidingsbestuur valt. De onduidelijkheid over de taken van het opleidingsbestuur maakt het voor opleidingscommissies (OC's) niet altijd even makkelijk om te bepalen wie zij aan moeten spreken op bepaalde punten. Het opleidingsbestuur heeft niet alleen overleg met de OC, maar stelt soms andere commissies in (bijvoorbeeld een onderwijs-, of curriculumcommissie). Hierdoor komt het voor dat OC's worden geconfronteerd met voldongen feiten, die in andere commissies zijn bedacht. De OC moet zich er in zo'n geval dan ook niet van laten weerhouden om hier een opmerking over te plaatsen en een negatief advies over zo'n voorstel uit te brengen, wanneer het om een slecht idee gaat.

Het bestuur van een opleiding (hogescholen)

Over het bestuur van opleidingen binnen hogescholen staat niets opgenomen in de wet. Wel heeft iedere opleiding een eigen OC (**artikel 10.3c**) en brengt deze advies uit aan het bestuur van de faculteit of de organisatorische eenheid. **Artikel 10.3** geeft aan

dat het CvB taken en bevoegdheden kan delegeren aan het bestuur van de faculteiten of het bestuur van andere organisatorische eenheden. Met deze laatste worden waarschijnlijk diensten of instituten bedoeld die zich, net als een faculteit, direct onder het CvB bevinden.

Tip: Hoewel in de wet staat beschreven dat je als OC advies uitbrengt aan het bestuur van de faculteit en niet aan het bestuur/de directeur van je opleiding, is het natuurlijk verstandig je wel tot je opleidingsbestuurders te richten als zij verantwoordelijk zijn voor het onderwerp waarover het advies gaat. Ook is het aan te raden goed contact te onderhouden met het bestuur van je opleiding, want hoewel zijn taken en bevoegdheden niet wettelijk staan vastgelegd, is het bestuur van je opleiding wel een machtige en belangrijke schakel voor de kwaliteit van jouw opleiding.

De opleidingscommissie

De OC valt strikt genomen niet onder de medezeggenschap, maar is een adviesorgaan. De OC bestaat voor de helft uit studenten (wo: **artikel 9.18 lid 3**, hbo: **artikel 10.3c lid 3**). De andere helft bestaat meestal uit personeelsleden, maar kan ook uit andere personen bestaan. De wet schrijft dit niet specifiek voor. Voor universiteiten geldt dat er in de wet staat dat leden van het bestuur van een opleiding niet in de OC mogen zitten (**artikel 9.17 lid 4**). Voor hogescholen staat hierover niks in de wet. De OC heeft geen instemmingsrecht(en), zoals de raden op facultair en centraal niveau. Zij mag alleen advies geven en heeft daarbij informatierecht en beperkt initiatiefrecht. Als een faculteit maar één opleiding heeft, kan ervoor worden gekozen om de FR ook de rol van OC te laten vervullen (wo: **artikel 9.18 lid 4**, hbo: **artikel 10.3c lid 4**).

De OC staat dicht bij het onderwijs en houdt zich ook voornamelijk met onderwijsgerelateerde onderwerpen bezig. Zij bemoeit zich in principe niet met onderwerpen die buiten het onderwijs staan, zoals onderzoek. Een OC gaat niet per se over één opleiding. Het was onder de oude wet mogelijk dat er op universiteiten een OC was voor een bacheloropleiding en een of meer daarop aansluitende masteropleidingen. De wetswijzigingen in 2010 maken het mogelijk om een OC voor 'groepen van opleidingen' in te stellen (**artikel 9.18 lid 1**). Hieronder kan nog steeds een bacheloropleiding met een of meer aansluitende masters vallen, maar ook meerdere verwante bacheloropleidingen. Maar zeker bij grote opleidingen is dit groeperen van meerdere opleidingen onder één OC niet wenselijk. Daarnaast wordt 'groepen van opleidingen' niet gespecificeerd, waardoor het onduidelijk is hoeveel opleidingen samen één OC kunnen instellen. Zeker wanneer deze opleidingen veel inhoudelijke verschillen hebben, wordt het voor een OC moeilijk om goede adviezen te kunnen geven. De wet voorziet in een scholingsbudget voor leden van een OC (wo: **artikel 9.48**, hbo: **artikel 10.39**) en moeten zij in aanmerking komen voor financiële ondersteuning uit het profileringsfonds (**artikel 7.51 lid 1** en **2 sub a**). Ook moeten OC's gebruik kunnen maken van goede voorzieningen (wo: **artikel 9.48**, hbo: **artikel 10.39**). Bovendien is in de wet geregeld dat de decentrale studentenraad een geschil kan aanspannen voor de OC, als de OC dit wenselijk vindt (wo: **artikel 9.40 lid 7**, hbo: **artikel 10.26 lid 2**). Alle taken van de OC volgen uit de adviesrechten die zij heeft.

Tip: Wanneer je in een OC zit is het handig om de OC-Wijzer¹⁰ door te nemen. Dit is een boekje dat uitgegeven wordt door de LSVb en adviezen voor leden van OC's bevat.

Adviesrecht

De OC heeft adviesrecht op onderdelen van de OER, die omschrijft hoe de opleiding in elkaar zit. Daarnaast heeft de OC de belangrijke taak om jaarlijks te beoordelen hoe deze regeling wordt uitgevoerd (wo: **artikel 9.18 lid 1 sub a en b**, hbo: **artikel 10.3c lid 1 sub a en b**). De OC kan haar advies over de OER aan zowel het opleidingsbestuur als het faculteitsbestuur uitbrengen. Voor OC's op hogescholen geldt dat de WHW aangeeft dat de OC het faculteitsbestuur adviseert. Het bestuur van de opleiding wordt in de WHW niet genoemd, terwijl vrijwel alle opleidingen een eigen bestuur of een opleidingsdirecteur hebben. Let dus bij een advies goed op wie over het betreffende onderwerp gaat. Bovendien dient de OC ook al haar adviezen naar de decentrale medezeggenschapsraad te sturen omdat deze laatste instemmingsrecht heeft op de OER en om een goede samenwerking te bevorderen.

De OC heeft ook het recht advies uit te brengen over "alle aangelegenheden betreffende het onderwijs in de opleiding" (wo: **artikel 9.18 lid 1 sub c**, hbo: **artikel 10.3c lid 1 sub c**). Dit adviesrecht kan worden geïnterpreteerd als een beperkt initiatiefrecht. Het biedt dan ook een scala aan mogelijkheden, zoals de mogelijkheid alle problemen op het gebied van onderwijs aan te kaarten en om een advies ter verbetering voor te leggen aan het bestuur van de opleiding of de faculteit. Het bestuur mag dit advies echter wel naast zich neerleggen, al moet dit goed worden onderbouwd (wo: **artikel 9.35 aanhef en sub b en c**, hbo: **artikel 10.23 aanhef en sub b en c**). In hoeverre het bestuur van de opleiding de adviezen van de OC overneemt, is sterk afhankelijk van dit bestuur. Houd in de gaten dat de zaken waarover de OC advies mag uitbrengen, in principe het onderwijs moeten aangaan. Volgens de wet heeft de OC niets te zeggen over bijvoorbeeld het personeelsbeleid. Zodra een slecht personeelsbeleid echter leidt tot minder goed onderwijs, zou de OC hier wel advies over kunnen geven. Er mag dus op een zeer breed terrein geadviseerd worden door de OC.

¹⁰ De OC-Wijzer is te vinden op www.lofnet.nl.

III. RECHTSBESCHERMING VOOR STUDENTEN

Beschreven of genoemde wetsartikelen: WHW 7.59a; 7.59b; 7.60; 7.61; 7.63a; 7.63b; 7.64; 7.66.

Awb 6:7, 6:8, 9:4, 9:7, 9:8.

Inleiding

Studenten moeten rekening houden met veel regels en weten vaak niet bij welke instanties ze moeten zijn als ze een probleem hebben. Waar moet een student bijvoorbeeld heen als hij bezwaar wil maken tegen een bindend studieadvies (BSA)? Of als een student een klacht wil indienen over het gedrag van een docent? In de WHW staat wat studenten in dit soort situaties kunnen ondernemen. Zo bestaat de mogelijkheid om **bezwaar** aan te tekenen tegen een bepaald besluit en om in **beroep** te gaan als je bewaar ongegrond wordt verklaard. Ook kan een student een **klacht** indienen met betrekking tot het gedrag van een instellingsorgaan of medewerker. In dit hoofdstuk wordt een korte inleiding gegeven op de wetsartikelen die over de rechtsbescherming van studenten gaan. Voor de uitleg per wetsartikel verwijzen we naar hoofdstuk VI "Artikelen over onderwijs". De specifieke teksten van deze artikelen zijn opgenomen in bijlage II.

Kort gezegd bestaan er voor studenten een interne (binnen de instelling) en een externe (bij het college van beroep voor het hoger onderwijs (CBHO)) procedure voor een bezwaar, beroep en klacht. Je doorloopt eerst de interne procedure. Hoe de procedure precies loopt, is afhankelijk van het soort bezwaar, beroep of klacht dat je hebt. Deze soorten, en de verschillende organen die een bezwaar, beroep of klacht zullen behandelen, bespreken we in dit hoofdstuk. Als afsluiting beschrijven we aan welke eisen je bezwaar-, beroep- of klaagschrift moet voldoen en waar je mogelijk meer informatie kan vinden over het beleid op jouw instelling.

Nota bene: Deze procedures gelden voor iedereen, ook voor aankomende studenten en afgestudeerden. Als je bijvoorbeeld geen toelatingsverklaring krijgt voor een opleiding, kan je ook gebruik maken van deze procedures.

De interne procedure

Elke universiteit en hogeschool is verplicht een laagdrempelige 'toegankelijke faciliteit' of een klachtenloket in te stellen waar studenten terecht kunnen met hun klacht, beroep of bezwaar (**artikel 7.59a lid 1**). Dit klachtenloket is verplicht de student een ontvangstbevestiging te sturen en vervolgens de klacht, het bezwaar of het beroep door te sturen naar het orgaan dat deze moet afhandelen.

Bezwaar en administratief beroep

Als je het niet eens bent met een besluit van de instelling of een orgaan binnen je instelling (bijvoorbeeld wanneer je een negatief bindend studieadvies (BSA) krijgt) is het mogelijk bezwaar of beroep aan te tekenen. Een bezwaar- of beroepschrift moet worden ingediend bij het klachtenloket/de toegankelijke faciliteit, die het bezwaarschrift doorstuurt naar het juiste orgaan. De termijn voor het indienen van een bezwaarschrift bedraagt zes weken (**artikel 7.59a lid 4**). Als deze termijn wordt overschreden of het bezwaar- of beroepschrift niet voldoet aan de vormvereisten (zie einde van dit hoofdstuk), zal het bezwaar of beroep waarschijnlijk niet-ontvankelijk worden verklaard. Dit houdt in dat de onderwijsinstelling niet overgaat tot een inhoudelijke beoordeling van het bezwaar of beroep.

Er bestaan twee verschillende soorten procedures: bezwaar en beroep. Een bezwaar kan betrekking hebben op de beoordeling van het kennen of kunnen van een student (bijvoorbeeld tentamenuitslagen). In dat geval wordt het bezwaar doorgestuurd naar het College voor Beroep van Examens (CBE) (**artikel 7.60**). Het bezwaar heet dan eigenlijk geen bezwaar meer, maar ‘administratief beroep’.

Iedere hogeschool of universiteit heeft een eigen CBE. Het CBE zal eerst proberen of een ‘minnelijke schikking’ tussen de betrokkenen mogelijk is (**artikel 7.61 lid 3**), oftewel of het geschil alsnog zonder juridische stappen opgelost kan worden. Mocht dit niet het geval zijn, dan neemt het CBE een besluit. Het orgaan dat oorspronkelijk de beslissing heeft genomen (bijvoorbeeld een docent) zal hierna opnieuw de beslissing moeten nemen met het besluit van het CBE in het achterhoofd. Indien een student het niet eens is met deze uiteindelijke beslissing, dan is het mogelijk beroep aan te tekenen bij het college van beroep voor het hoger onderwijs (CBHO).

Bezwaren over de volgende onderwerpen worden door het klachtenloket/de toegankelijke faciliteit doorgestuurd naar het CBE:

- beslissingen van examinatoren;
- beslissingen van examencommissies;
- colloquium doctumcommissies: als je een bacheloropleiding wil volgen en je niet aan de toelatingseisen voldoet maar wel ouder dan 21 jaar bent, kom je in aanmerking voor een toelatingsexamen. Dat is het colloquium doctum. Middels dit examen wordt je kennis van een bepaald onderwerp getoetst. Vervolgens bepaalt de examencommissie of je wordt toegelaten tot de bacheloropleiding;
- beslissingen die worden gemaakt met betrekking tot het BSA;
- de verwijzing naar een afstudeerrichting;
- beslissingen die te maken hebben met vaststelling van het aantal behaalde studiepunten en beslissingen die te maken hebben met het afsluitend examen;
- beslissingen over vrijstellingen.

Bezwaren die over alle andere onderwerpen gaan (bijvoorbeeld over de hoogte van het collegegeld), worden door het klachtenloket doorgestuurd naar een geschillenadviescommissie (**artikel 7.63a**). De geschillenadviescommissie zal een advies uitbrengen aan

het college van bestuur (CvB). Het CvB zal uiteindelijk binnen tien weken de knoop doorhakken (**artikel 7.63b**). Als de student het niet eens is met het besluit van het CvB, kan hij beroep indienen bij het CBHO.

Tip: Mocht je beroep aantekenen tegen een negatief bindend studieadvies, geef dan aan dat de zaak spoedeisend is, omdat je wordt uitgeschreven. Het instellen van beroep heeft geen invloed op het genomen besluit, totdat het CBE een uitspraak heeft gedaan. In dit geval blijf je dus uitgeschreven, totdat het CBE besloten heeft dat je toch door mag gaan met je opleiding.

Klachten

Het is mogelijk een klacht in te dienen over bepaald gedrag van een medewerker van de onderwijsinstelling (zoals een docent) of over een instellingsorgaan. Een klacht moet binnen een jaar na de gedraging waarop de klacht betrekking heeft, schriftelijk of mondeling ingediend worden bij de toegankelijke faciliteit/het klachtenloket. Indien het niet wenselijk is je eerst te wenden tot de persoon waar de klacht betrekking op heeft, is dit ook niet verplicht. Het klachtenloket zal de klacht doorsturen naar het CvB of naar een klachtenadviescommissie of ombudsman, die het CvB adviseert. Het CvB heeft altijd de eindverantwoordelijkheid. Je kan ook een klacht indienen als het probleem niet jouzelf maar een ander of een groep betreft.

In de Algemene wet bestuursrecht (Awb) staan regels over de klachtbehandeling. De klacht moet behandeld worden door een onafhankelijk persoon die niet betrokken was bij de gedraging waarop de klacht betrekking heeft (artikel 9:7 Awb). Een klacht hoeft niet behandeld te worden als er eerder een klacht is ingediend door dezelfde persoon over dezelfde gebeurtenis, als er bezwaar gemaakt had kunnen worden en dit niet is gedaan, als de gedraging langer dan een jaar voor het indienen van de klacht heeft plaatsgevonden of als niet aan de vormvereisten is voldaan (zie onder het kopje 'vormvereisten') (artikel 9:8 Awb). Er moet op een onafhankelijke manier bepaald worden of het gewicht van de gedraging voldoende is. Wie dit doet is afhankelijk van de afspraken die hierover gemaakt zijn in het bestuurs- en beheersreglement (BBR). In het BBR wordt ook de verdere afhandeling van de klacht geregeld. Als de klacht niet in behandeling wordt genomen, wordt de klager daarvan uiterlijk binnen vier weken op de hoogte gesteld. Het CvB stelt degene op wie de klacht betrekking heeft in de gelegenheid gehoord te worden.

De externe procedure

Elk geschil tussen een student en een instelling kan worden voorgelegd aan een externe instantie, het college van beroep voor het hoger onderwijs (CBHO) (**artikel 7.64**). Ook als je het niet eens bent met het besluit dat is genomen naar aanleiding van het bezwaar dat je hebt aangetekend of wanneer je het niet eens bent met een besluit van de examencommissie, kan je je wenden tot het CBHO. Er is een landelijk CBHO, maar bijzondere instellingen mogen een eigen CBHO instellen. Een geschil bij het CBHO moet binnen zes weken ingediend worden (artikel 6:7 Awb). Deze termijn begint te lopen op de dag na de dag waarop het besluit genomen is (artikel 6:8 lid 1 Awb). De uitspraak van het CBHO is

bindend, voor zowel de student als de instelling (**artikel 7.66**). Het is niet mogelijk hier-
tegen nog in beroep te gaan. Uiteraard is het bij een privaatrechtelijk geschil mogelijk
naar de burgerlijk rechter te gaan.

Je kunt geen beroep instellen tegen de beoordeling van een tentamen bij het CBHO; wat
je wel kunt doen is in beroep gaan tegen procedurefouten bij de beoordeling. Wanneer
je in beroep gaat bij het CBHO moet je daarvoor griffierechten betalen, die je terugkrijgt
wanneer je in het gelijk wordt gesteld.

Vormvereisten bezwaar, beroep- of klaagschrift

Er zijn enkele vormvereisten die in acht moeten worden genomen bij het schrijven
van een bezwaar-, beroep- of klaagschrift (artikel 9:4 lid 2 Awb). Een klaagschrift is een
geschreven document waarin de klacht wordt opgenomen. Het bezwaar-, beroep- of
klaagschrift moet het volgende bevatten:

- de naam en het adres van de student;
- de datum;
- een omschrijving van de gedraging waartegen de klacht is gericht, het besluit waar-
tegen een bezwaar ingediend wordt of het besluit waartegen een beroep ingediend
wordt;
- op grond waarvan de klacht, het beroep of het bezwaar wordt ingediend.
- de handtekening van de student.

Het CvB dient de student in de gelegenheid te stellen om te worden gehoord. Dit be-
tekent dat de student zijn klacht, bezwaar of beroep moet kunnen toelichten. Uiteraard
kan hij hier in het bezwaar, beroep of klaagschrift zelf om verzoeken.

Meer informatie

De rechtsbescherming van studenten wordt in eerste instantie geregeld in de WHW.
Echter regelt de Algemene wet bestuursrecht (Awb) ook een aantal belangrijke zaken.
Delen van de Awb worden door **artikel 7.59b** WHW ook geldig verklaard voor hoge-
scholen en universiteiten, ook wanneer het om niet-openbare instellingen gaat. De
Awb is geregeld aan veranderingen onderhevig, daarom hebben wij in dit hoofdstuk
de WHW als uitgangspunt genomen. Mocht je echter meer informatie willen, dan kan
je altijd in de Awb kijken. Ook kan je altijd contact opnemen met de juridische dienst
(rechtswinkel) van de LSVb. Die is telefonisch te bereiken op 030-231 3029 of via email
studentenlijn@lsvb.nl.

IV. GESCHILLEN VAN DE MEDEZEGGENSCHAP

Beschreven of genoemde wetsartikelen: WHW 9.34; 9.38c; 9.39; 9.40; 9.46; 10.3c; 10.21; 10.22; 10.26.
Awb 6:5

Het kan voorkomen dat er in onderhandelingen tussen het medezeggenschapsorgaan en het bestuur geen overeenkomst wordt bereikt. Indien je als medezeggenschapsraad advies- of instemmingsrecht hebt op dit geschilpunt, dan kun je het tot een geschil laten komen. Een voorbeeld van de manier waarop een geschil tot stand kan komen is wanneer het CvB een voorstel doet, de medezeggenschap haar instemming weigert en het CvB hier niet mee akkoord gaat. Een ander voorbeeld is het als medezeggenschap oneens zijn met een voorgenomen besluit wanneer het CvB een plan toch wil doorvoeren. Het is ook mogelijk een geschil aan te spannen wanneer het CvB of het faculteitsbestuur weigert de medezeggenschap gevraagde informatie te geven.

Wie kan een geschil aanspannen?

Ten eerste schrijft de wet duidelijk voor wat er onder een medezeggenschapsorgaan wordt verstaan (**artikel 9.38c**). Dit kan een van de volgende organen zijn:

- de gezamenlijke vergadering (GV);
- de ondernemingsraad (OR);
- de studentenraad;
- de universiteitsraad (UR);
- de faculteitsraad (FR);
- de medezeggenschapsraad (MR);
- de deelraad;
- de dienstraad;
- een geleding van bovengenoemde organen.

Ben je lid van een opleidingscommissie (OC), dan is **artikel 9.40** (wo) of **artikel 10.3c** (hbo) belangrijk. Het **zevende lid** van **artikel 9.40** regelt de geschillenprocedure voor OC's op universiteiten, daarover meer aan het einde van dit hoofdstuk. Voor hogescholen is dit artikel ook van toepassing via **artikel 10.26 lid 2**. Ondernemingsraden vallen wat betreft geschillen niet direct onder de WHW en kennen dus andere geschilprocedures (zie de Wet op Ondernemingsraden, WOR, in bijlage II van dit boekje).

Soorten geschillen

Geschillen kunnen ontstaan op centraal of decentraal niveau. Onder dit laatste niveau vallen ook de opleidingen. Geschillen kunnen verschillende gronden hebben. Ten eerste zijn er geschillen over instemmingsbevoegdheid (Heb je als medezeggenschap wel of geen instemmingsrecht? Of is het terecht wanneer je niet instemt met een voorstel terwijl daar volgens het bestuur geen geldige reden voor is?). Daarnaast kan een geschil betrekking hebben op adviesbevoegdheid, het informatierecht (wanneer het bestuur bijvoorbeeld niet de gevraagde informatie geeft) of de inhoud van de medezeggenschapsregeling.

Hoe te beginnen?

In deze paragraaf wordt een aantal praktische punten aangedragen die van pas kunnen komen bij de oplossing van een geschil. Niet elk meningsverschil tussen een bestuur en het bijbehorende medezeggenschapsorgaan hoeft direct uit te lopen op een geschil. Door simpelweg te praten met de betrokken bestuurders (formeel of informeel) kunnen veel problemen worden opgelost. Als de bereidheid bestaat om er met elkaar uit te komen, blijkt dit vaak ook goed mogelijk. Toch is een geschil soms onvermijdelijk. Dan is het belangrijk om te weten hoe je dit stap voor stap kan aanpakken. Die kennis kan overigens ook helpen om een geschil te voorkomen: dreigen een geschil aan te spannen kan soms voldoende zijn.

Een geschil aanspannen

Als er sprake is van een geschil dan zal een hogere instantie onderzoeken of een oplossing zonder tussenkomst van een rechter (een zogenaamde ‘minnelijke schikking’) mogelijk is (**artikel 9.40 lid 2**). Wie deze hogere instantie is, hangt af van de kwestie waarover het geschil is ontstaan. Indien het CvB de beslissingsbevoegde instantie is, is de raad van toezicht de instantie die moet proberen partijen tot een oplossing te bewegen voor het geschil. Indien het decentrale bestuur (bijvoorbeeld de decaan van de faculteit) de beslissingsbevoegde instantie is, dan is het CvB de instantie die partijen moet bewegen tot het vinden van een oplossing. Als een oplossing niet mogelijk blijkt te zijn, dan kan het betreffende medezeggenschapsorgaan of het bestuur het geschil voorleggen aan de landelijke geschillencommissie medezeggenschap voor het hoger onderwijs.

De landelijke geschillencommissie

De landelijke geschillencommissie medezeggenschap (verder: de geschillencommissie) staat beschreven in **artikel 9.39** voor universiteiten en dat artikel is via **artikel 10.26** ook geldig voor hogescholen. De commissie bestaat uit drie leden en drie plaatsvervangende leden. Eén lid en één plaatsvervangend lid worden gekozen door de instellingsbesturen, en één lid en één plaatsvervangend lid door de medezeggenschapsraden van

Uitzonderingen

Het CvB of de decaan kan de geschillencommissie vragen zelf de beslissing in de kwestie te nemen (dit is alleen het geval bij geschillen die betrekking hebben op een kwestie waar het instemmingsrecht van toepassing is). De geschillencommissie kan hiertoe overgaan indien zij de beslissing van de medezeggenschap onredelijk vindt of als de voorgenomen beslissing gevegd wordt door zwaarwegende organisatorische, economische of sociale redenen. Indien het geschil gaat over het instellingsplan, de vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg, het voorgenomen beleid in het licht van de uitkomsten van de kwaliteitsbeoordeling of het bestuurs- en beheersreglement, dan bekijkt de geschillencommissie of het bestuur bij de afweging van de betrokken belangen in redelijkheid tot het voorstel of de beslissing heeft kunnen komen.

universiteiten en hogescholen. Die leden dragen het derde lid en plaatsvervangend lid voor. Indien een geschil niet wordt opgelost binnen de muren van de instelling, treedt deze commissie op als tussenpersoon. De geschillencommissie is bevoegd een bemiddelingsvoorstel te doen zonder tussenkomst van een rechter. Indien een van beide partijen (de medezeggenschap of het bestuur) hier geen prijs op stelt, is deze commissie bevoegd een bindende uitspraak te doen.

Bij deze bindende uitspraak wordt een aantal zaken getoetst, te vinden in **artikel 9.40 lid 4**, dat via **artikel 10.26 lid 2** ook voor hogescholen geldt. De zaken die worden getoetst:

- of het bestuur zich heeft gehouden aan de eisen van de wet (de WHW) en het reglement van de medezeggenschap (wo: **artikel 9.34**, hbo: **artikel 10.21** en **10.22**);
- of het bestuur bij de afweging van de betrokken belangen in redelijkheid tot het voorstel of de beslissing heeft kunnen komen;
- of het bestuur onzorgvuldig heeft gehandeld ten opzichte van het medezeggenschapsorgaan.

Indien er na de uitspraak van de geschillencommissie nog steeds geen passende oplossing is gevonden kan er nog een stap worden genomen. Dan bestaat de mogelijkheid om een proces aan te spannen om alsnog je gelijk te halen.

Tip: In de wet staat uitgebreid omschreven wat de verschillende procedures zijn bij verschillende soorten geschillen (zoals geschil instemmingbevoegdheid, geschil interpretatie enz.). Lees altijd nauwkeurig het juiste wetsartikel door om erachter te komen wat in jouw geval de juiste procedure is.¹¹

¹¹ Omdat geschillen niet veel voorkomen en altijd erg specifiek zijn, hebben wij ervoor gekozen deze artikelen niet afzonderlijk uit te leggen.

Omgekeerde bewijslast

Sinds de wetwijziging in 2010 is de bewijslast bij het onthouden van instemming omgedraaid. Dit is te vinden in **artikel 9.40 lid 6**, dat via **artikel 10.26** ook voor hogescholen geldt. Voorheen moest een medezeggenschapsorgaan bij het niet verlenen van instemming op een besluit, aantonen dat het gelijk had. Nu bepaalt dit artikel dat het CvB of het faculteitsbestuur het bewijs moet aanleveren waaruit blijkt dat het medezeggenschapsorgaan ongelijk had. Dit geldt voor instemming op het studentenstatuut, regels op het gebied van arbeidsomstandigheden, de keuze uit medezeggenschapsstelsels, het beleid ten aanzien van het profileringsfonds en personele zaken.

Een proces aanspannen

Als er na de uitspraak van de geschillencommissie nog steeds geen bevredigende uitkomst is, kan een medezeggenschapsorgaan zich beroepen op de procesbevoegdheid (zie **artikel 9.46**). Let wel, dit is een uiterst redmiddel. Er dient goed te worden nagedacht of een slepende rechtszaak en vermoeiende procedure wel de moeite waard is. Echter, wanneer het de moeite waard, is ga er dan voor!

Het aanspannen van een proces kan alleen binnen een maand nadat de uitspraak van de geschillencommissie heeft plaatsgevonden en indien je van mening bent dat de geschillencommissie een onjuiste toepassing heeft gegeven aan de wet (**artikel 9.46 lid 3**). Als medezeggenschapsorgaan kun je niet veroordeeld worden tot het betalen van de proceskosten! Hiervoor draait de eigen instelling op.

Om een proces aan te spannen dient een beroepschrift te worden ingediend bij de Ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam. Hoe een beroepschrift kan worden ingediend wordt hieronder uitgelegd. Meer hierover is te vinden in artikel 6:5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Termijnen

Bij het aanspannen van een geschil gelden er verschillende termijnen waar rekening mee moet worden gehouden. Deze termijnen verschillen per zaak, omdat ze afhangen van de problematiek en de te nemen stappen. Daarom adviseren wij altijd goed op te letten wat de termijn is om te reageren. Dit is erg belangrijk omdat de overschrijding van termijnen vaak inhoudt dat je brief niet in behandeling wordt genomen. Een aantal termijnen worden hierna besproken.

Adviesrecht

Indien het geschil betrekking heeft op een kwestie waarop het adviesrecht van toepassing is, dan wordt de uitvoering van de beslissing opgeschort met vier weken (tenzij er vanuit de medezeggenschap geen bedenkingen zijn tegen onmiddellijke uitvoering van de beslissing).

Beroepschrift

In een beroepschrift wordt de basis voor het geschil beschreven en de argumenten op basis waarvan de indiener van het beroepschrift vindt dat het geschil in zijn voordeel dient te worden beslecht. Simpel gezegd is een beroepschrift dus een brief waarin wordt gepleit voor het eigen gelijk. Het is aan te bevelen een beroepschrift aangetekend te versturen.

Het bezwaar- of beroepschrift bevat ten minste:

- de naam en het adres van de indiener;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar of beroep is gericht;
- de gronden van het bezwaar of beroep;
- een handtekening van de indiener;
- een vermelding van eventuele bijlagen;
- zo mogelijk een kopie van het besluit waarop het geschil is gebaseerd;
- indien het bezwaar- of beroepschrift in een vreemde taal is gesteld en een vertaling voor een goede behandeling van het bezwaar of beroep noodzakelijk is, dient de indiener te zorgen voor een vertaling.

Instemmingsrecht

Indien het geschil betrekking heeft op een kwestie waarop het instemmingsrecht van toepassing is, wordt de kwestie ingewikkelder. De wet geeft hiervoor geen termijn, wat dus betekent dat de kwestie niet wordt uitgevoerd, totdat het geschil is opgelost. Echter het CvB of de decaan kan de geschillencommissie vragen de beslissing te nemen. De geschillencommissie kan hiertoe overgaan indien zij de beslissing van de medezeggenschap onredelijk vindt of als de voorgenomen beslissing gevergd wordt door zwaarwegende organisatorische, economische of sociale redenen.

Proces

Tot een maand na de uitspraak van de landelijke geschillencommissie bestaat de mogelijkheid een proces aan te spannen. Hierover lees je meer in de vorige paragraaf ('Een proces aanspannen').

De opleidingscommissie

Voor OC's schrijft de wet (wo: **artikel 9.40 lid 7**, hbo: **artikel 10.26 lid 2**) dat een centraal of decentraal medezeggenschapsorgaan (zoals bedoeld in hoofdstuk II) het geschil voor een OC kan aanspannen. Daarbij moet er echter wel op gelet worden dat het advies van de OC overeenkomt met het advies van het betreffende medezeggenschapsorgaan.

Het medezeggenschapsorgaan kan het geschil voorleggen aan het CvB, de RvT en/of de landelijke geschillencommissie. Het is echter niet mogelijk om een proces aan te spannen indien het een geschil betreft waarover de OC adviesbevoegdheid heeft (zie **artikel 9.46 lid 1**).

Meer informatie

Voor meer informatie over de genoemde procedures kun je contact opnemen met de Landelijke Studentenvakbond (LSVb), het Landelijk Overleg Fracties (LOF) voor universitaire medezeggenschap of het Studenten Overleg Medezeggenschap (SOM) voor hbo-medezeggenschap. De LSVb heeft zelf juridische medewerkers in dienst en beschikt over een advocatennetwerk dat bestaat uit specialisten op het gebied van hoger onderwijs. Zowel LOF, SOM als LSVb kun je bellen op 030 231 64 64 of mailen via lof@lofnet.nl, som@lsvb.nl of lsvb@lsvb.nl

V. MEMORIE VAN TOELICHTING

De wetswijziging ‘Versterking besturing’ heeft een eigen memorie van toelichting (MvT) die ingaat op de totstandkoming van de wet en de belangrijkste wetsartikelen uitlegt. Zo legt de MvT globaal uit op welke onderwerpen de belangrijkste wijzigingen zijn doorgevoerd (zie de opsomming hieronder). De MvT is niet heel belangrijk voor een goed begrip van de wet, maar het kan handig zijn meer over te weten. Mocht er een beleidsstuk komen over een van de volgende onderwerpen, dan kan het natuurlijk nooit kwaad om zelf ook de betreffende delen van de MvT door te nemen. Je kunt dan controleren of deze beleidsstukken de strekking van de wet volgen. De volgende onderwerpen bevatten de belangrijkste wijzigingen:

- goed bestuur en medezeggenschap;
- studenten (rechten en plichten);
- collegegeldsystematiek;
- kwaliteit (examens en accreditatie);
- internationalisering (joint degrees, onderwijs in het buitenland);
- erkenning van verworven competenties;
- onderzoekstaak hogescholen;
- rechtspersonen met voor hoger onderwijs [sic!]¹²;
- vereenvoudiging van regelgeving.

Wie de MvT goed leest ziet echter dat hier ook een groot aantal zaken in staan die niet in de wet worden genoemd. Zo staat in de MvT uitleg over het verhaalsrecht. Dit is het recht van een student om, wanneer de opleiding zich niet aan haar beloftes of verplichtingen houdt, (een deel van) zijn collegegeld terug te kunnen krijgen. Het verhaalsrecht was onderdeel van het wetsvoorstel, maar is er later door toenmalig Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Ronald Plasterk uitgehaald, omdat het niet goed uitvoerbaar zou zijn. Beloofd werd dat er met de studentenorganisaties ISO en LSVb gekeken zou worden naar vervanging voor dit artikel, maar dit is zelfs bij het uitkomen van de derde editie van dit boekje nog niet gebeurd.

Het profileringsfonds wordt ook uitgebreid toegelicht in de MvT. Wanneer instemming aan je wordt gevraagd over de nieuwe regeling, dan kan het geen kwaad de toelichting uit de MvT vooraf door te nemen. Hier staat onder andere in wat het doel is van dit fonds, voor wie het fonds is bedoeld en richtlijnen over de hoogte van het maandelijks uit te keren bedrag. Belangrijk is dat de minister instellingen verplicht om studenten die in moeilijkheden zitten waardoor zij de opleiding tijdelijk niet kunnen volgen, financieel te ondersteunen. Ook wanneer je actief bent in de medezeggenschap, of lid bent van een OC, is het instellingsbestuur je financiële ondersteuning verschuldigd. Het is belangrijk om dit goed met het CvB te regelen en aan studenten door te geven.

Een ander verschil met de oude wet is het overleg tussen de centrale medezeggenschap en de raad van toezicht. Op voorspraak van de LSVb is wettelijk geregeld dat de RvT

¹² Dit is de letterlijke tekst uit de MvT. Het gaat hier om regels over hogeronderwijsinstellingen.

vergadert met de medezeggenschap. De frequentie van dit overleg is niet in de wet geregeld, maar in de MvT staat een richtlijn aangegeven van twee keer per jaar. In de Studentenkamer (het formele overleg tussen ISO/LSVb en de bewindspersoon hoger onderwijs) is bovendien gezegd door toenmalig minister Plasterk dat het vanzelfsprekend gaat om een onafhankelijk overleg, waar het CvB niet bij aanwezig is. Wanneer jouw raad het wenselijk vindt, kun je dus met de RvT om tafel zitten, zelfs als het CvB dit liever niet heeft.

Het belang van een goede bestuurscultuur staat eveneens in de MvT genoemd als belangrijk voor goede medezeggenschap. Hiermee wordt bedoeld dat het bestuur de medezeggenschap serieus moet nemen en niet mag passeren. Een in de MvT genoemd advies is de aanstelling van een medezeggenschapsfunctionaris. Dit is een persoon die speciaal is aangesteld om de diverse inspraak- en medezeggenschapsorganen te begeleiden. Mocht je op jouw instelling behoefte hebben aan een medezeggenschapsfunctionaris, stel dit dan gerust voor aan het CvB.

Een volgend punt dat de MvT regelt ten bate van goede medezeggenschap, is dat wanneer het bestuur bepaalde bevoegdheden overdraagt, de medezeggenschap deze volgt. Als voorbeeld wordt gegeven dat, wanneer het bestuur een bepaald onderwerp (waarop de medezeggenschap een bepaald recht heeft) overdraagt aan een opleidingsdirecteur, de medezeggenschap haar rechten behoudt. Dit voorkomt dat de decentrale medezeggenschap geen instemmingsrechten kan uitoefenen, omdat de OER centraal wordt vastgesteld door de centrale medezeggenschap die hier adviesrecht op heeft gekregen. In hoofdstuk IX “Een gewaarschuwd mens...” lees je meer over deze truc.

Een andere belangrijke toelichting uit de MvT is die op het artikel “iudicium abeundi”.¹³ Dit artikel regelt dat studenten die volgens het CvB ongeschikt blijken te zijn voor hun beroepsuitoefening, niet toegelaten kunnen worden tot, of weggestuurd kunnen worden van een bepaalde opleiding. De MvT maakt duidelijk dat dit niet zomaar kan, met andere woorden: er moet iets ernstigs aan de hand zijn voordat iemand geweigerd mag worden bij een opleiding. De MvT noemt zelf twee voorbeelden: een pedofiele student die pedagogiek wil studeren en een geneeskundestudent die zich tijdens zijn co-schappen zo gedraagt dat hem in het geval hij arts was, een tuchtrechtelijke sanctie werd opgelegd. In hoofdstuk VI van dit boekje (bij de beschrijving van artikel 7.42a) vind je hier meer informatie over. Hier wordt ook beschreven hoe een instellingsbestuur hier misbruik van kan maken en wat de juiste sanctie bij bepaalde overtredingen is. Dat is lang niet altijd het wegsturen van een student!

Ook wordt in de MvT uitgelegd wanneer het CvB een student mag schorsen vanwege vernielingen aan gebouwen of andere vormen van geweldpleging, of dreiging tot geweld. Dit gaat weer niet om lichte vergrijpen, maar er moet sprake zijn van een aanzienlijke schade. Je hoeft dus niet bang te zijn dat je door het voeren van een ludieke actie waarbij iets misgaat, direct geschorst kunt worden.

¹³ In de MvT staat “Ludicium Abeundi”, dit is een spelfout.

De MvT constateert ook dat de kwaliteit van examencommissies op verschillende instellingen te wensen overlaat. In aanvulling op het wetsvoorstel zou door de minister nog meer beleid worden ontwikkeld om de kwaliteit van examencommissies te verbeteren. Mocht je op jouw instelling merken dat de kwaliteit niet in orde is, neem dan contact op met de LSVb.

Let op: De MvT is geen formele rechtsbron, maar een bijlage bij wetgeving. Hierdoor is de 'waarde' van een MvT niet altijd even duidelijk. Het is een document dat uitleg geeft aan een wet, over de achtergronden en de aanleiding. Het is ook een stuk van het kabinet, dat een beeld geeft van de huidige politieke situatie, waarbij een huidig kabinet denkt dat een wet op een bepaalde manier bedoeld is. De MvT moet dus altijd gelezen worden als toelichting bij de wet, waarbij de wetstekst leidend is. Een MvT is wél een goede bron om wetgeving te interpreteren en je kunt de wettekst aan de hand van de MvT duiden. In geval van een geschil kan de rechter de MvT ook hiervoor gebruiken. Ga er dus van uit dat een wettekst leidend is, maar de MvT een waardevolle toelichting kan zijn bij de wet om bepaalde delen te verduidelijken.

VI. ARTIKELLEN OVER ONDERWIJS

Beschreven of genoemde wetsartikelen: WHW 7.4a; 7.8b; 7.9; 7.9a; 7.9b; 7.12; 7.12a; 7.12b; 7.13; 7.14; 7.15; 7.23 t/m 7.31; 7.31a; 7.42a; 7.45; 7.46; 7.51; 7.57h; 7.59; 7.59a; 7.59b; 7.60; 7.61; 7.62; 7.63; 7.63a; 7.63b; 7.64; 7.65; 7.66; 9.30a; 9.33 sub g; 10.16b.

Hoofdstuk 7 van de WHW betreft de organisatie van het onderwijs, en is zowel van toepassing op hogescholen als op universiteiten. Dit hoofdstuk gaat onder andere over de studielast, het studieadvies, de examencommissie, graadverlening, de onderwijs- en examenregeling (OER), titulatuur, toelatingseisen, vrijstellingen, collegegelden, fondsen, het studentenstatuut en het college van beroep voor de examens (CBE). De artikelen die relevant zijn voor de medezeggenschap en studenten staan hieronder beschreven.

Artikel 7.8b Studieadvies propedeutische fase

De **artikelen 7.8b** en **7.9** zijn bedoeld om studenten zo snel mogelijk bij de best passende opleiding terecht te laten komen. De middelen die ingezet worden zijn volgens de LSVb echter discutabel. **Artikel 7.8b** gaat over het (bindend) studieadvies.

Artikel 7.8b lid 1 beschrijft dat iedere student aan het einde van het eerste collegejaar (de propedeuse: bestaande uit 60 studiepunten oftewel European Credits - EC) advies krijgt over de voortzetting van zijn studie. Een student kan het advies krijgen met de opleiding door te gaan, dan wel er mee te stoppen. Een student kan ook na het eerste jaar nog een bindend advies krijgen, indien hij zijn propedeuse nog niet heeft behaald. Voor deeltijdopleidingen wordt het moment waarop advies wordt uitgebracht door de hogeschool of universiteit vastgesteld. Dit hoeft dus niet aan het einde van het eerste collegejaar te zijn. Indien de student zijn propedeuse heeft behaald, kan de opleiding geen bindend 'advies' meer geven over de voortgang van de student (**lid 2**).

In **lid 3** wordt bepaald dat het advies ook bindend kan zijn (het bindend studieadvies, oftewel het BSA). Dit betekent dat een student die een negatief advies krijgt (het advies om te stoppen met de opleiding) ook daadwerkelijk niet meer verder mag studeren aan die opleiding en wordt uitgeschreven. De student heeft in dit geval onvoldoende studiepunten behaald tijdens het eerste jaar en wordt daarom ongeschikt geacht voor de opleiding. Hoeveel studiepunten een student minimaal moet halen om door te mogen gaan met de opleiding staat beschreven in de OER. Uiteraard moet er rekening gehouden worden met persoonlijke omstandigheden. Er kan een termijn aan deze 'afwijzing' verbonden worden (bijvoorbeeld één of twee jaar). In dit geval kan de student zich na deze termijn weer opnieuw inschrijven voor de opleiding. Indien er geen termijn is gesteld, zal de student zich niet opnieuw voor die opleiding aan die instelling in kunnen schrijven (**lid 5**). Een afwijzing kan ook gelden voor een andere opleiding aan die instelling met dezelfde propedeuse. Het BSA mag alleen worden gegeven als de opleiding de randvoorwaarden op orde heeft. Zo dienen er voldoende en kwalitatief goede onderwijsvoorzieningen te zijn (**lid 3**). Hierbij valt onder andere te denken aan voldoende zitplekken bij colleges en goede studiebegeleiding.

Nota bene: Met ingang van het studiejaar 2013-2014 mag een aantal onderwijsinstellingen experimenteren met een bindend studieadvies na het eerste jaar. Ze hebben hiertoe een aanvraag moeten indienen bij het ministerie van OCW waarin ze aangaven voor welke opleidingen het BSA zou gelden en kenbaar moesten maken op welke manier ze onder meer studievoorziening en studiebegeleiding zouden verbeteren. Ook het CvB van de Technische Universiteit Delft wilde experimenteren met twee van haar opleidingen. Doordat echter de studentenraad hier niet achter stond en het CvB met hen niet tot een oplossing kon komen, is hier uiteindelijk besloten het experiment met het bindend studieadvies niet uit te voeren.

In **lid 4** is vastgelegd dat het BSA voorafgegaan moet worden door een waarschuwing halverwege het eerste studiejaar. Bij deze waarschuwing moet een redelijke termijn gesteld worden waarbinnen de studieresultaten moeten verbeteren. Voordat een student een BSA krijgt, heeft hij het recht gehoord te worden. In **lid 5** wordt hier nog aan toegevoegd dat de student, als hij geweerd is van de opleiding, later toch toegelaten kan worden indien het CvB hier toestemming voor geeft.

Het precieze aantal studiepunten dat een student minimaal moet hebben behaald om een positief advies te krijgen (het studieresultaat), regels met betrekking tot de voorzieningen en de bepaling van de persoonlijke omstandigheden waarbij een uitzondering van een BSA gegeven wordt, moeten worden vastgelegd (**lid 6 en 7**). Dit gebeurt vaak per opleiding en staat in de OER. Het instellingsbestuur moet er op toezien dat dit gebeurt.

Nota bene: Wat bedoeld wordt met “persoonlijke omstandigheden” staat niet in de WHW, maar in een zogenaamd ‘uitvoeringsbesluit’ (Uitvoeringsbesluit WHW 2008, artikel 2.1 lid 1). Het gaat om ziekte, functiestoornissen, zwangerschap, bijzondere familieomstandigheden, lidmaatschap van medezeggenschapsorganen en (onder nadere voorwaarden) bestuursactiviteiten.

Artikel 7.9 Verwijzing in postpropedeutische fase

Artikel 7.9 bepaalt de verwijzing van studenten naar verschillende studierichtingen in de bachelor bij studies met een gezamenlijke propedeuse. Als binnen een bacheloropleiding meerdere afstudeerrichtingen mogelijk zijn, kan een opleiding beslissen dat een student van die opleiding slechts toegang krijgt tot één of enkele van deze afstudeerrichtingen. Dit kan echter alleen als de afstudeerrichtingen dusdanig van elkaar verschillen in aard en inhoud dat het gerechtvaardigd is niet alle studenten toe te laten tot een bepaalde afstudeerrichting. In **lid 2** is vastgelegd dat de beslissing over toelating gebaseerd moet zijn op de studieresultaten van een student en/of het studieprogramma dat een student gevolgd heeft. Voordat deze beslissing wordt genomen, heeft de student het recht te worden gehoord. Het instellingsbestuur is verantwoordelijk voor deze beslissing, maar in de praktijk wordt deze vaak door de opleiding zelf genomen.

In **lid 3** staat dat bij de weging van de studieresultaten rekening gehouden moet worden met persoonlijke omstandigheden van de student. Welke omstandigheden dit precies zijn, staat hierboven beschreven bij de tweede nota bene van **artikel 7.8b**. In **lid 4** staat dat bij de weging van het studieprogramma zal worden gekeken naar de aansluiting van de gevolgde vakken op de gewenste afstudeerrichting.

Artikel 7.10 Examens en tentamens

Met een 'examen' wordt de gehele opleiding bedoeld (**lid 2**), dit kan bijvoorbeeld een bachelor- of een masteropleiding zijn. Elk examen is opgebouwd uit alle tentamens van de opleiding. In principe heeft een student een examen gehaald wanneer alle vakken behaald zijn. De examencommissie kan nog een aanvullend onderzoek doen voordat zij een diploma uitdeelt, maar dit moet dan wel van tevoren bekend worden gemaakt.

Artikelen 7.12, 7.12a en 7.12b Examencommissie

Artikel 7.12 gaat over de examencommissies en behandelt onder meer de taken van de examencommissie en de manier waarop de leden worden benoemd. De examencommissie is het orgaan dat op objectieve wijze vaststelt of een student voldoet aan de eisen die de OER stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een diploma van de desbetreffende opleiding. In die zin is de examencommissie eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleiding. Hieronder valt ook dat de examencommissie bepaalt of een student bijvoorbeeld een vrijstelling krijgt voor een vak of op andere manieren van regels mag afwijken. Een examencommissie wordt ingesteld voor één opleiding of een groep van opleidingen. Dit laatste kan onwenselijke effecten met zich meebrengen, bijvoorbeeld wanneer het gaat om hele grote opleidingen waardoor de werkdruk op de examencommissie te groot wordt. **Artikel 7.12a** regelt dat tenminste één lid van de examencommissie als docent is verbonden aan de opleiding of groep van opleidingen. Deze bepaling voorkomt echter niet dat er nog steeds te weinig expertise kan zijn over bepaalde opleidingen die geen docent leveren voor de examencommissie.

Tip: Adviezen geven over de examencommissie is geen formele taak van een opleidingscommissie (OC), maar toch kan de OC een signalerende rol vervullen door regelmatig na te gaan of de kwaliteit van adviezen van de examencommissie voldoende is.

Artikel 7.12b lid 4 bevat een bepaling die gunstig is voor studenten. Dit artikel regelt namelijk dat een examiner, als er tegen hem een klacht wordt ingediend, op dat moment geen deel mag uitmaken van de behandeling van het verzoek of de klacht. Het **vijfde lid** bevat de bepaling dat de examencommissie jaarlijks een verslag maakt van haar werkzaamheden en dit verstrekt aan het faculteitsbestuur.

Tip: Als lid van een OC kan het zinvol zijn om inzage te vragen in (de niet-vertrouwelijke delen van) dit verslag.

Artikel 7.13 Onderwijs- en examenregeling

Artikel 7.13 en 7.14 hebben betrekking op de OER. Het instellingsbestuur wordt hier verplicht voor iedere opleiding of groep van opleidingen een OER vast te stellen met daarin adequate en heldere informatie over de opleiding en de geldende procedures en rechten en plichten met betrekking tot het onderwijs en de examens. Het **tweede lid van artikel 7.13** bepaalt dat in de OER een aantal zaken vastgelegd moet zijn. Deze leggen we hieronder uit. Iedere keer wordt een onderdeel uit de wet geheel of geparafraseerd weergegeven met daarachter de betekenis van het onderdeel. Soms is het duidelijk wat de wet bedoelt en zetten we geen uitleg meer achter de zin.

- a. **de inhoud van de opleiding en van de daaraan verbonden examens.** Hiermee wordt bedoeld dat in de OER de doelstellingen van de opleiding en de tentamens en examens die een opleiding kent, beschreven moeten worden.
- b. **de inhoud van de afstudeerrichtingen binnen een opleiding.**
- c. **aan welke kwaliteiten de afgestudeerden moeten voldoen.** Dit worden ook wel de eindtermen genoemd, dus de uitwerking van de doelstellingen in concrete eindtermen, vertaald in kwaliteiten op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden en de manier waarop de student deze kwaliteiten verwerft tijdens de opleiding.
- d. waar nodig, **de inrichting van praktische oefeningen.** Dit houdt in dat in de OER moet staan hoe het praktijkgedeelte van de opleiding wordt ingericht.
- e. **de studielast van onderdelen en de opleiding als geheel.** De studielast van een opleiding wordt uitgedrukt in studiepunten. Eén studiepunt (EC) staat gelijk aan 28 studie-uren. Het is verstandig om een standaardnorm vast te stellen waarin wordt bepaald hoe de studielast wordt gemeten.
- f. **de nadere regels, ten aanzien van studieadviezen en barrièremaatregelen** (beschreven in **artikelen 7.8b lid 6** en **7.9 lid 5**). Hieronder valt bijvoorbeeld het bindend studieadvies (BSA). Barrièremaatregelen staan beschreven in **artikel 7.8b** (studieadvies propedeutische fase) en **artikel 7.9** (verwijzing in postpropedeutische fase). Dit betekent dat de OC kan adviseren hoe vaak en wanneer er in het eerste jaar advies wordt uitgebracht aan de studenten en wie dit doet. Ook geeft de OC advies over de regels voor het bindend studieadvies aan het eind van het eerste jaar, als de opleiding deze heeft. Ook andere maatregelen, zoals de eis dat je je propedeuse binnen twee jaar moet halen (P-in-2), moeten altijd worden voorgelegd. Niet alleen kan de OC hierover adviseren wanneer deze maatregelen worden ingevoerd, maar ze mag ieder jaar opnieuw advies uitbrengen en dus ook adviseren om een maatregel af te schaffen. De faculteits-/deelraad kan hierover (ook) adviseren aan de decaan. Voor leden van facultaire raden of deelraden is het dus erg belangrijk om goed in de gaten te houden wat de gevolgen van barrièremaatregelen voor studenten zijn.
- g. **voor welke masteropleidingen toepassing is gegeven aan artikel 7.4a lid 8.** Dit staat wat cryptisch in de wet en gaat over het aantal studiepunten. Het is mogelijk dat het instellingsbestuur vaststelt dat de studielast van een masteropleiding meer is dan 60 EC. Als dat zo is, moet dit opgenomen worden in de OER. In dat geval moet de instelling een regeling treffen om te zorgen dat de studiefinancieringsduur voor de studenten gelijk is aan de duur van de opleiding (zie **artikel 7.51**, profileringsfonds).
- h. **het aantal en de volgtijdelijkheid van de tentamens en de momenten waarop deze plaatsvinden.** In de OER moet staan welke tentamens er zijn, hoe ze op elkaar volgen en wanneer ze plaatsvinden.

- i. **de voltijdse, deeltijdse of duale inrichting van de opleiding.** Een opleiding kan op verschillende manieren worden aangeboden. Dit wordt vastgelegd in de OER.
- j. **waar nodig, de volgorde waarin, de tijdvakken waarbinnen en het aantal keer per studiejaar dat de gelegenheid wordt geboden tot het afleggen van de tentamens en examens.** Dit lid lijkt hetzelfde te zeggen als lid h met de toevoeging dat het aantal tentamens en examens (waar nodig) vastgelegd kan worden per tijdvak. Dit is relevant voor bijvoorbeeld herkansingen en tussentijdse instroommomenten.
- k. **waar nodig, de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie die geldigheidsduur te verlengen.** Soms wordt besloten dat een tentamenresultaat beperkt geldig is, bijvoorbeeld twee jaar. Dit moet in de OER worden vastgelegd, anders is de regeling niet rechtsgeldig. De mogelijkheid tot het beperken van de geldigheidsduur van tentamens wordt op sommige instellingen gebruikt als rendementsmaatregel. De faculteits- of deelraad heeft hier instemmingsrecht op. Behaalde vakken en studiepunten kunnen nooit vervallen. Hooguit zijn de behaalde punten niet langer geldig voor het bachelor- of masterexamen. Het is mogelijk een certificaat op te vragen waarin staat dat de vakken met goed gevolg zijn afgerond.

Tip: Behaalde vakken en studiepunten kunnen nooit vervallen. Hooguit zijn de behaalde punten niet langer geldig voor het bachelor- of masterexamen. Een student kan een certificaat opvragen waarin staat dat hij bepaalde vakken met goed gevolg heeft afgerond (artikel 7.11 lid 5). Een andere universiteit wil wellicht deze behaalde vakken erkennen middels vrijstellingen, zodat een student toch zijn studie elders kan afronden.

- l. **of de tentamens mondeling, schriftelijk of op een andere wijze worden afgelegd.** In de OER moet staan op welke manier de tentamens worden afgelegd. De examencommissie heeft wel altijd de bevoegdheid anders te besluiten. Wanneer een docent de manier van tentaminering anders wil inrichten dan vermeld is in de OER, moet hij dit in principe eerst voorleggen aan de examencommissie.
- m. **de voorzieningen voor studenten met een handicap of chronische ziekte.** Het gaat hier om voorzieningen die genomen worden om hen deel te laten nemen aan het onderwijs en aan tentamens. Financiële ondersteuning gaat via het profileringsfonds (artikel 7.51).
- n. **de openbaarheid van mondeling af te nemen tentamens.** Of een mondeling tentamen openbaar is moet in de OER worden geregeld. De examencommissie kan afwijken van deze bepaling.
- o. **nakijktermijnen en uitzonderingen.** In de OER moet staan wat de nakijktermijn is, hoe de uitslag van tentamens en examens bekend wordt gemaakt en ook hoe hierop een uitzondering gemaakt kan worden.
- p. **inzage in beoordeeld werk.** De OER bepaalt de termijn waarbinnen en de manier

waarop iemand inzage krijgt in een tentamen of een opdracht.

- q. vragen en beoordelingsnormen.** Ook moet in de OER staan hoe de beoordelingsnormen ingezien kunnen worden, wat de termijn is om deze in te zien en hoe studenten vragen kunnen stellen naar aanleiding van een tentamen of opdracht.
- r. vrijstellingen.** De examencommissie kan bepalen dat een student een vrijstelling kan krijgen voor een vak, of een deel van de studie. Op basis van welke criteria een vrijstelling wordt toegekend dient vastgelegd te worden in de OER.
- s. volgtijdelijkheid.** Soms dient een bepaald vak afgerond te zijn voor iemand mag deelnemen aan het tentamen van een volgend vak. Wanneer dit zo is moet dit ook in de OER vermeld staan. Het is in beginsel wel toegestaan het onderwijs te volgen (**artikel 7.34 lid 1 sub a**). De student die dus niet het vereiste ingangstentamen heeft behaald kan wel instromen in het onderwijs.
- t. praktische oefeningen.** In sommige studies zit een deel dat uitgevoerd moet worden in de praktijk, of in een gesimuleerde omgeving zoals een laboratorium. Als dergelijke oefeningen in het curriculum zitten, dient dit in de OER opgenomen te worden. Ook moet de OER vermelden op welke manier een student vrijstelling kan krijgen voor praktische oefeningen en welke aanvullende eisen er dan eventueel gesteld worden.
- u. studievoortgang en de individuele studiebegeleiding.** In de OER hoort te staan hoe de studievoortgang wordt bewaakt en hoe studiebegeleiding plaatsvindt. Wanneer je opleiding veel studenten heeft, kan de afstudeerbegeleiding onder druk komen te staan. Om dit te voorkomen kun je zaken regelen als: recht op individuele begeleiding, het aantal uren, keuzevrijheid voor een begeleider en de voorwaarden waaraan een (externe) begeleider moet voldoen.
- v. regels over selectie.** Hier wordt verwezen naar artikel 7.9b, dat het instellingsbestuur het recht geeft studenten te selecteren voor speciale trajecten binnen een opleiding, bijvoorbeeld excellentie- of honourstrajecten. Regels hierover horen in de OER te staan.

Kortom, in de OER zijn vele rechten en plichten van studenten vastgelegd. Zowel de student als de opleiding moeten zich aan deze afspraken houden. Hoewel de volgende punten minder expliciet in **artikel 7.13** staan, regelt de OER idealiter voor studenten ook het volgende:

- **Boekenprijzen:** een maximum bedrag per jaar en per vak dat een student aan verplicht studiemateriaal mag besteden.
- **Vrijwillige bijdrage:** welke vrijwillige bijdrage er gevraagd mag worden voor welke vakken of excursies en de vervangende opdracht wanneer je niet aan de bijdrage wilt of kunt voldoen.

- **Administratie:** wijze van inschrijving voor onderwijs en tentamens, de inrichting van onderwijs- en examenadministratie en de daaraan gekoppelde privacybewaking en de manier waarop de student hierover wordt voorgelicht.
- **Contacturen:** hoeveel contacturen het onderwijsprogramma moet bevatten en wat de verdeling hiervan is.
- **Onderwijsevaluaties:** de regelingen betreffende evaluaties, de bekendmaking van resultaten en de consequenties van evaluaties.

Lid 3 stelt dat, bij relevante hbo-bachelors, in de OER moet zijn aangegeven hoe de doorstroom van een associate degree naar het vervolg van de bachelor is geregeld.

Over de geldigheidsduur van de OER zijn geen universele regels. Bij sommige instellingen is de OER die is vastgesteld voor het jaar van aanvang van de studie, gedurende de gehele studeerperiode van de student geldig. Hier mag alleen van afgeweken worden in het voordeel van de student of als de student akkoord gaat met een OER uit een ander jaar. Of deze regel wordt gehanteerd staat in de OER zelf vermeld. Bij andere instellingen is de wijziging van de OER op alle studenten van toepassing die op dat moment de opleiding volgen, ongeacht hoe ver zij met hun studie zijn.

Artikel 7.14 Beoordeling OER

In **artikel 7.14** staat bepaald dat het instellingsbestuur de OER regelmatig beoordeelt en specifiek let op de bewaking van de studievoortgang en bijstelling van de studielast.

Artikel 7.15 Informatieverstrekking aan studenten en aanstaande studenten

Het **eerste lid** van **artikel 7.15** bepaalt een informatieplicht van de onderwijsinstelling. (Aanstaande) studenten krijgen van de instelling genoeg informatie over de instelling, het onderwijs en de opleidingsnamen om opleidingsmogelijkheden te kunnen vergelijken en een goed oordeel over het onderwijs en de examens te kunnen vormen. Daarnaast krijgen studenten informatie over differentiatie in het onderwijsaanbod (zoals een honoursprogramma) en eventuele selectie van studenten.

In het **tweede lid** staat dat vertegenwoordigers van de onderwijsinstellingen (de VSNU en de Vereniging Hogescholen) met de vertegenwoordiging van de studenten (de LSVb en het ISO) de specificaties van die informatieverstrekking vaststellen. Als ze hier niet uitkomen, bepaalt het ministerie hoe de informatieverstrekking eruit moet zien.

Artikel 7.28 Vrijstelling op grond van andere diploma's

Met de gedeeltelijke inwerkingtreding van het wetsvoorstel "Kwaliteit in verscheidenheid" in september 2013, is het niet meer mogelijk om met een hbo-propedeuse automatisch toegang tot het wo te krijgen. De hiervoor eerder gegeven vrijstelling is uit **lid 1** geschrapt. Wel is het middels het nieuwe **lid 1a** mogelijk dat de instelling zelf studenten met een hbo-propedeuse toegang verleent, al dan niet met aanvullende eisen.

Nota bene: De artikelen 7.30a, 7.30b, 7.30c, 7.30d, 7.30e en 7.31 bepalen gezamenlijk de regels en procedures rondom de zogenoemde harde knip.

Artikel 7.30a Toelatingseisen aansluitende masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs¹⁴

Voordat een student kan worden ingeschreven voor een aansluitende masteropleiding (**artikel 7.13 leden 3 en 4**) dient hij eerst een bachelorgraad te hebben behaald. Dit artikel bewoordt wat in de praktijk ook wel de harde knip wordt genoemd.

In de laatste zin van het **eerste lid** staat dat het instellingsbestuur mag besluiten om een student die geen bachelor heeft gehaald op zijn verzoek alsnog toe te laten tot een aansluitende masteropleiding. Het instellingsbestuur mag dat alleen doen, indien het niet toelaten tot de masteropleiding leidt tot “een onbillijkheid van overwegende aard”. Daarbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld ziekte of zwangerschap tijdens de laatste tentamenperiode, waardoor de student niet zijn bachelor heeft kunnen halen voor het begin van de masterstudie.

Een ‘doorstroommaster’ is de masteropleiding waar alle studenten automatisch toegang tot hebben als ze de bijbehorende bachelor hebben afgerond. Welke masteropleiding dit is, verschilt dus per bacheloropleiding. Tot september 2014 zijn universiteiten verplicht voor elke bachelor een aansluitende (doorstroom)master aan te bieden. Met de bijbehorende bachelorgraad zijn er verder geen aanvullende eisen voor de toegang tot zo’n master. De doorstroommaster zal doorgaans op dezelfde universiteit als de bachelor worden aangeboden. Universiteiten kunnen onderling afspreken gezamenlijk één doorstroommaster aan te bieden. Medezeggenschapsorganen van beide instellingen hebben dan inspraak op de overeenkomst van zo’n master (**artikel 7.13, lid 4**).

Hoewel de wettekst de bevoegdheid om een student alsnog toe te laten alleen bij het instellingsbestuur neerlegt, leert de praktijk dat universiteiten deze bevoegdheid neerleggen bij examencommissies, onderwijsdirecteuren of commissies die hiervoor speciaal in het leven zijn geroepen.

De procedureregels voor de uitoefening van de bevoegdheid tot het alsnog toelaten van een student staan in de OER (**artikel 7.13 lid 1 sub w**). Hierop heeft de decentrale medezeggenschap instemmingsrecht (**artikel 9.38 sub b**).

Het **derde lid** beschrijft de situatie waarin een student een masteropleiding of afstudeerrichting wil volgen, wanneer hij niet de daaraan voorafgaande bachelor heeft gehaald. In de OER worden de eisen vastgesteld waaraan de vooropleiding van de betreffende student moet voldoen. Deze eisen moeten overeenkomen met de eisen die ook aan de voorafgaande bachelor worden gesteld. Hierop heeft de decentrale medezeggenschap geen instemmingsrecht (**artikel 9.38 sub b**).

Je kunt bijvoorbeeld denken aan een student die een bachelor rechten heeft en wil instromen in een masteropleiding geschiedenis. In de OER van de masteropleiding geschiedenis zullen dan de eisen moeten staan waaraan de student moet voldoen, bijvoorbeeld kennis over het staatsrecht, politieke stelsels en bepaalde historische ontwikkelingen.

¹⁴ Dit artikel vervalt per 1 september 2014, met het afschaffen van de verplichte ‘doorstroommaster’.

Het instellingsbestuur verstrekt de student die geen voorafgaande bachelor heeft gehaald op zijn verzoek een bewijs van toelating, indien die bacheloropleiding dus voldoet aan de eisen die in de OER worden gesteld en het maximum aantal studieplaatsen daarvoor niet wordt overschreden.

*Nota bene: Het niet bezitten van een bachelordiploma betekent niet dat het volgen van onderwijs in de master is uitgesloten. De student heeft in beginsel het recht om deel te nemen aan het onderwijs, wat dan 'initieel onderwijs' wordt genoemd. De wet maakt namelijk een onderscheid tussen het afleggen van tentamens en het volgen van onderwijs. Meer hierover lees je bij de behandeling van **artikel 7.34**.*

Artikel 7.30b Toelatingseisen overige masteropleidingen (huidig)¹⁵

Als toevoeging op **artikel 7.30a** stelt **artikel 7.30b lid 1** dat studenten voor toelating tot alle andere masteropleidingen (masters die dus geen doorstroommaster zijn) een bewijs van toelating nodig hebben. Dit geldt voor masteropleidingen in zowel het wo als het hbo. Ook hierbij wordt een bewijs van toelating door de opleiding afgegeven wanneer de student voldoet aan de eisen die de opleiding stelt (beschreven in de OER) en het maximum aantal studenten voor de opleiding (indien dit is vastgesteld) niet is overschreden. De toelatingseisen die in de OER worden beschreven, moeten overeen komen met de kennis, het inzicht en de vaardigheden die in de bacheloropleiding worden verworven. Ten slotte stelt **lid 2** dat wanneer een student een bewijs van toelating krijgt, dit bewijs in principe het volgende studiejaar geldig is, tenzij het instellingsbestuur anders besluit.

Artikel 7.30b Toelatingseisen overige masteropleidingen (nieuw)

Dit artikel regelt de instroom van masteropleidingen. Voor toelating tot een masteropleiding geldt als eis het hebben behaald van een bachelorgraad, of het bezitten van kennis, inzicht en vaardigheden op het niveau van iemand met een bachelorgraad (**lid 1**).

Als er, naast het bezit van een bachelor, meer eisen zijn voor de toegang tot een master, dan moeten deze eisen zijn opgenomen in de OER (**lid 2**). Te denken valt aan verlangen van bepaalde vaardigheden van een student, bijvoorbeeld een specifieke vaardigheid in wiskunde voor een natuurkundemaster, zodat men in de master bepaalde kennis en vaardigheden van de instromende student mag verwachten. **Lid 5** zegt dat als er toelatingseisen worden gesteld, dit ten minste twee verschillende soorten moeten zijn. Alleen selecteren op bijvoorbeeld cijfers en niets anders mag dus niet.

Lid 3 stelt dat diegenen die aan de voorwaarden voldoen, ook worden toegelaten tot de master zolang er nog plek is in de master. Als er voor een master inderdaad slechts een beperkt aantal plekken beschikbaar is, dan moet het instellingsbestuur regels en informatie hierover op tijd bekend maken (**lid 4**).

Met de inwerkingtreding van dit nieuwe artikel door het aannemen van het wetsvoorstel "Kwaliteit in verscheidenheid", komt de verplichting dat elke bachelor een aansluitende master moet hebben waarin een student die zo'n bachelor had behaald zonder

¹⁵ Deze versie van dit wetsartikel wordt per 1 september 2014 vervangen door de nieuwe versie, die eronder staat.

meer kon instromen per 1 september 2014 te vervallen. Deze zogenaamde ‘doorstroom-masters’ zijn dan niet meer verplicht. Om te voorkomen dat sommige studenten die wel een bachelor hebben, helemaal geen toegang zouden krijgen tot een master, stelt **lid 6** dat de minister een universiteit kan verplichten een master beschikbaar te stellen voor studenten die anders geen master zouden kunnen volgen.

Artikel 7.30c Toelatingseisen voor masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs op het gebied van onderwijs; vrijstelling daarvan

Dit artikel gaat over de opleidingen waar de harde knip niet voor geldt. In **lid 1** wordt beschreven dat studenten die zich inschrijven voor een universitaire master die opleidt tot leraar (in het voortgezet onderwijs) al een master afgerond moeten hebben. Ook dienen zij te voldoen aan de toelatingseisen die de opleiding stelt. In **lid 2** staat dat het instellingsbestuur een vrijstelling kan geven als een student niet aan de toelatingseisen voldoet wanneer een student beschikt over vergelijkbare kennis, inzicht en vaardigheden.

Artikel 7.31 Bekendmaking procedure; procedureregels¹⁶

In het **eerste lid** van dit artikel staat dat het instellingsbestuur tijdig bekend moet maken wat de procedure is voor het toewijzen van de bewijzen van toelating wanneer er meer inschrijvingen voor een masteropleiding zijn dan het aantal beschikbare plaatsen. In **lid 2** staat dat het instellingsbestuur een toelatingsreglement vaststelt.

Artikelen 7.31a t/m f Aanmelding, studiekeuzeactiviteiten en studiekeuzeadvies

Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel “Kwaliteit in verscheidenheid” behandelen deze artikelen de aanmelding, studiekeuzeactiviteiten en het studiekeuzeadvies van opleidingen in het hoger onderwijs. Ten tijde van dit schrijven hebben we deze artikelen nog niet kunnen analyseren en we verwijzen voor meer informatie hierover naar de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb).

Artikel 7.32 Algemene bepaling inschrijving

In dit artikel is bepaald onder welke voorwaarden iemand zich kan laten inschrijven als student (**lid 5**) en welke rechten daaraan zijn verbonden (**lid 1**). De inschrijving als student geeft het recht om gebruik te maken van onderwijsvoorzieningen, examenvoorzieningen en andere voorzieningen ten behoeve van initieel onderwijs (**artikel 1.1 onder e** in verbinding met **artikel 7.3a**).

Artikel 7.34 Rechten inschrijving als student

Naast wat in **artikel 7.32 lid 1** staat, wordt in **artikel 7.34** nog een aantal rechten gekoppeld aan de inschrijving als student. Zo mag de student instellingsbreed aan het onderwijs (**artikel 1.1 sub e**) deelnemen, hoewel het instellingsbestuur die toegang mag uitsluiten op grond van een van deze artikelen:

- **6.7a**, afwijkend onderwijs met hoger collegegeld, zoals University Colleges;
- **7.9, eerste lid**, verwijzing postpropedeutische fase;

¹⁶ Dit artikel vervalt per 1 september 2014.

- **7.30a, derde lid**, eisen aan bacheloropleiding die niet in relatie staan tot masteropleiding;
- **7.30b, eerste lid**, toelatingseisen van niet-doorstroommasters;
- **7.42a**, iudicium abeundi (het wegsturen van een student op grond van de relatie tussen de opleiding en de toekomstige beroepsuitoefening);
- **7.53, derde lid**, numerus fixus door capaciteitsgebrek;
- **7.56**, numerus fixus door gebrek aan beschikbare arbeidsplaatsen; of
- **7.57h**, overtreding huisregels.

Naast het volgen van onderwijs (**lid 1 sub a**) geeft **sub b** het recht om tentamens en examens af te leggen van de opleiding; **sub c** geeft het recht op toegang tot verzamelingen (zoals een bibliotheek of databases); **sub d** geeft het recht om gebruik te maken van voorzieningen die voor studenten zijn getroffen, zoals de diensten van de studietendecaan; **sub e** geeft ten slotte het recht op studiebegeleiding (zie ook **artikel 7.13 lid 2 sub u**).

Als een opleiding wordt beëindigd behoren studenten in de gelegenheid te worden gesteld binnen een redelijke tijd de opleiding te voltooien, eventueel aan een andere instelling, zo bepaalt het **tweede lid**. Het is dus niet zo dat zittende studenten nadeel mogen ondervinden van het niet langer aanbieden van hun studie. Het is de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstelling om een redelijke tijd te geven aan zittende studenten om de opleiding af te ronden.

In het **vierde lid** is bepaald dat de student die niet zijn bachelordiploma heeft, maar vanwege een "onbillijkheid van overwegende aard" door het instellingsbestuur toch is toegelaten tot de masteropleiding (**artikel 7.30a, derde volzin**) niet zijn masterdiploma kan behalen voordat hij zijn bachelordiploma heeft gehaald. Ten slotte bepaalt het **vijfde lid** dat een student die aan associate degreeprogramma volgt aan een instelling, recht heeft op het gebruik van de voorzieningen van die instelling.

Zoals gezegd koppelen artikelen **7.32 lid 1** en **7.34 lid 1 sub a** aan de inschrijving het recht tot het volgen van onderwijs (**artikel 1.1 sub e**). Hoe verhoudt dat recht zich tot artikel **7.30a**, waarin de weg naar een aansluitende master is afgesloten indien het bachelordiploma nog niet op zak is? Het antwoord is dat een student wel het onderwijs van de master mag volgen, maar niet mag deelnemen aan tentamens. In artikel **7.34 lid 1 sub b** wordt het recht om tentamens te maken gekoppeld aan de (master)opleiding, terwijl het volgen van initieel onderwijs niet gekoppeld is aan de opleiding, maar aan de inschrijving. Een student is dus vrij om het onderwijs van de master te volgen, zolang het instellingsbestuur geen andere legitieme beperkingen heeft gesteld als bedoeld in artikel **7.34 lid 1 sub a**.

Artikel 7.42a Gedragingen student in relatie tot toekomstige beroepsuitoefening

De instelling kan, volgens **lid 1** van artikel **7.42a**, de inschrijving van een student weigeren of beëindigen als hij niet geschikt is voor een bepaald beroep. In dit geval moet de student, door zijn gedrag of uitspraken, ongeschikt blijken voor het uitoefenen van een

beroep waarop zijn opleiding hem voorbereidt, of ongeschikt blijken voor een stage die onderdeel is van de opleiding. Er moet altijd eerst advies zijn uitgebracht door de examencommissie of de decaan (of een met de decaan vergelijkbaar orgaan).

Volgens **lid 2** heeft dan niet alleen de *eigen* instelling het recht om de student de weigeren, maar ook elke *andere* instelling. Dit geldt alleen voor dezelfde opleiding, of een opleiding die daar op lijkt. De student kan ook verboden worden om, als hij nog een andere opleiding volgt, onderwijs bij te wonen dat lijkt op het onderwijs dat hij eerder niet mocht volgen. Ook in dit geval moet de examencommissie of decaan advies uitbrengen (**lid 3**).

Het instellingsbestuur stelt over het voorgaande procedures vast en informeert de student en de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) (**lid 4**). Deze regeling is opgesteld voor zeer uitzonderlijke gevallen. In het hoofdstuk over de MvT (hoofdstuk V) staat hier meer over uitgelegd. Voorbeelden van deze gevallen zijn onder andere een pedofiele student die pedagogiek wil studeren of een geneeskundestudent die in zijn co-schappen onzedelijke handelingen verricht.

Het iudicium *abeundi* mag dus niet oneigenlijk worden gebruikt. Als de betrokken student bijvoorbeeld fraudeert bij tentamens en examens, dan is de gepaste sanctie uitsluiting van een of meerdere tentamens of examens voor de maximale duur van een jaar (**artikel 7.12b lid 2**). Bij ernstige fraude kan het CvB op voorstel van de examencommissie ook de inschrijving beëindigen. De student kan zich voor een soortgelijke studie inschrijven aan dezelfde instelling of voor dezelfde opleiding aan een andere instelling.

Wanneer een student ernstige overlast veroorzaakt of huisregels overtreedt, kan het CvB de toegang tot gebouwen voor een jaar ontzeggen of de student maximaal een jaar uitschrijven (**artikel 7.57h lid 1**). Blijft een student ondanks waarschuwing van het CvB doorgaan met het veroorzaken van ernstige overlast? Pas dan kan de student definitief worden uitgeschreven of de toegang tot gebouwen worden ontzegd (**lid 2**). Ook nu geldt, net als bij uitschrijving op grond van ernstige fraude, dat een andere onderwijsinstelling de student niet mag weigeren.

Tip: Let goed op. Deze regel mag nooit misbruikt worden als makkelijke manier om van 'lastige' studenten af te komen, bijvoorbeeld omdat een student tentamenfraude heeft gepleegd.

Artikel 7.45 Hoogte wettelijk collegegeld

Dit artikel gaat over de hoogte van het wettelijk collegegeld. Deze bedragen worden door een besluit van de regering vastgesteld (**lid 1**) en jaarlijks geïndexeerd (**lid 5**).

Lid 4 stelt dat het instellingsbestuur de minster van Onderwijs informeert over de hoogte van het collegegeld voor deeltijdopleidingen en duale opleidingen. De hoogte van dat collegegeld kan nooit hoger zijn dan het wettelijk collegegeld (**lid 3**).

Artikel 7.45a Wettelijk collegegeld

Dit artikel gaat over het wettelijk collegegeld. Het **eerste lid** stelt dat een student het wettelijk collegegeld betaalt wanneer hij nog geen graad (bachelor of master) heeft behaald voor een andere (eerste) opleiding. Een student die bijvoorbeeld een tweede bachelor of tweede masteropleiding gaat volgen, moet het instellingscollegegeld betalen (zie **artikel 7.46**). Dit geldt echter niet voor studenten die voor het eerst een opleiding in de zorg of het onderwijs volgen (zoals beschreven in **lid 2**). Voor welke opleidingen dit geldt is te vinden in de CROHO-lijst.¹⁷ Voor een pre-master betaal je voor de eerste 30 EC maximaal een half keer het wettelijk collegegeld en voor de tweede 30 EC maximaal één keer het wettelijk collegegeld. De kosten voor eventuele studiepunten bovenop deze eerste 60 EC zijn vrijgegeven. Daarnaast betalen studenten met de Surinaamse nationaliteit het wettelijk collegegeld, alsmede de groep studenten die genoemd worden in artikel 2.2 lid 1 van de Wet studiefinanciering 2000. Het wettelijk collegegeld geldt alleen voor studenten die staan ingeschreven voor een voltijdstudie (**lid 4**). Het collegegeld voor deeltijdstudenten of duale studenten wordt door het CvB vastgesteld en is lager dan het wettelijk collegegeld (**lid 5**). **Lid 3** regelt dat de categorie van studenten die het wettelijk collegegeld betalen, kan worden uitgebreid door een besluit van het instellingsbestuur. Wanneer een student tijdens een collegejaar een diploma (bachelor of master) behaalt en daarnaast nog een andere opleiding volgt (een tweede bachelor of tweede master), moet hij voor de rest van het collegejaar het wettelijk collegegeld betalen (**lid 6**).

Artikel 7.46 Instellingscollegegeld

Artikel. 7.46 regelt het instellingscollegegeld. Dit is het tarief dat instellingen aan studenten kunnen vragen indien zij niet voldoen aan de voorwaarden die gesteld zijn in **artikel 7.45a** (en niet staan ingeschreven bij de Open Universiteit) (**lid 1**). In **lid 2** staat dat het instellingsbestuur de hoogte van het collegegeld bepaalt voor verschillende groepen studenten; dit bedrag kan per opleiding en/of per groep studenten verschillen. In **lid 3** staat dat het instellingscollegegeld niet lager mag zijn dan het wettelijk collegegeld. **Lid 4** stelt dat als een student gedurende het studiejaar alsnog voldoet aan de voorwaarden waaronder hij het wettelijk collegegeld verschuldigd is, bijvoorbeeld wanneer de student verhuist, het instellingsbestuur het verschuldigde bedrag terugbetaalt voor het gedeelte van het jaar waarin wel aan de voorwaarden is voldaan. De student moet hiervoor zelf een verzoek indienen. In **lid 5** staat dat instellingsbesturen nadere regels vaststellen met betrekking tot het instellingscollegegeld.

Als student betaal je dus het wettelijk collegegeld óf het instellingscollegegeld.

Nota bene: In een convenant dat de LSVb samen met het ISO gesloten heeft met de VSNU en Vereniging Hogescholen, is geregeld dat studenten die hun tweede opleiding beginnen terwijl ze nog met de eerste opleiding bezig zijn, deze tweede opleiding ook afmaken tegen wettelijk collegegeld. Inmiddels is bekend dat er subsidie wordt verstrekt zodat studenten die tijdens hun eerste opleiding aan de volgende beginnen, ook deze tweede opleiding kunnen afmaken tegen het wettelijke tarief. De LSVb is hier blij mee, maar blijft van mening dat de onderwijsinstellingen zich aan het convenant uit 2007 dienen te houden. De wet stelt in ieder

¹⁷ Deze is te vinden via de website van DUO, www.duo.nl.

geval dat een student die twee opleidingen tegelijk volgt en de eerste opleiding gedurende het lopende collegejaar afrondt, de rest van het collegejaar ook zijn tweede opleiding mag volgen tegen wettelijk collegegeld. Vanaf het studiejaar 2014-2015 wordt bij wet geregeld dat alle studenten die een tweede bachelor- of masteropleiding volgen en daar tijdens hun eerste studie mee zijn gestart, weer het wettelijk collegegeld betalen en geen hogere tarieven.

Artikel 7.51 Profileringsfonds

Artikel 7.51 gaat over het profileringsfonds. Dit is een fonds dat iedere instelling moet hebben en waaruit beurzen en andere vormen van financiële ondersteuning aan studenten worden betaald. In **het eerste lid** worden de voorwaarden waar de student aan moet voldoen om aanspraak te maken op financiële ondersteuning gedefinieerd. De meest belangrijke is wellicht dat studenten nog geen diploma mogen hebben gehaald voor de opleiding waar ze voor ingeschreven staan en dat ze aan de voorwaarden voor het wettelijk collegegeld moeten voldoen. Onderwijsinstellingen kunnen zelf nadere regels opstellen, bijvoorbeeld voor studenten die een tweede studie doen. De centrale medezeggenschap heeft instemmingsrecht op deze regelingen.

Het tweede lid specificeert wanneer een student aanspraak kan maken op financiële ondersteuning, bijvoorbeeld wanneer een student in het bestuur van een vereniging of in de medezeggenschap actief is, maar ook indien een student ziek is of door een andere (persoonlijke) reden studievertraging heeft opgelopen. In **het derde lid** staat dat het instellingbestuur ook beurzen aan studenten zonder Nederlandse nationaliteit kan verstrekken. In **lid 3a** wordt het zogenoemde ‘collegegeldvrij besturen’ beschreven. Dit houdt in dat een instelling een student ook financieel mag ondersteunen voor activiteiten in een bestuur of medezeggenschapsorgaan wanneer een student niet ingeschreven staat bij de instelling. De belangrijkste voorwaarde hiervoor is dat de student (een vorm van) studiefinanciering zou kunnen ontvangen als hij wel ingeschreven zou staan en dat deze ondersteuning voor maximaal één collegejaar mogelijk is (**lid 4a**). Het is niet verplicht deze regeling op te nemen in het profileringsfonds, maar de mogelijkheid om dit wel te doen wordt gegeven. **Het vierde lid** stelt dat het instellingsbestuur regels over de procedure moet opstellen en aan studenten de eis kan stellen dat zij, gedurende de termijn dat ze een beurs ontvangen, ook nog studeren (in dit geval wordt er geen gebruik gemaakt van het ‘collegegeldvrij besturen’). De hoogte van de financiële ondersteuning mag nooit hoger zijn dan de studiefinanciering die een student kan ontvangen. **Lid 7** stelt dat een instelling hier wel uitzonderingen op mag maken, onder de noemer ‘voorziening voor aanvullende ondersteuning’.

In de MvT staat dat een student maar bij één instantie tegelijk beroep kan doen op een bijzondere omstandigheid. Dit betekent dus niet dat je bot vangt wanneer je in het bestuur van een studievereniging hebt gezeten en het jaar daarna ernstig ziek wordt, maar dat je niet op meerdere plaatsen kan aankloppen voor financiële ondersteuning voor dezelfde omstandigheid. Wanneer je van een andere organisatie al een beurs krijgt, word je dus niet ook nog eens door je instelling ondersteund.

In **artikel 9.33 sub g** (wo) en **artikel 10.20 sub h** (hbo) staat dat de medezeggenschap instemmingsrecht heeft op het beleid ten aanzien van het profileringsfonds, zoals de

aanvang, de duur en de hoogte van de financiële ondersteuning. Het bedrag dat de student krijgt, kan echter niet hoger zijn dan de studiefinanciering die een student zou ontvangen en een ov-vergoeding.

Tips: Let er op dat de beurzen eerlijk verdeeld worden en dat het instellingsbestuur geen belangrijke groepen studenten uitsluit van een beurs. Helaas heeft de medezeggenschap niets te zeggen over de hoogte van het bedrag in het profileringsfonds, maar je kunt natuurlijk te allen tijde een advies sturen naar je instellingsbestuur wanneer je denkt dat het fonds ontoereikend is.

Denk als medezeggenschapper ook na of je de mogelijkheid tot collegegeldvrij besturen wel of niet wil laten opnemen in het profileringsfonds; de centrale medezeggenschap heeft hier instemmingsrecht op. Het bedrag in het fonds is echter maar een keer uit te geven; door full-time bestuurders hun collegegeld terug te geven, kunnen andere studenten mogelijk geen of lagere ondersteuning krijgen.

Artikel 7.57h Huisregels en ordemaatregelen

Het instellingsbestuur kan voorschriften geven en maatregelen nemen met betrekking tot de goede gang van zaken in de gebouwen en terreinen van de hogeschool of universiteit. Indien een persoon een voorschrift niet heeft opgevolgd, heeft het instellingsbestuur het recht om hem de toegang tot het betreffende gebouw of terrein geheel of gedeeltelijk te ontzeggen. Dit kan voor een periode van maximaal een jaar. Ook kan het instellingsbestuur besluiten de inschrijving van deze student voor een jaar te beëindigen (**lid 1**). Als de persoon die de voorschriften overtreedt, ernstige overlast binnen de gebouwen en terreinen van de instelling heeft veroorzaakt en deze overlast ook na aanmaning door het instellingsbestuur niet heeft gestaakt, kan het instellingsbestuur hem de toegang tot de instelling definitief ontzeggen of zijn inschrijving beëindigen. Deze maatregelen zijn bedoeld voor zeer uitzonderlijke gevallen. Voormalig minister Plasterk heeft toegelicht dat het hier gaat om studenten die bijvoorbeeld geweld hebben gebruikt tegen een docent, of met een vuurwapen rondlopen op de instelling.

Tip: Let op dat deze maatregel niet misbruikt wordt, door bijvoorbeeld het verwijderen van protesterende studenten.

Artikel 7.59 Studentenstatuut

Het studentenstatuut is een verzameldocument dat op elke instelling wordt vastgesteld en waar de rechten en plichten van de studenten in zijn opgenomen. Deze rechten en plichten kunnen overigens ook al opgenomen zijn in de wet of andere regelgeving. Er staan ook beroepsprocedures in die een student kan gebruiken om zijn recht te halen. Iedere student krijgt bij zijn eerste inschrijving een exemplaar en "indien noodzakelijk" ook bij een inschrijving voor een volgend jaar. Het studentenstatuut bestaat in ieder geval uit twee delen: het opleidingsspecifieke gedeelte en het instellingspecifieke gedeelte. In **artikel 7.59** staat duidelijk opgenomen wat er precies in deze delen moet staan. In **artikel 9.33 sub c** (wo) en **10.20 sub c** (hbo) staat beschreven dat de centrale medezeggenschapsraad instemmingsrecht heeft op het studentenstatuut. De belangrijkste punten van het statuut zijn de volgende:

- Het opleidingsspecifieke deel bevat in elk geval informatie over de studieopbouw en ondersteunende faciliteiten, minstens bestaande uit informatie over: 1) opzet, organisatie en uitvoering van het onderwijs; 2) de studentenvoorzieningen; 3) faciliteiten omtrent studiebegeleiding.
- Verder staan in het opleidingsspecifieke deel de vastgestelde onderwijs- en examenregeling (OER) en de procedures die de opleidingsspecifieke rechten van de student beschermen.
- In het instellingsspecifieke deel staat een beschrijving van procedures om bezwaar en beroep aan te tekenen binnen de instelling en van de beroepsrechten van de student.
- Verder staat er een beschrijving van de procedures die het instellingsbestuur heeft genomen ter bescherming van de rechten van de student.

Artikel 7.59a Toegankelijke faciliteit

Artikel 7.59a is getiteld 'toegankelijke faciliteit'. Hiermee wordt een faciliteit bedoeld waar studenten, voormalig of aanstaande studenten en extraneï terecht kunnen wanneer zij een klacht hebben of een beroep- of bezwaarschrift willen indienen. De faciliteit neemt deze klacht in behandeling en zorgt dat de klacht op de juiste plaats terecht komt. Deze faciliteit is in de wet gekomen op voorspraak van de LSVb en is bedoeld om het studenten makkelijker te maken een klacht op de juiste plaats te krijgen. Deze bepaling vereenvoudigt het indienen van een klacht. Bovendien zorgt de bepaling ervoor dat er geen procedurefouten meer gemaakt worden door de student waardoor een klacht niet meer in behandeling genomen hoeft te worden. **Lid 1** stelt dat de nadere regelingen omtrent deze faciliteit door het instellingsbestuur worden vastgesteld in het bestuurs- en beheersreglement (BBR). De centrale medezeggenschapsraad heeft op grond van wo: **artikel 9.30a lid 2 sub c**, hbo: **artikel 10.16b lid 2 sub c** instemmingsrecht op het BBR. Dit betekent dat het de taak is van de centrale medezeggenschapsraad om goed in de gaten te houden of de nadere regelingen rondom de faciliteit goed worden ingevuld door het instellingsbestuur. **Lid 4** regelt dat de termijn waarin een beroep of bezwaar ingediend moet worden zes weken bedraagt en de datum van ontvangst door de faciliteit bepalend is.

Tip: De bepaling in de wet kan nogal ruim opgevat worden. Zo is het openen van een e-mailadres waar studenten hun klachten naar toe kunnen mailen voldoende. Een fysiek loket zal in veel gevallen beter werken dan enkel een e-mailadres, maar als medezeggenschap kun je kijken wat het beste bij je eigen onderwijsinstelling past. Om een goede afhandeling van klachten van studenten te garanderen, is het belangrijk dat kundige personen de klachten in behandeling nemen.

Artikel 7.59b Klachten

In **artikel 7.59b** staat dat de klachtenprocedure bij onderwijsinstellingen (ook de private instellingen) hetzelfde is als bij alle andere openbare instellingen en de overheid. Deze procedure staat uitgebreid beschreven in hoofdstuk 9, titel 1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dit artikel maakt het instellingsbestuur verantwoordelijk voor het behandelen van klachten van individuele studenten binnen de instelling. Een klacht wordt pas in behandeling genomen als deze aan de vormvereisten voldoet (zoals beschreven in hoofdstuk III over rechtsbescherming). De klacht moet behandeld worden

door een onafhankelijk persoon en de klager heeft het recht gehoord te worden alvorens er over een klacht geoordeeld wordt. De termijn waarbinnen een klacht moet worden afgehandeld bedraagt zes weken, de bevindingen van het onderzoek naar de klacht dienen gemotiveerd te worden.

Volgens de Awb hebben de instellingen de mogelijkheid de klachtenprocedure aan te passen aan de instelling. Zo staat het de instelling vrij om een of meer personen aan te wijzen voor de behandeling van klachten, dan wel een klachtencommissie in het leven te roepen. Verder kan de instelling ervoor kiezen verplicht te stellen dat voordat de klacht in behandeling wordt genomen, de student zijn klacht kenbaar heeft gemaakt aan degene die de feitelijke gedraging heeft verricht (hoewel dit wel een drempel op kan werpen om een klacht in te dienen). De centrale medezeggenschapsraad heeft instemmingsrecht op het bestuurs- en beheersreglement, waar aanvullende procedures in vermeld staan.

Artikel 7.60 College van beroep voor de examens

In **artikel 7.60** is bepaald dat elke instelling een college van beroep voor de examens (CBE) heeft. De leden hiervan worden benoemd door het instellingsbestuur voor een termijn van drie tot vijf jaar en de studentleden voor een termijn van één tot twee jaar. Hetzelfde geldt voor de plaatsvervangende leden. Afgezien van de voorzitter bestaat het CBE voor tenminste de helft uit docenten of leden van het wetenschappelijk personeel. De leden en plaatsvervangende leden maken geen deel uit van het instellingsbestuur of van de inspectie.

Artikel 7.61 Bevoegdheid college van beroep voor de examens

De bevoegdheden van het CBE staan op een rij in **artikel 7.61**. In beroep gaan bij het CBE kan voor beslissingen over of van:

- afwijzing en uitschrijving van de student vanwege een BSA (**artikel 7.8b lid 3 en 5**);
- het geen toegang geven tot bepaalde afstudeerrichtingen in een bachelor (**artikel 7.9 lid 1**);
- het met goed gevolg hebben afgelegd van het afsluitend examen (**artikel 7.9d**);
- specifieke toelating tot examens, niet gebaseerd op algemene besluiten aan de hand van de vooropleidings- en toelatingseisen (deze staan beschreven in **artikel 7.23 t/m 7.31**);
- toelating tot een opleiding op basis van aanvullend onderzoek bij een ander diploma dan het havo-of vwo-diploma (**artikelen 7.25 lid 5 en 7.28 lid 4**);
- examencommissies en examinatoren;
- commissies die toelating tot een opleiding van personen van 21 jaar en ouder die niet voldoen aan de toelatingseisen onderzoeken (**artikel 7.29 lid 1**);
- toelating tot de doorstroommaster voor studenten die al wel of nog niet de bijbehorende bachelor hebben gehaald (**artikel 7.30a**),¹⁸ of toelating tot een andere master (**artikel 7.30b**).

¹⁸ De regeling over toelating tot de doorstroommaster vervalt per 1 september 2014.

Voordat het CBE het beroep in behandeling neemt, probeert het eerst door overleg het geschil op te lossen. Het CBE stuurt daarvoor een uitnodiging naar het orgaan waartegen in beroep gegaan wordt. Het kan zijn dat een beroep is gericht tegen een examiner en deze examiner ook lid is van de examencommissie. In dat geval vergadert hij niet mee als er door de examencommissie wordt gezocht naar een oplossing in overleg tussen beide partijen. Binnen drie weken laat het betreffende orgaan aan het CBE weten wat de uitkomst is van het overleg. Blijkt een oplossing tussen beide partijen niet mogelijk door overleg, dan neem het CBE het beroep in behandeling (zie hoofdstuk III in dit boekje).

Het CBE beslist binnen tien weken na de dag waarop de termijn voor het indienen van het beroep is verstreken. Als het CBE diegene die in beroep gaat gelijk geeft dan draait het de beslissing waartegen in beroep is gegaan helemaal of gedeeltelijk terug. Er wordt door het CBE zelf niet een nieuwe beslissing genomen. Het kan wel bepalen dat het orgaan waarvan de beslissing is teruggedraaid opnieuw de zaak moet bekijken, aan de hand van de uitspraak van het CBE. Die kan hierbij randvoorwaarden of een termijn stellen.

Als een beroep veel haast heeft, dan kan de voorzitter van het CBE een voorlopige regeling maken voor de indiener van het beroep. De indiener dient dit zelf aan te geven. De voorzitter besluit hierover na het betreffende orgaan of de betreffende examiner te hebben gehoord of opgeroepen.

Tip: Maak gebruik van deze regeling als je beroep aantekent tegen een BSA.

Artikel 7.62 Reglement van orde

In **artikel 7.62** staan nadere regels over onder andere: de omvang en samenstelling van het CBE, de eventuele splitsing in kamers (zie **artikel 7.64** hieronder), de zittingstermijn van de (plaatsvervangende) leden, het pogen om een geschil tussen de betrokkenen met een gesprek op te lossen, of wanneer deze poging achterwege gelaten wordt.

Artikel 7.63 Inlichtingenplicht

Organen, personeelsleden en examinatoren zijn volgens **artikel 7.63** verplicht aan het CBE de gegevens af te staan die het CBE zegt nodig te hebben voor het uitvoeren van zijn taak.

Artikel 7.63a Bevoegdheid en samenstelling geschillenadviescommissie

Elke instelling heeft naast een CBE een geschillenadviescommissie, die het instellingsbestuur adviseert over bezwaren tegen (het ontbreken van) beslissingen op basis van de WHW, die nog niet genoemd zijn in **artikel 7.61**. Naast deze adviesfunctie kijkt zij in een aantal gevallen of er een schikking mogelijk is. De voorzitter van deze commissie kan beslissen dat er sprake is van spoed en daarmee het instellingsbestuur dwingen tot een beslissing binnen vier weken.

Artikel 7.63b Beslissing op bezwaren

Na ontvangst van het bezwaar beslist het instellingsbestuur binnen tien weken wat het doet met het bezwaarschrift.

Artikel 7.64 College van beroep voor het hoger onderwijs

Er is een landelijk college van beroep voor het hoger onderwijs (CBHO) in Den Haag. Bijzondere instellingen mogen een eigen CBHO instellen. Het CBHO bestaat uit drie tot zeven leden en een even groot aantal plaatsvervangende leden. Het wordt bijgestaan door een secretaris van het ministerie. Het CBHO vergadert in zogenoemde 'kamers', groepjes van leden van het CBHO (niet het hele CBHO vergadert dus over elk beroep). Het CBHO stelt zijn eigen werkwijze en verdeling vast in een reglement. **Artikel 7.65** bespreekt de rechtspositie van de leden van het CBHO (zie ook hoofdstuk III).

Artikel 7.66 Bevoegdheid en procedure college van beroep voor het hoger onderwijs

Een student kan in beroep gaan tegen een beslissing van de instelling, genomen op basis van de WHW of een daarop gebaseerde regeling. Tegen een beslissing van het CBHO kan geen beroep meer worden aangetekend. Ook hierbij geldt dat de instellingen en de desbetreffende organen de informatie verstrekken die het CBHO zegt nodig te hebben (zie ook hoofdstuk III).

VII. ARTIKELN OVER BESTUUR EN INRICHTING VAN UNIVERSITEITEN

Besproken of genoemde wetsartikelen: WHW 7.13; 7.51; 9.3; 9.7; 9.8; 9.13; 9.14; 9.17; 9.18; 9.30; 9.30a; 9.31; 9.32; 9.33; 9.33a; 9.34; 9.35; 9.36; 9.37; 9.38; 9.38b; 9.47; 9.48; 9.50.

Hoofdstuk 9 van de WHW beschrijft het bestuur en de medezeggenschap op universiteiten. Voor bijzondere universiteiten geldt dat ze soms een uitzondering mogen maken op de wet. Dit kan niet zomaar, maar alleen wanneer de “eigen aard” van de bijzondere instelling vraagt om een wijziging van de medezeggenschapsvoorschriften. Meer hierover staat in hoofdstuk IX onder het kopje “Wij zijn een bijzondere instelling”.

In deze artikelen wordt onder andere geregeld welke medezeggenschapsorganen er zijn en wat hun taken zijn, hoe het college van bestuur (CvB) wordt aangesteld en welke klachtenrechten en geschillenprocedures er zijn. De artikelen die relevant zijn voor de medezeggenschap en studenten staan hieronder beschreven. Deze gaan met name over de rechten en plichten van de medezeggenschap.

Artikel 9.3 samenstelling college van bestuur; rechtspositie leden

Artikel 9.3 lid 2 beschrijft het hoorrecht bij benoeming en ontslag van leden van het CvB. Wanneer de raad van toezicht (RvT) een lid van het CvB wil benoemen of ontslaan, moet op grond van dit artikel de medezeggenschap eerst gehoord worden. Dit moet gebeuren op een tijdstip waarop het horen nog van wezenlijke invloed kan zijn op het besluit. Het betreft hier alleen hoorrecht van de medezeggenschap, er is dus geen echte medezeggenschap. Dit betekent dat de medezeggenschap ook geen informatierecht heeft en geen recht heeft om een geschil of procedure aan te spannen.

Tips: Durf kritische vragen te stellen en uit het ook als je het niet eens bent met een voordracht, daarvoor is dit hoorrecht. Het gesprek is vertrouwelijk, dus je hoeft niet bang te zijn een toekomstig CvB-lid tegen de haren in te strijken als je kritisch bent.

Probeer te zorgen dat op jouw instelling een studentassessor in het CvB komt. Meer informatie over de studentassessor is te vinden in hoofdstukken I en II. Volgens de wet hoeft een student geen deel uit te maken van het centrale bestuur, maar het kan geen kwaad een dergelijk idee voor te stellen, mits het goed onderbouwd is en het kan rekenen op draagvlak.

Artikel 9.7 Samenstelling raad van toezicht

In de wetswijziging ‘Versterking besturing’ is bepaald dat de medezeggenschap voortaan een lid van de RvT voor mag dragen. Dit recht is beschreven in **artikel 9.7 lid 2**. Een voordracht moet bestaan uit minimaal twee namen, waaruit de minister er dan een kan kiezen. Wanneer de minister geen van de voorgedragen kandidaten benoemt, kan er een nieuwe voordracht gedaan worden. Dit artikel geldt niet voor de bijzondere katho-

lieke instellingen (Universiteit van Tilburg en Radboud Universiteit) waar de leden van de RvT (stichtingsbestuur) worden benoemd door het bisschoppencollege.

Op basis van **artikel 9.7 lid 5** heeft de medezeggenschap het recht om advies uit te brengen over het profiel van leden van de RvT. In **artikel 9.8 lid 2** staat vermeld dat de RvT ten minste twee keer per jaar in vertrouwelijkheid (dus zonder het CvB) moet vergaderen met de centrale medezeggenschap. In de MvT bij de wet staat expliciet vermeld dat dit overleg plaats moet vinden zonder het CvB.

Artikel 9.13 Benoeming en ontslag decaan

De decentrale medezeggenschap dient gehoord te worden bij besluiten tot benoeming of ontslag van de decaan van de faculteit of het faculteitsbestuur. Dit moet gebeuren op een tijdstip waarop het horen nog van wezenlijke invloed kan zijn op het besluit.

Artikel 9.17 Bestuur opleidingen

Artikel 9.17 beschrijft de samenstelling van een opleidingsbestuur: de decaan zorgt dat iedere opleiding een meerhoofdig bestuur of een opleidingsdirecteur krijgt. In **lid 2** staat dat als het bestuur van een opleiding uit meer dan één persoon bestaat (een meerhoofdig bestuur) er altijd een studentlid in dit bestuur zit, de studentassessor. Dit studentlid mag niet diezelfde periode in de medezeggenschap zitten. In de toelichting bij de wet staat vermeld dat door de interne taakverdeling voorkomen kan worden dat deze student zich te veel gaat bemoeien met het aansturen van de docenten. Bestuursleden mogen geen onderdeel uitmaken van de opleidingscommissie (OC).

Tip: Wanneer je in de opleidingscommissie of de faculteitsraad zit, is het belangrijk om goed contact met elkaar, maar ook met de student in het opleidings- of faculteitsbestuur (indien aanwezig) te hebben. Deze student kan veel informatie geven en de mening van de medezeggenschap al in een vroeg stadium invloed laten hebben op beleidsplannen.

Artikel 9.18 Opleidingscommissies

In **artikel 9.18** worden de rechten en plichten van de OC beschreven. Een OC kan worden ingesteld voor een opleiding of een groep van opleidingen. Dit laatste is bijvoorbeeld het geval bij de (kleine) lerarenopleidingen op veel hogescholen.

De taken van een OC zijn:

- advies uitbrengen over de OER (zie **artikel 7.13**);
- jaarlijks de uitvoering van de OER beoordelen;
- Gevraagd en ongevraagd advies geven aan het bestuur van de opleiding en de faculteit over alle onderwijsgerelateerde zaken die de opleiding(en) aangaan.

Deze adviezen moeten ter kennisgeving naar de faculteitsraad (FR) gezonden worden. In het faculteitsreglement staat nader beschreven hoe, wanneer en op welke termijn de adviezen gegeven moeten worden. Ook staat hierin vermeld hoe de benoeming van de leden plaatsvindt. De helft van een OC moet bestaan uit studenten. In **lid 4** van het artikel staat dat een faculteit met slechts één opleiding geen aparte OC hoeft te hebben. In dit geval voert de FR de taken van de OC uit.

Om als OC je taken goed uit te kunnen voeren, mag je informatie opvragen. Zo is het bij veel opleidingen gebruikelijk dat de OC de vakevaluaties ontvangt en vaak daarna zelfs in gesprek gaat met de docent om verbeteringen voor het vak af te spreken. Ook bijvoorbeeld exit-enquêtes en interne zelfevaluaties van de opleiding zijn door de OC op te vragen.

Tip: Vraag de OC-Wijzer aan bij de LSVb. Dit boekje is speciaal gemaakt voor leden van opleidingscommissies en staat vol met informatie en adviezen voor OC's.

In **artikel 9.18 lid 1 sub a** staat vermeld dat de OC de taak heeft advies uit te brengen over de OER. De opleiding kan dit advies overnemen, maar als dit niet gebeurt dan moet dit wel met duidelijke argumenten worden onderbouwd.

Tips:

- *Werk als FR en OC goed met elkaar samen. Zorg dat er een overleg plaatsvindt tussen beide gremia, alvorens de FR al dan niet instemt met de OER.*
- *Als de FR niet instemt met de OER dan blijft de oude OER van kracht. De FR kan op deze manier nadelige regelingen tegenhouden.*
- *Kijk in geval van problemen altijd eerst in de OER. Vaak staan daar regels in. Als de opleiding zich hier niet aan houdt, kan je de opleiding hier makkelijker op aanspreken.*
- *Vind je een bepaalde regeling in de OER niet kloppen of zijn er veel problemen mee? Probeer hem eens te herschrijven, soms nemen opleidingen je voorstel wel over.*
- *Kijk ook naar hoe duidelijk regelingen verwoord zijn in de OER. Kunnen 'gewone' studenten ze ook begrijpen? Dit moet wel mogelijk zijn.*

Artikel 9.30 Keuze uit medezeggenschapsstelsels

Artikel 9.30 regelt dat universiteiten kunnen kiezen uit een gedeeld of ongedeeld medezeggenschapsstelsel. Deze keuze kan indien gewenst na minimaal vijf jaar opnieuw gemaakt worden. Een uitgebreide toelichting op de verschillende stelsels staat beschreven in hoofdstuk II van dit boekje.

Artikel 9.30a Instemmingsbevoegdheid gezamenlijke vergadering personeel/ studenten

Artikel 9.30a beschrijft de onderwerpen waarover de gezamenlijke vergadering (GV) instemmingsrecht heeft. Dit is de vergadering waarbij de ondernemingsraad (OR) en studentenraad samenkomen in het gedeelde medezeggenschapsstelsel. In **lid 2** staat dat de centrale medezeggenschap tenminste instemmingsrecht heeft op het instellingsplan, maatregelen in het licht van de uitkomsten van de kwaliteitsbeoordeling en het bestuurs- en beheersreglement. Daarnaast hebben de studentenraad en de OR beide nog instemmingsrecht op een aantal studenten- en personeelsaangelegenheden. Deze worden genoemd in **artikel 9.33** en staan ook beschreven in hoofdstuk II van dit boekje. Het **derde lid** stelt dat het CvB een medezeggenschapsreglement vast moet stellen, waarin geregeld wordt op welke onderwerpen de medezeggenschapsraad (MR) instemmingsrecht heeft. Ook moet in dit reglement staan op welke manier studenten en personeel evenveel invloed kunnen uitoefenen. Dit betekent dus dat, zelfs wanneer er van de ene geleding meer personen in de raad zitten, de geleding als geheel niet meer invloed heeft. Zo hebben de studenten 50% van de stemmen en heeft het personeel de andere 50%.

Tips: In de wet staan de onderwerpen vastgelegd waar de medezeggenschap ten minste instemmingsrecht op heeft. In het medezeggenschapsreglement kunnen natuurlijk meer onderwerpen staan.

Maak daarnaast heldere afspraken met het CvB zodat het voor zowel het CvB als de MR duidelijk is wat bijvoorbeeld "maatregelen naar aanleiding van de uitkomsten van het systeem van kwaliteitszorg" zijn. Er zijn in het verleden diverse geschillen geweest door een andere interpretatie van wetsartikelen door MR en CvB.

Artikel 9.31 Universiteitsraad

Dit artikel regelt dat er een universiteitsraad (UR) is, bestaande uit ten hoogste 24 personen. De helft van de leden van de UR bestaat uit studenten, de andere helft uit personeel. Personeelsleden met een bestuurlijke functie mogen niet plaatsnemen in de UR (**vierde lid**). Kandidaten moeten door middel van geheime schriftelijke stemming gekozen worden, tenzij het aantal kandidaten niet hoger is dan het aantal plaatsen (**zesde lid**). Het **vijfde lid** stelt dat de UR een reglement moet opstellen met regels van huiselijk aard en de manier waarop de middelen die beschikbaar gesteld worden voor medezeggenschap verdeeld worden. Het **achtste lid** bepaalt dat de raad zelf de voorzitter en vicevoorzitters kiest.

Artikel 9.32 Algemene bevoegdheden en taken universiteitsraad en raadsleden

Artikel 9.32 gaat over de algemene bevoegdheden van de UR (zie ook hoofdstuk II). Het **eerste lid** stelt dat de UR ten minste twee keer per jaar de algemene gang van zaken kan bespreken met het CvB wanneer daar door een van de partijen om gevraagd wordt.

Het **tweede lid** zegt dat de UR te allen tijde voorstellen kan doen aan het CvB. Het CvB is verplicht om hier met de UR over te spreken en wanneer het CvB het voorstel niet uitvoert, dient dit door middel van een schriftelijke reactie kenbaar gemaakt te worden. Dit moet binnen drie maanden gebeuren en het CvB moet redenen geven waarom het voorstel niet wordt overgenomen.

Het **derde lid** eist dat de raad openheid, openbaarheid en onderling overleg bevordert en in het **vierde lid** wordt gesteld dat de UR moet waken tegen discriminatie.

Het **vijfde lid** zegt dat het CvB aan het begin van het jaar schriftelijk een aantal gegevens over de universiteit geeft, zoals de samenstelling van de diverse organen. Ook regelt dit lid dat de UR tenminste een keer per jaar gegevens krijgt over beleidsvoornemens op financieel, organisatorisch en onderwijskundig gebied. Daarnaast moet het CvB de UR op de hoogte brengen van alle voornemens op grond van het instellingsplan.

In het **zesde lid** staat dat het CvB verplicht is om alle informatie die de UR nodig heeft, tijdig te verschaffen. Dit betreft ook de informatie over de inhoud van de werkzaamheden van onder meer het CvB en de RvT.

Het **zevende lid** regelt dat iemand van de UR tijdelijk uitgesloten kan worden van deelname aan een vergadering. Onderdelen waarin personen besproken worden, worden, wanneer de UR dat wenst, in een vertrouwelijk deel van de vergadering besproken.

Het **achtste lid** regelt de ambtelijke faciliteiten. Zo bepaalt dit lid dat het CvB moet zorgen voor een schriftelijk verslag van de openbare vergaderingen. Ook dienen de agenda's van de vergaderingen, alsmede de andere stukken, tijdig te worden toegezonden aan de leden. Wanneer er commissies worden ingesteld, moeten deze tenminste een keer per jaar in de gelegenheid worden gesteld om met de UR te overleggen.

In het **negende lid** staat dat (kandidaats-)leden van de UR niet benadeeld mogen worden op grond van hun lidmaatschap. Dit lijkt vanzelfsprekend, maar kan een belangrijke bepaling zijn ten aanzien van verplichte colleges, tentamens en dergelijke. **Lid negen** bepaalt tevens dat een personeelslid niet ontslagen kan worden vanwege zijn lidmaatschap van de UR.

*Tips: de bepaling in **lid zes** dat informatie tijdig moet worden verschaft is tijdens de wetwijziging 'Versterking besturing' opnieuw expliciet opgenomen. Dit gebeurt namelijk vaak niet. Wees er daarom alert op dat je tijdig de juiste informatie ontvangt en maak eventueel afspraken met het CvB over het begrip 'tijdig'.*

Maak afspraken met docenten over het missen van colleges en toetsmomenten. Men dient er rekening mee te houden dat jij in de medezeggenschap zit en kan je niet zomaar verplichten aanwezig te zijn, terwijl je ook een raadsvergadering of andere verplichtingen voor je medezeggenschapswerk hebt.

Artikel 9.33 Instemmingsbevoegdheid universiteitsraad

In **artikel 9.33** staan de onderwerpen waarop de UR instemmingsrecht heeft. Dit zijn meer onderwerpen dan beschreven in **artikel 9.30a** omdat in het geval van een UR (ongedeelde medezeggenschap) de Wet op de ondernemingsraden (WOR) niet van toepassing is. Het CvB dient toestemming te hebben voor het vaststellen van het instellingsplan, de vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg, het studentenstatuut, het bestuurs- en beheersreglement, de keuze van het medezeggenschapsstelsel en het beleid ten aanzien van het profileringsfonds.

Zonder instemming van de UR kan het CvB de plannen die het heeft ten aanzien van een van bovengenoemde onderwerpen dus niet ten uitvoer brengen.

Artikel 9.33 sub g beschrijft het instemmingsrecht op het profileringsfonds. Dit beschrijven we bij **artikel 7.51** dat gaat over het profileringsfonds.

Tip: probeer als universiteitsraad ook zelf ideeën aan te dragen op het gebied van kwaliteitszorg. Je hebt instemmingsrecht op het kwaliteitszorgplan, dus het CvB zal eerder geneigd zijn ook naar je opmerkingen te luisteren en daar gehoor aan te geven.

Artikel 9.33a Adviesbevoegdheid universiteitsraad

In **artikel 9.33a** staan de onderwerpen waarop de UR adviesrecht heeft. Dit betreft 'het voortbestaan en de goede gang van zaken', de begroting van de universiteit en collegegeld-differentiatie.

Tevens heeft de studentgeleding van de UR (of de studentenraad indien er sprake is van een gedeeld stelsel) adviesrecht op het personeelsbeleid (waar het personeel instemmingsrecht op heeft), het beleid ten aanzien van het instellingscollegegeld en de regeling ten aanzien van terugbetaling van het wettelijk collegegeld, als een student tijdens het lopende collegejaar zijn studie beëindigt. Ook op selectie, de aanmelddatum en studiekeuzegesprekken hebben de studenten adviesrecht.

Tip: deze adviesbevoegdheden zijn zeer ruim geformuleerd. Je kunt als universiteitsraad al snel proberen om een onderwerp te laten vallen onder 'de goede gang van zaken' van de universiteit. Probeer hier evenwel samen met het CvB een afspraak over te maken, want gebekvecht over of je ergens nu wel of niet advies over mag uitbrengen, leidt alleen maar af van de inhoud van je punt.

Artikel 9.34 Reglement universiteitsraad

In **artikel 9.34** wordt vastgelegd dat iedere UR een reglement moet hebben waarin een aantal zaken geregeld is. In **lid 3** staat dat hierin ten minste geregeld moet worden op welke onderwerpen de medezeggenschap instemmingsrecht en adviesrecht heeft, uit hoeveel leden de raad moet bestaan, hoe zij gekozen worden en wat de zittingstermijn is. Ook moet in het reglement worden geregeld op welke manier het CvB de raad inlicht, wat de taken van facultaire raden zijn en hoe er wordt omgesprongen met geschillen. In **lid 1 en 2** staat dat het CvB een reglement vast moet stellen en dit reglement, alsmede alle wijzigingen, moet voorleggen aan de centrale medezeggenschapsraad. Het reglement wordt alleen vastgesteld wanneer ten minste tweederde van de raad instemt.

Tip: Lees het reglement altijd goed door en probeer zo nodig wijzigingen voor te stellen. Onderwerpen waarop de medezeggenschap instemmingsrecht heeft worden vaak zo vaag mogelijk omschreven in het medezeggenschapsreglement, dus probeer deze helder te krijgen en zorg daarnaast voor een goede geschillenregeling.

Artikel 9.35 Advies

Artikel 9.35 geeft een omschrijving van het adviesrecht. Aan het adviesrecht zijn namelijk een aantal voorwaarden verbonden. Zo zegt **artikel 9.35 sub a** dat het CvB de medezeggenschap om advies moet vragen op het moment dat het advies nog invloed kan hebben op de besluitvorming. Ook moet de raad in de gelegenheid worden gesteld om, voor het geven van het advies, overleg te voeren met het CvB (**9.35 sub b**), moet de raad zo snel mogelijk het besluit te horen krijgen (**9.35 sub c**) en moet de raad nogmaals kunnen overleggen met het CvB wanneer het advies niet wordt meegenomen (**9.35 sub d**).

Artikel 9.36. Bijzondere bevoegdheden

Artikel 9.36 is een artikel over bijzondere bevoegdheden van de medezeggenschap. In **lid 1** staat dat het CvB de instemming van een deel van de UR (docentgeleding en stu-

dentgeleding) nodig heeft voor besluiten die te maken hebben met de rechtstoestand van het personeel van de universiteit. In **lid 2** staat dat de UR geen instemming heeft op deze besluiten als ze door de wet worden voorgeschreven of als het ook in de CAO geregeld is. Daarnaast heeft de UR ook geen instemmingsrecht als hij al via andere wegen betrokken is geweest bij het tot stand komen van het besluit. Dit houdt in dat de medezeggenschap in een vroeger stadium alleen om advies gevraagd kan worden, waardoor later geen instemming meer vereist is.

Tip: als je om advies wordt gevraagd of wordt gevraagd mee te denken over een besluit met betrekking tot de rechtstoestand van het personeel, informeer dan altijd naar de verdere besluitvorming: wordt het personeel later nog betrokken bij het besluit? Je kan altijd nog de keuze maken liever op het einde instemming te willen dan adviesrecht halverwege, al is er achteraf vaak minder aan te passen.

Artikel 9.37 Faculteitsraad

Artikel 9.37 beschrijft de samenstelling van de faculteitsraad (FR). Volgens **lid 1** heeft iedere universiteit met meer dan één faculteit, per faculteit een faculteitsraad (anders worden de taken van de faculteitsraad door de UR uitgevoerd). In **lid 2** staat dat de faculteitsraad dezelfde bevoegdheden heeft als de UR wanneer het om faculteitspecifieke zaken gaat (dus dingen die alleen de desbetreffende faculteit aan gaan) en de decaan de verantwoordelijkheid hierover heeft. De bevoegdheden van de UR staan beschreven in **artikel 9.32**. Kort samengevat:

De FR:

- bespreekt ten minste twee keer per jaar de algemene gang van zaken met het faculteitsbestuur;
- heeft initiatiefrecht en het faculteitsbestuur is verplicht het initiatief te bespreken;
- ontvangt tenminste eens per jaar beleidsvoornemens (financieel, organisatorisch en onderwijskundig) van de faculteit;
- heeft informatierecht (alle door de raad opgevraagde informatie moet gegeven worden).

De vergaderingen van de FR zijn in beginsel openbaar. Dit betekent dat studenten en medewerkers de vergaderingen mogen bijwonen. De leden van de FR mogen niet benadeeld worden op grond van hun lidmaatschap (ook ten aanzien van verplichte colleges, tentamens, enz.). Het **derde lid** van het artikel verwijst naar **artikel 9.31**: kandidaten moeten door middel van geheime schriftelijke stemming gekozen worden, tenzij het aantal kandidaten niet groter is dan het aantal plaatsen. De FR heeft adviesrecht wat betreft de algemene faciliteiten op de faculteit en oefent ook de medezeggenschap uit voor de centrale diensten binnen de faculteit, zoals beschreven in **artikel 9.50** (zie ook hoofdstuk II).

Artikel 9.38 Instemmingsbevoegdheid faculteitsraad

In **artikel 9.38** staat dat de decaan of het faculteitsbestuur instemming van de FR nodig heeft voor:

- het vaststellen van het faculteitsreglement (**artikel 9.14**);
- het vaststellen van de onderwijs- en examenregeling (**artikel 7.13**).

Met uitzondering van **artikel 7.13 lid 2 sub a tot en met g en v**, namelijk:

- de inhoud van de opleiding;
- de inhoud van de afstudeerrichtingen;
- de eindtermen;
- de inrichting van praktische oefeningen;
- de studielast (per onderdeel);
- de nadere regels omtrent het BSA en de verwijzingen in de postpropedeutische fase;
- tot welke master de opleiding toegang geeft;
- selectie voor speciale trajecten binnen de opleiding;
- vrijstellingen voor toelating tot de opleiding;
- doorstroom naar een masteropleiding.¹⁹

Artikel 9.38b Faculteitsreglement

In het faculteitsreglement staat in ieder geval:

- het aantal leden van de FR (**9.34 lid 3 sub c**);
- het verloop en de wijze van verkiezingen (**9.34 lid 3 sub d**);
- de zittingsduur van de leden van de raad (**9.34 lid 3 sub e**).

Artikel 9.47 Commissies

In dit artikel staat beschreven dat het CvB de gelegenheid moet geven aan het personeel en studenten om commissies in te stellen. Deze commissies kunnen gevraagd of ongevraagd advies uitbrengen aan de UR over datgene wat hen specifiek aangaat. Als de commissie dat verzoekt, dient de UR het schriftelijk advies van de commissie aan het CvB voor te leggen. Voordat het CvB hierop reageert, geeft deze de raad eerst de gelegenheid om hier minimaal een keer over te overleggen.

Tip: Niet alle expertise is altijd aanwezig in de raad. Denk bij elk onderwerp na of de expertise van anderen een gewenste aanvulling zou kunnen zijn en nodig deze mensen uit bij een voorbereidende (commissie-)bijeenkomst.

Artikel 9.48 Voorzieningen en scholing

In dit artikel is opgenomen dat de centrale en decentrale raden en de OC's het recht hebben op de voorzieningen die zij voor de vervulling van hun taak redelijkerwijs nodig hebben. Daarnaast dient het bestuur samen met de raad vast te stellen in hoeveel tijd zij de scholing ontvangen die zij nodig hebben om hun taak te kunnen vervullen. Het personeel kan deze scholing tijdens werktijd en met behoud van salaris volgen.

Tip: op basis van dit artikel kun je kosten voor trainingdagen van onder andere LSVb, LOF en SOM en ook dit boekje vaak vergoed krijgen van je instelling.

¹⁹ Per 1 september 2014, als de verplichting tot een doorstroommaster voor universiteiten is afgeschaft.

VIII. ARTIKELN OVER BESTUUR EN INRICHTING VAN HOGESCHOLEN

Besproken en genoemde wetsartikelen: WHW 1.18; 2.9; 7.13; 7.46; 7.48; 7.51; 9.3; 10.2; 10.3c; 10.3d; 10.8a; 10.16a; 10.16b; 10.17 t/m 10.25; 10.34; 10.39.

Hoofdstuk 10 van de WHW is volledig gewijd aan hogescholen. In dit hoofdstuk wordt onder andere geregeld uit hoeveel personen de centrale en decentrale medezeggenschap moet bestaan, hoe het college van bestuur (CvB) wordt aangesteld en welke klachtenrechten en geschillenprocedures er zijn. De artikelen die relevant zijn voor de medezeggenschap en studenten staan hieronder beschreven. Deze gaan vooral over de rechten en plichten van de medezeggenschap.

Artikel 10.2 lid 3 Centrale directie of college van bestuur

Wanneer de RvT een lid van het CvB wil benoemen of ontslaan, moet op grond van dit artikel, in verbinding met **artikel 9.3 lid 2 en 8**, de medezeggenschap eerst gehoord worden. Dit moet gebeuren op een tijdstip waarop het horen nog van wezenlijke invloed kan zijn op het besluit. Het betreft hier alleen hoorrecht van de medezeggenschap, er is dus geen echte medezeggenschap. Dit betekent dat de medezeggenschap ook geen informatierecht heeft en geen recht heeft om een geschil of procedure aan te spannen.

Tips: Durf kritische vragen te stellen en uit het ook als je het niet eens bent met een voordracht, daarvoor is dit hoorrecht. Het gesprek is vertrouwelijk, dus je hoeft niet bang te zijn een toekomstig CvB-lid tegen de haren in te strijken als je kritisch bent.

Probeer te zorgen dat op jouw instelling een studentassessor in het CvB komt. Meer informatie over de studentassessor is te vinden in hoofdstukken I en II. Volgens de wet hoeft een student geen deel uit te maken van het centrale bestuur, maar het kan geen kwaad een dergelijk idee voor te stellen, mits het goed onderbouwd is en het kan rekenen op draagvlak.

Artikel 10.3c Opleidingscommissies

In **artikel 10.3c** worden de rechten en plichten van de opleidingscommissie (OC) beschreven. Een OC kan worden ingesteld voor een opleiding of een groep van opleidingen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de (kleine) lerarenopleidingen op veel hogescholen.

De taken van een OC zijn:

- Advies uitbrengen over de OER (zie ook **artikel 7.13** over de OER in hoofdstuk VI van dit boekje).
- Het jaarlijks beoordelen van de uitvoering van de OER.
- Gevraagd en ongevraagd advies geven aan het bestuur van de opleiding over alle onderwijsgerelateerde zaken.

Deze adviezen moeten ter kennisgeving naar de decentrale medezeggenschapsraad gezonden worden. In het faculteitsreglement staat nader beschreven hoe, wanneer en op welke termijn de adviezen gegeven moeten worden. Ook staat hierin vermeld hoe de benoeming van de leden van de OC plaatsvindt. De OC moet voor ten minste de helft bestaan uit studenten. Het faculteitsreglement wordt per faculteit vastgesteld, de regeling verschilt hierdoor per faculteit.

In **lid 4** van het artikel staat dat een faculteit met slechts één opleiding geen aparte OC hoeft te hebben. In dit geval voert de FR de taken van de OC uit.

Tips:

- *OC's kunnen informatie opvragen bij de opleiding over bijvoorbeeld vakevaluaties en exit-enquêtes om op basis daarvan in gesprek te gaan met het bestuur om verbeteringen door te voeren.*
- *Het is belangrijk om als medezeggenschap goed contact te houden met de student uit het opleidingsbestuur (indien aanwezig). Deze student kan veel informatie geven en de mening van de medezeggenschap al in een vroeg stadium invloed laten uitoefenen op plannen.*
- *Overleg als OC met de FR alvorens de FR instemt met de OER.*
- *Als de FR niet instemt met de OER blijft de oude OER van kracht. De FR kan op deze manier nadelige regelingen (zoals bijvoorbeeld een propedeuse-in-2-jaar regeling) tegenhouden.*
- *Kijk, als er problemen zijn, altijd eerst in de OER. Vaak staan daar regels in. Als de opleiding zich hier niet aan houdt, kan je de opleiding hier makkelijker op aanspreken.*
- *Vind je een bepaalde regeling in de OER niet kloppen of zijn er veel problemen mee? Probeer hem eens te herschrijven, soms nemen opleidingen je voorstel wel over.*
- *Kijk ook naar hoe duidelijk regelingen verwoord zijn in de OER. Kunnen 'gewone' studenten hem ook begrijpen? Dit moet wel mogelijk zijn.*
- *Vraag de OC-Wijzer aan bij de LSVb (www.lsvb.nl). Dit boekje is speciaal gemaakt voor leden van opleidingscommissies en staat vol met informatie en adviezen voor OC's.*

Artikel 10.3d Scheiding bestuur en toezicht

In de wetswijziging 'Versterking besturing' is bepaald dat de medezeggenschap voortaan een lid van de RvT mag voordragen (**lid 4**). Een voordracht moet bestaan uit minimaal twee namen, waaruit de minister er dan een kan kiezen. Wanneer de minister geen van de voorgedragen kandidaten benoemt, kan er een nieuwe voordracht gedaan worden. Op basis van het **vijfde lid** van dit artikel heeft de medezeggenschap het recht om advies uit te brengen over het profiel van leden van de RvT. In het **zesde lid** van dit artikel staat vermeld dat de RvT ten minste twee keer per jaar in vertrouwelijkheid (dus zonder het CvB) moet vergaderen met de centrale medezeggenschap. Het vertrouwelijke karakter van dit overleg staat gespecificeerd in de memorie van toelichting (MvT) bij de wet.

Artikel 10.16a Keuze uit medezeggenschapsstelsels

Artikel 10.16a en 10.16b zijn ingevoerd als gevolg van het wetsvoorstel 'Versterking besturing' met de bedoeling om de medezeggenschapsstelsels op hogescholen en uni-

versiteiten zo veel mogelijk gelijk te trekken. De artikelen regelen dat een CvB kan kiezen uit verschillende medezeggenschapsstelsels. Wat deze verschillende stelsels inhouden staat grotendeels beschreven in hoofdstuk II van dit boekje.

Artikel 10.16a lid 1 stelt dat een CvB kan kiezen of de WOR van toepassing is of niet. Wel dient het daarvoor instemming te krijgen van de OR (**lid 5**). **Het derde lid** stelt dat wanneer het CvB besloten heeft de WOR van toepassing te laten zijn, er ook een medezeggenschapsregeling voor studenten aan de hogeschool dient te komen. Hiermee wordt de studentengeleding bedoeld. Wanneer dit besloten wordt dan zijn **artikel 10.17 t/m 10.25** niet van toepassing. Wel dienen de bevoegdheden van de studentengeleding ten minste gelijk te zijn aan de bevoegdheden die in deze artikelen beschreven staan. De OR heeft ook hier instemmingsrecht op volgens **het vijfde lid** van dit artikel. **Het zesde lid** stelt dat de medezeggenschapsregeling zo veel mogelijk dient aan te sluiten bij de organisatiestructuur, besluitvormingsprocedures en verantwoordelijkheidsverdelingen binnen de instelling. Zo kan ervoor gezorgd worden dat studenten niet kunnen stemmen over docentaangelegenheden en dat de centrale medezeggenschap niet mag besluiten over decentrale aangelegenheden.

Nota bene: De OR heeft dus zowel instemmingsrecht op de keuze van het medezeggenschapsstelsel als op de inhoud van de medezeggenschapsregeling. Studenten worden buiten deze stemmingen gehouden.

Artikel 10.16b Instemmingsbevoegdheid GV

Artikel 10.16b gaat over de instemmingsbevoegdheid van de centrale medezeggenschap. **Het eerste lid** stelt dat, wanneer besloten is dat de WOR van toepassing is op de hogeschool, er een gezamenlijke vergadering (GV) dient te zijn. Hiermee wordt de GV tussen OR en studentenraad bedoeld, zoals ook beschreven in hoofdstuk II van dit boekje. **Het tweede lid** regelt de onderwerpen waarop deze GV instemmingsrecht heeft. Het betreft vaststelling of wijziging van:

- het instellingsplan;
- vormgeving van de kwaliteitszorg;
- bestuurs- en beheersreglement (BBR);
- de OER (met uitzondering van de **sub a t/m g** van **artikel 7.13**).

Het derde lid stelt dat het CvB een medezeggenschapsregeling in moet stellen. De onderwerpen die instemming van de GV behoeven en die in het reglement moeten staan, zijn ook uitgebreid beschreven in hoofdstuk II van dit boekje.

Artikel 10.17 Medezeggenschapsraad

Dit artikel gaat over het aanstellen van een medezeggenschapsraad (MR). In **het eerste lid** wordt bepaald dat iedere hogeschool een MR moet hebben. **Het tweede lid** regelt het aantal leden van deze raad. Bij een hogeschool met minder dan 750 studenten dient de raad uit maximaal tien leden te bestaan, bij hogescholen met 750-1250 studenten dient de raad uit maximaal veertien leden te bestaan en bij hogescholen die meer dan 1250 studenten hebben, heeft de raad maximaal 24 leden. **Het derde lid** van dit artikel

regelt dat de helft van de leden van de MR uit studenten bestaat en de andere helft uit leden van het personeel. De leden van de MR mogen niet ook zitting nemen in het bestuur van een organisatorische eenheid. Hiermee wordt bijvoorbeeld het bestuur van de instelling of een faculteit bedoeld.

Lid 5 stelt dat personeelsleden zich op persoonlijke titel of namens een personeelsorganisatie verkiesbaar mogen stellen. **Lid 6** stelt dat er schriftelijke verkiezingen gehouden moeten worden wanneer het aantal kandidaten groter is dan het aantal beschikbare plaatsen. Deze verkiezingen moeten zo georganiseerd worden dat ieders stem vertrouwelijk kan blijven. **Lid 7** stelt dat er ook een huishoudelijk reglement moet komen dat onder andere de vergoedingen en de deelraden of commissies van de centrale medezeggenschapsraad regelt. In **lid 8** wordt de medezeggenschap van het associate degreeprogramma geregeld: het mag een eigen deelraad hebben. Als het programma gedeeltelijk aan een mbo-instelling wordt gegeven, dan mag het personeel van die instelling plaats nemen in deze deelraad.

Artikel 10.19 Algemene bevoegdheden en taken medezeggenschapsraad en raadsleden

Dit artikel legt de rechten en plichten van de medezeggenschap vast. Het CvB geeft de MR minstens twee maal per jaar de kans om de algemene gang van zaken te bespreken. Verder komen het CvB en de raad samen als daartoe door één van beide partijen wordt verzocht (**lid 1**).

De MR mag voorstellen indienen en standpunten kenbaar maken aan het CvB (recht op gevraagd en ongevraagd advies). Het CvB moet hierop binnen drie maanden een schriftelijke reactie geven, in de vorm van een voorstel. Voordat het CvB deze reactie geeft, moet het hierover minstens één keer met de raad overlegd hebben (**lid 2**).

In de **leden 5 en 6** wordt de informatievoorziening van het CvB naar de raad vastgelegd. Aan het begin van het jaar geeft het CvB de centrale medezeggenschap informatie over:

- de samenstelling van het CvB dan wel de centrale directie;
- de organisatie van de hogeschool;
- de taakverdeling tussen CvB en de centrale directie;
- de hoofdpunten van het lopende beleid.

Verder informeert het CvB de centrale medezeggenschap minstens eenmaal per jaar over het beleid op financieel, organisatorisch en onderwijskundig gebied.

Het CvB geeft de centrale medezeggenschap tijdig alle inlichtingen die deze voor de vervulling van haar taak redelijkerwijs nodig heeft. Hieronder valt in ieder geval dat het CvB minstens eenmaal per jaar gegevens over de hoogte en inhoud van de arbeidsvoorwaardelijke regelingen met betrekking tot verschillende groepen personeel, de leden van het CvB en de RvT aan de medezeggenschap overlegt.

In **lid 7** staat dat de centrale medezeggenschap kan bepalen dat een bepaald persoon die een groot persoonlijk belang heeft bij een vergadering, niet aan die vergadering mee mag doen. Dit kan gelden voor de hele vergadering, of een onderdeel hiervan. In het geval dat een persoon van (een deel van) de vergadering is uitgesloten, is (dit deel van) de vergadering besloten. Dit houdt in dat hier ook geen publiek bij aanwezig mag zijn, de notulen van (dit deel van) de vergadering niet openbaar zijn en de inhoud van het besproken onderdeel niet met personen gedeeld mag worden die niet tot de vergadering behoren.

In **de leden 9 en 10** worden leden van de MR beschermd in hun positie. Zo mogen personeelsleden van de MR niet vanwege hun lidmaatschap ontslagen worden en mogen studenten niet benadeeld worden in hun studievoortgang door hun deelname aan de medezeggenschap. Dit geldt niet alleen voor leden van de MR, maar ook voor kandidaat-leden en voormalige leden.

Tips: Maak afspraken met je docenten over het missen van colleges en toetsmomenten. Men dient er rekening mee te houden dat jij in de medezeggenschap zit en kan je niet zomaar verplichten aanwezig te zijn, terwijl je ook een raadsvergadering of andere verplichtingen voor je medezeggenschapswerk hebt.

Probeer aan het begin van het collegejaar helder te krijgen wanneer het CvB de medezeggenschap van informatie zal voorzien. Vraag eventueel een schema met daarop de data waarop belangrijke informatie naar jullie wordt gestuurd. Je kan er dan zelf rekening mee houden en je kan het CvB op deze manier ook beter aan zijn plichten houden.

Ook als alleen de studentgeleding van de raad verzoekt om een vergadering, moet hier gehoor aan worden gegeven. Zij moet wel redenen geven voor het bijeenroepen.

Artikel 10.20 Instemmingsbevoegdheid medezeggenschapsraad

Het CvB moet voor het vaststellen of wijzigen van de volgende zaken instemming krijgen van de MR:

- het instellingsplan;
- de vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg (gespecificeerd in **artikel 1.18 lid 1**), als ook het voorgenomen beleid dat volgt op de uitkomsten van deze kwaliteitszorg (dit beleid is verwoord in **artikel 2.9 lid 2, tweede volzin**);
- het studentenstatuut (**artikel 7.59**);
- het bestuurs- en beheersreglement. In dit lid wordt verwezen naar **artikel 10.8a** maar dit artikel is sinds 2010 vervallen.
- de onderwijs- en examenregeling (OER) met uitzondering van de **sub a t/m g en w²⁰** en **lid 3** van **artikel 7.13** (zie ook hoofdstuk VI van dit boekje);
- regels op het gebied van de arbeidsomstandigheden;
- de keuze uit medezeggenschapsstelsels, zoals staat in **artikel 10.16a lid 1**, en;
- het beleid van het instellingsbestuur over het profileringsfonds (**artikel 7.51**, ook beschreven in hoofdstuk VI van dit boekje).

²⁰ Het hier genoemde **sub w** is vervallen en moet waarschijnlijk **sub v** (over selectie) zijn.

Tips: als je niet instemt met de voorgedragen stukken, blijft de oude regeling van kracht. Op deze manier kunnen vervelende wijzigingen tegengehouden worden. Als ze eenmaal in de regelingen staan is het moeilijk om ze er uit te krijgen, let hier dus goed op!

Heb je nog een goed idee om een regeling te verbeteren? Schroom niet en doe een voorstel! Beargumenteer daarbij wel goed waarom het voor het bestuur belangrijk is dit over te nemen.

In de wet staan de onderwerpen vastgelegd waar de medezeggenschap ten minste instemmingsrecht op heeft. In het medezeggenschapsreglement kunnen natuurlijk meer onderwerpen staan. Maak daarnaast heldere afspraken met je CvB zodat het voor zowel het CvB als de MR duidelijk is wat bijvoorbeeld "maatregelen naar aanleiding van de uitkomsten van het systeem van kwaliteitszorg" zijn. Er zijn in het verleden diverse geschillen geweest door een andere interpretatie van wetsartikelen door MR en CvB.

Artikel 10.20a Adviesbevoegdheid medezeggenschapsraad; adviesbevoegdheid studenten

Het CvB moet advies (**lid 1**) aan de MR vragen over:

- zaken die verband houden met de doelen, het voortbestaan en de goede gang van zaken binnen de hogeschool;
- de begroting, waarin onder andere de hoogte van het instellingscollegegeld staat.

Het CvB moet advies aan de studenten (**lid 2**) uit de MR vragen over:

- het algemeen personeels- en benoemingsbeleid;
- het beleid ten aanzien van het instellingscollegegeld, bedoeld in **artikel 7.46**;
- de regeling over de terugbetaling van wettelijk collegegeld als een student tegelijkertijd al ergens anders een opleiding volgt (zie **artikel 7.48 lid 4**);
- collegegelddifferentiatie;
- speciale trajecten, zoals excellentietrajecten, binnen de opleiding;
- studiekeuzeadviezen en aanmelddatum voor de opleiding.

In **lid 3** wordt gesproken over de profielen (zie **artikel 10.3d lid 4**) op basis waarvan nieuwe leden van de RvT benoemd worden. Als de RvT een besluit wil nemen over deze profielen, dan moet er ook advies gevraagd worden aan de MR. **Artikel 10.23** beschrijft de voorwaarden waaraan het advies moet voldoen.

Tips: Naast verplicht gevraagd advies over de onderwerpen, mag de medezeggenschap ook altijd ongevraagd advies uitbrengen over welk stuk of onderwerp dan ook. Maak hier gebruik van.

Als het instellingscollegegeld nog niet is vastgesteld, probeer er dan bij de eerste onderhandelingen met het CvB het meeste uit te slepen. Wanneer het instellingscollegegeld vastgesteld is, is het moeilijk het bedrag in de toekomst te verlagen.

Artikel 10.21 Medezeggenschapsreglement

In dit artikel is vastgelegd dat iedere MR een reglement moet hebben waarin een aantal zaken geregeld is. In **lid 1** en **2** staat dat het CvB een reglement vast moet stellen en dit reglement, alsmede alle wijzigingen, moet voorleggen aan de centrale medezeggenschap. Het reglement wordt alleen vastgesteld wanneer ten minste tweederde van de centrale medezeggenschap hiermee instemt.

Artikel 10.22 Inhoud medezeggenschapsreglement

In dit artikel staat wat er ten minste geregeld moet worden in het medezeggenschapsreglement. Dit is onder andere op welke onderwerpen de medezeggenschap instemmingsrecht en adviesrecht heeft, het aantal leden waaruit de centrale en decentrale medezeggenschap moet bestaan, hoe zij gekozen worden en wat de zittingstermijn is. Ook moet in het reglement worden geregeld op welke manier het CvB de centrale medezeggenschap inlicht, wat de taken van de decentrale medezeggenschap zijn en hoe er wordt omgesprongen met geschillen.

Tip: Lees het reglement altijd goed door en probeer zo nodig wijzigingen voor te stellen. Onderwerpen waarop de medezeggenschap instemmingsrecht heeft worden vaak zo vaag mogelijk omschreven in het medezeggenschapsreglement, dus probeer deze helder te krijgen en zorg daarnaast voor een goede geschillenregeling. Zorg ook voor een duidelijke taakomschrijving voor de decentrale medezeggenschap. Het kan heel frustrerend zijn wanneer niet duidelijk is wie de verantwoordelijkheid heeft voor een bepaald onderwerp.

Artikel 10.23 Advies

Dit artikel omschrijft het adviesrecht. Aan het adviesrecht van de medezeggenschap is een aantal voorwaarden verbonden. Zo staat er in **sub a** dat het CvB de medezeggenschap om advies moet vragen op het moment dat het advies nog invloed kan hebben op de besluitvorming. Ook moet de medezeggenschap in de gelegenheid worden gesteld om, voor het geven van het advies, overleg te voeren met het CvB (**sub b**), moet de medezeggenschap zo snel mogelijk het besluit te horen krijgen (**sub c**) en moet de medezeggenschap nogmaals kunnen overleggen met het CvB wanneer het advies niet wordt meegenomen in de uiteindelijke besluitvorming (**sub d**).

Artikel 10.24 Bijzondere bevoegdheden

Artikel 10.24 is een artikel over bijzondere bevoegdheden van de medezeggenschap. In **lid 1** staat dat het CvB de instemming van een deel van de centrale medezeggenschapsraad (docentgeleding en studentgeleding) nodig heeft voor besluiten die te maken hebben met de rechtstoestand van het personeel van de hogeschool. In **lid 2** staat dat de MR geen instemmingsrecht heeft op deze besluiten als ze door de wet worden voorgeschreven of als het ook in de CAO geregeld is. Daarnaast heeft de centrale medezeggenschap ook geen instemmingsrecht als zij al via andere wegen betrokken is geweest bij het tot stand komen van het besluit. Dit houdt in dat de medezeggenschap in een vroeger stadium alleen om advies gevraagd kan worden, waardoor later geen instemming meer vereist is. In **lid 3** staat dat de MR bij benoeming of ontslag van een lid van het CvB in vertrouwen wordt gehoord op een moment waarop de mening van de medezeggenschap nog invloed heeft op de benoeming of het ontslag.

Tip: Als je om advies gevraagd wordt of gevraagd wordt mee te denken over een besluit met betrekking tot de rechtstoestand van het personeel, informeer dan altijd naar de verdere besluitvorming: wordt het personeel later nog betrokken bij het besluit? Je kan altijd nog de keuze maken liever op het einde instemming te willen dan adviesrecht halverwege.

Artikel 10.25 Deelraden

In **artikel 10.25** staan de taken van de decentrale medezeggenschap omschreven. In het **eerste lid** wordt uitgelegd dat de decentrale medezeggenschap op de faculteit/de school/het domein dezelfde taken heeft als de centrale medezeggenschap op de instelling, maar dan voor die dingen die specifiek zijn voor de faculteit/de school/het domein en waarvoor de faculteit de verantwoordelijkheid draagt. De bevoegdheden van de centrale medezeggenschapsraad worden beschreven in **artikel 10.19**.

In **lid 2** staat dat voor de decentrale medezeggenschap een aantal gelijke regels gelden als voor de centrale medezeggenschap. Voor de centrale medezeggenschap worden deze beschreven in **artikel 10.17**.

Artikel 10.34 Commissies

In **artikel 10.34** staat beschreven dat het CvB de gelegenheid moet geven aan het personeel en de studenten uit de centrale medezeggenschap om commissies in te stellen. Deze commissies kunnen gevraagd of ongevraagd advies uitbrengen aan de centrale medezeggenschap over datgene wat hen specifiek aangaat. Als de commissie dat zoekt, dient de centrale medezeggenschap het schriftelijke advies van de commissie aan het CvB voor te leggen. Voordat het CvB hierop reageert, geeft deze de centrale medezeggenschap eerst de gelegenheid om hier minimaal één keer over te overleggen.

Tip: Niet alle expertise is altijd aanwezig in de centrale medezeggenschapsraad zelf. Denk bij elk onderwerp na of de expertise van anderen een gewenste aanvulling zou kunnen zijn en nodig deze mensen uit bij een voorbereidende (commissie)bijeenkomst.

Artikel 10.39 Voorzieningen en scholing

In dit artikel is opgenomen dat de medezeggenschapsraden en OC's het recht hebben op de voorzieningen die zij voor de vervulling van hun taak redelijkerwijs nodig hebben. Daarnaast dient het CvB samen met de centrale medezeggenschap vast te stellen in hoeveel tijd zij de scholing ontvangt die zij nodig heeft om haar taak te kunnen vervullen. Het personeel kan deze scholing tijdens werktijd en met behoud van salaris volgen.

Tip: Op basis van dit artikel kun je de kosten voor trainingsdagen van LSVb, LOF en SOM, alsmede de kosten voor dit boekje vaak vergoed krijgen van je instelling.

IX. EEN GEWAARSCHUWD MENS...

De bedoeling van dit boek is om studenten en medezeggenschap een handvat te bieden bij het gebruik van de wet. Helaas is dit niet altijd afdoende in een vergadering met ‘zware’ bestuurders, die al jarenlang ervaring hebben en de nodige trucs kennen in de omgang met inspraakorganen. Hieronder tien voorbeelden van dergelijke trucs van besturen van onderwijsinstellingen, en een manier om hier als medezeggenschap mee om te gaan.

“Het moet van Den Haag”

Veel bestuurders hebben er een handje van om te zeggen dat een bepaalde regeling moet worden getroffen omdat politiek Den Haag dit heeft besloten. En dat ze geen keuze hebben omdat het moet van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Of er wordt gezegd dat ze op de vingers worden gekeken door de Inspectie voor het Onderwijs of de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Zorg dat je zelf op de hoogte bent van de laatste ontwikkelingen op het gebied van hoger onderwijs (bijvoorbeeld via de LSVb, het LOF of het SOM) om te voorkomen dat je overbluft wordt. Zorg altijd voor een goede voorbereiding en probeer rekening te houden met meerdere argumentaties waarvan een bestuur zich in een vergadering kan bedienen. In het geval dat het bestuur claimt dat “het moet van Den Haag”, controleer dan altijd of het klopt.

“Dit is geen benoeming, dit is een herbenoeming”

Het gebeurt regelmatig dat iemand wordt benoemd voor het CvB. Een tweede termijn als lid van een bestuur is niet vreemd, echter moet de medezeggenschap hier wel zijn advies over uitbrengen. In geval van herbenoeming geldt dit hoorrecht nog steeds! Laat je dus niet afschepen met de uitspraak dat het over een herbenoeming gaat, en dat de medezeggenschap daar dus niks over te zeggen heeft.

“Helaas, het besluit is al genomen. Maar volgende keer mogen jullie hier zeker over meepraten”

Er zijn besluiten die, zodra ze eenmaal genomen zijn, nauwelijks terug zijn te draaien. Soms begint een bestuur zelfs al met de uitvoering van een plan, zonder dat de medezeggenschap hierover is geraadpleegd. De volgende keer mag je volgens het bestuur gerust meepraten, maar op dit punt nu nog instemming onthouden is niet redelijk/kost heel veel geld/is niet te verantwoorden naar de betrokken personen/vul maar in. Zo werkt dat natuurlijk niet. Je hebt je rechten en kan daar ook zeker aanspraak op maken. Of je dit alsnog wil doen, nadat je gepasseerd bent, ligt natuurlijk geheel aan het (al dan niet controversiële) plan dat voorligt. Eventueel kun je naar de geschillencommissie stappen (zie hoofdstuk IV).

Tip: zorg er altijd voor dat je ruim van te voren op de hoogte bent van plannen, en geef aan dat je graag zou willen meepraten of nadenken over de invulling hiervan. Als je er vroeg bij bent, heb je de meeste kans om invloed uit te oefenen.

“Dat staat in de model-OER”

Decentrale raden hebben instemmingsrecht op een deel van de onderwijs- en examen-regeling (OER), op een ander gedeelte geldt adviesrecht. Op steeds meer instellingen wordt een model-OER opgesteld. Dit is een blauwdruk van de OER, waarin bepaalde onderdelen zijn vastgesteld door het instellingsbestuur in samenspraak met de centrale medezeggenschap. Bij decentrale raden wordt, door de decaan of het management, vaak de smoes gebruikt dat “ze daar helaas niks meer over te zeggen heeft, want dit punt is reeds geregeld in de model-OER, daar heeft de centrale raad al over meegepraat.” Zorg dat je op de hoogte bent van wat de centrale raad wel en niet heeft gedaan. Heeft deze meegepraat over een centrale OER? Zorg er dan voor dat je weet welke rechten de decentrale raad heeft. Volgens de MvT geldt het adagium “medezeggenschap volgt zeggenschap” en moet, wanneer een reglement over wordt gedragen aan een andere bestuurslaag, de medezeggenschap op dit niveau de oorspronkelijke rechten houden. Laat je in ieder geval niet zomaar afschepen met een smoes. Aanwezigheid van een lid van de centrale raad bij een decentrale vergadering kan ook voor een hoop helderheid zorgen!

“Volgend jaar gaat er weer een trein”

Besturen tillen moeilijke besluitvorming soms over de zomerperiode heen (“volgend jaar gaat er weer een trein”). Dat kan een strategische reden hebben, omdat er in het nieuwe collegejaar weer een nieuwe en nog onervaren lichter studentemedezeggenschap zit. Aan het begin van een jaar is het als medezeggenschap vaak toch lastiger om vol tegen je bestuur in te gaan, of door trucs als “dat moet van Den Haag” heen te prikken. Pas hier voor op en laat als ‘nieuwe raad’ niet over je heen lopen! Als je (als ‘oude raad’) bezig bent met een belangrijk onderwerp en ziet dat de besluitvorming langer dreigt te duren dan je eigen termijn, grijp dan in. Je kan er op aandringen dat het besluit sneller genomen wordt. Mocht dit niet lukken, zorg er dan voor dat je opvolgers zeer goed zijn ingewerkt, praat ze bij en maak een gedegen inwerkdossier. Natuurlijk kan je ook altijd nog betrokken blijven als je eigen termijn al is afgelopen.

“Voor ons is die oude regeling eigenlijk ook wel prima”

Bepaalde regelingen worden jaarlijks ter instemming aan de medezeggenschap voorgelegd, zoals het studentenstatuut. Hierbij kan het volgende dilemma ontstaan: als de medezeggenschap niet instemt, blijft de oude regeling van kracht. Op een aantal punten kan deze verouderd en minder handig zijn en dan sta je voor het blok. Om te voorkomen dat dit soort situaties zich voordoen, is het verstandig om vroeg te weten op welke punten discussie kan ontstaan over een bepaalde regeling. Dan kun je je hier degelijk op voorbereiden, en eventueel alternatieven aandragen. Mocht het zo zijn dat het toch dreigt uit te draaien op een patstelling: houd dan voet bij stuk! Het bestuur lijkt misschien wel erg zelfverzekerd om verder te gaan met een oude regeling, maar dat is niet altijd zo: ze willen een regeling niet voor niets aanpassen. Bluffen is een mooi spel, zorg dat je de kunst zelf ook beheerst.

“Dus jij wilt informatie? Prima, de vrachtwagen rijdt zo voor”

Het informatierecht van de medezeggenschap kan erg interessant zijn: je hebt recht op voldoende informatie, op een tijdstip waarop dit nog ter zake doet. Soms gaat het om informatie die het bestuur liever niet op tafel legt. In dit soort gevallen kan het bestuur je proberen te overladen met informatie, of in ieder geval de schijn wekken dat het ‘een vrachtwagen vol’ is. Deins niet terug voor grote hoeveelheden informatie: zorg dat je weet wat belangrijk is (bijvoorbeeld via je voorgangers, je netwerk en/of professionals). Probeer ook duidelijk te maken welke informatie je graag wilt hebben: als je zelf weet wat je wilt hebben, dan is dit ook gemakkelijker te krijgen. Sommige informatie is gewoon erg uitgebreid, bijvoorbeeld een begroting. Zorg ervoor dat je hier handig mee om gaat: stel een werkgroep samen die ernaar gaat kijken, verdeel het werk tussen verschillende leden of zorg ervoor dat iemand met verstand van cijfers hiernaar kijkt, bijvoorbeeld een beleidsmedewerker die heeft meegeschreven aan het stuk.

“Leuk, maar dit is al lang beleid”

Als medezeggenschap kun je ook met eigen initiatieven komen. Dit kan veel tijd, geld en/of energie kosten voor een bestuurder. Vaak wordt de smoes gebruikt dat het een leuk plan is, maar dat het al lang staand beleid is. Als je vervolgens aangeeft dat het niet gebeurt, wordt er vaak verbaasd gereageerd. Het probleem ligt bijvoorbeeld niet bij het bestuur, maar bij de faculteit of dienst: “we zullen er wel eens naar kijken.” Het eigen initiatief vereist gedegen voorbereiding: weet wat er is, ben op de hoogte van verschillende regelingen en speel daar zelf op in. Zorg dat je sterk in je schoenen staat als je een eigen initiatief aanbiedt, en zorg er bovendien voor dat de rest van de medezeggenschapsraad achter je initiatief staat.

“Hier gaan wij niet over”

“Nee, sorry. Hier hebben wij niets over te zeggen, daar gaan de faculteiten zelf over” is soms het antwoord van een bestuurslid. De decentrale raad hoort bij zijn vergadering op zijn beurt dat “het instellingsbestuur hierover beslist, dat is geen beslissing die op de faculteit wordt genomen.” Zorg dat je weet waar iets speelt (of zou moeten spelen) en laat je niet zomaar afschepen door de eerste de beste uitspraak van een bestuurslid. Neem de reglementen en wetgeving door om te weten waar een bepaalde beslissing moet worden genomen. Spreek met andere (oud-)medezeggenschappers, ook buiten je instelling. Leer van elkaars successen en misstappen!

“Nee, daar hebben we écht geen geld voor!”

“Daar hebben we op het moment geen geld voor” is één van de meest veelvoorkomende argumenten om een plan of probleem rechtstreeks de prullenbak in te smijten. Ook wordt vaak gezegd dat “de voordelen niet opwegen tegen de nadelen”, dat “het voorstel niet uit te voeren is”, dat “het probleem niet bestaat” of dat “het probleem niet wordt opgelost door de voorgestelde maatregel.” Zorg ervoor dat je hier bij de voorbereiding rekening mee houdt! Bedenk alvast tegenargumenten voor bovenstaande uitspraken (drogredenen) van bestuurders. Dus: het probleem bestaat wel degelijk, is op te lossen met je eigen voorstel, is gemakkelijk uitvoerbaar en de voordelen wegen wel degelijk op tegen de nadelen.

“Wij zijn een bijzondere instelling”

In de wet staan een aantal uitzonderingsmogelijkheden voor bijzondere instellingen. Het kan daarom gebeuren dat bepaalde zaken op een andere manier geregeld zijn. Helaas maken sommige CvB's misbruik van deze regeling door het excuus “wij zijn een bijzondere universiteit en hoeven ons niet aan de wet te houden” te gebruiken bij constructies die wettelijk niet toegestaan zijn. Een voorbeeld is een stemverhouding waarbij de personeelsgeleding in het voordeel wordt gesteld ten opzichte van de studentgeleding. In de memorie van toelichting staat: “Ten slotte is als algemeen uitgangspunt gehanteerd dat in de verschillende sectoren van het hoger onderwijs de medezeggenschapsstelsels en bevoegdheden van de medezeggenschap zoveel als mogelijk geharmoniseerd worden. Voor bijzondere instellingen is een afwijkingsmogelijkheid om, vanwege de eigen aard c.q. de godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging, van de medezeggenschapsvoorschriften gehandhaafd (sic).” Hier staat dat stelsels en bevoegdheden zoveel mogelijk hetzelfde moeten zijn en bijzondere instellingen enkel uitzonderingen kunnen invoeren vanwege de bijzondere aard. Een levensbeschouwelijke instelling kan dus niet zomaar besluiten dat de personeelsgeleding meer te vertellen heeft, want dit is op geen enkele wijze af te leiden van haar levensbeschouwelijke aard.

Tot slot

Misschien kan je wel lachen om het bovenstaande, misschien komt iets je bekend voor. Treurige waarheid is dat bovenstaande voorbeelden, hoewel soms wat cynisch omschreven, niet zijn ontsproten aan de fantasie van de auteurs, maar (hoewel soms wat aangedikt) gebaseerd zijn op werkelijke gebeurtenissen. Een gewaarschuwd mens telt voor twee, wees je als medezeggenschap bewust van dergelijke tactieken en zorg voor een gedegen voorbereiding.

NAWOORD

We hopen dat het lezen van dit boekje je meer inzicht heeft gegeven in de rechten van studenten en de medezeggenschap. Je kunt dit boekje blijven gebruiken als naslagwerk. Wees je constant bewust van je rechten en wijs ook anderen hierop. Maar misschien nog wel het belangrijkste: maak vooral gebruik van je rechten! Mocht je nog vragen hebben naar aanleiding van dit boekje of hulp willen bij het opkomen voor je rechten of bij je werk in de medezeggenschap, dan kan je altijd terecht bij de LSVb, het LOF (voor universitaire medezeggenschap) en het SOM (voor medezeggenschap op hogescholen), allen bereikbaar met een telefoontje naar 030-231 64 64 of door te mailen naar lsvb@lsvb.nl / lof@lofnet.nl / som@lsvb.nl.

Wij willen nog een aantal mensen bedanken omdat zij ons hebben geholpen met de inhoudelijke controle of ons op een andere manier hebben geholpen. Dit zijn mw. mr. Alink-Van Kemenade, Sander Breur, Tim van den Brink, Marcel Koning, Pieter Gerrit Kroeger, Pepijn Oomen, Klaas Swart, Sergej Themen en Mark Wossink. Daarnaast willen we ook Irma van den Tillaart, Trees Ruijgrok en Barbara Visser van het ministerie van OCW bedanken voor het beantwoorden van onze vragen.

Aan het eind van dit boekje rest ons niets anders meer dan jou, de lezer, te bedanken voor je inzet voor studenten, instellingen en onderwijskwaliteit. We moedigen je aan deze inzet te blijven tonen om studerend Nederland een beetje mooier te maken.

De auteurs

BIJLAGE I. AFKORTINGENLIJST

Afkorting	Term	Uitleg
Awb	Algemene wet bestuursrecht	Wet die de algemene regels bevat voor de verhouding tussen de overheid en de individuele burgers, bedrijven en dergelijke.
bama-systeem	Bachelor Mastersysteem	Per 1 september 2002 ingevoerde systeem om het Europese hoger onderwijs beter vergelijkbaar te maken.
BBR	Bestuurs- en beheersreglement	Reglement waarin regels zijn opgenomen omtrent het bestuur, het beheer en de inrichting van de instelling.
BSA	Bindend Studieadvies	Het recht van het instellingsbestuur om een student tijdens de propedeuse verplicht te laten stoppen met de opleiding.
CBE	College van beroep voor de examens	Onafhankelijke instantie waarbij beroep kan worden ingesteld tegen beslissingen van examencommissies, examinatoren en toelatingscommissies op het gebied van onderwijs.
CMR	Centrale Medezeggenschapsraad	Het medezeggenschapsorgaan op centraal niveau dat bestaat uit: of studenten en personeel; of studenten; of personeel.
Cobex	College van beroep voor de examens	Zie CBE
CSR	Centrale studentenraad	Zie CMR
CvB	College van bestuur	Het centrale bestuur van een instelling.

Decaan	Decaan	Eénhoofdig decentraal bestuur: bestuur van een faculteit of andere benaming voor hoofdafdeling van een instelling.
DR	Deelraad	Het medezeggenschapsorgaan op decentraal niveau dat bestaat uit: of studenten en personeel; of studenten; of personeel
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs	Voorheen IB-groep en CFI. DUO financiert en informeert het onderwijs. Denk aan studiefinanciering, lesgeld en examens.
EC	European Credit	Benaming voor studiepunt binnen het ECTS.
ECTS	European Credit Transfer System	Het systeem waarmee in het bama-systeem studiepunten worden toegekend. Dit Europese systeem maakt internationale vergelijking mogelijk.
FB	Facultair Bestuur	Decentraal bestuur: bestuur van een faculteit of andere benaming van een hoofdafdeling van een instelling.
FMR	Facultaire Medezeggenschapsraad	Zie DR
FMT	Facultair Management Team	Decentraal bestuur: bestuur van een faculteit of andere benaming van een hoofdafdeling van een instelling.
FOR	Facultaire Ondernemingsraad	Zie DR
FR	Faculteitsraad	Zie DR
FSR	Facultaire Studentenraad	Zie DR

GV	Gezamenlijke vergadering	De benaming voor het overleg tussen het college van bestuur en zowel studenten als personeel van een gedeelde medezeggenschapsraad.
hbo	Hoger beroepsonderwijs	Het hoger beroepsonderwijs dat wordt verzorgd aan een hbo-instelling.
HBO-raad	Hoger Beroepsonderwijs raad	De belangen- en werkgevers-vereniging van de door de overheid bekostigde Nederlandse hogescholen, tegenwoordig Vereniging Hogescholen geheten.
HO	Hoger onderwijs	Het wetenschappelijk onderwijs en het hoger beroepsonderwijs.
Inspectie	Inspectie van het Onderwijs	Het inspectieorgaan met als doel het bewaken van de kwaliteit van het onderwijs.
Inst.best	Instellingsbestuur	Zie CvB
ISO	Interstedelijk Studenten Overleg	Landelijke studentenorganisatie die de algemene belangen behartigt van studenten in het hoger onderwijs.
LOF	Landelijk Overleg Fracties	Landelijke stichting met als doel de universitaire medezeggenschap te bevorderen en te verstevigen.
LSVb	Landelijke Studenten Vakbond	Landelijke studentenbelangen-organisatie, federatie van lokale bonden.
MT	Management Team	Decentraal bestuur: bestuur van een faculteit of andere benaming van een hoofdafdeling van een instelling.

MUB	Wet modernisering universitaire bestuursorganisatie	Wetswijziging in 1997 die de inrichting van het bestuur van onderwijsinstellingen fundamenteel veranderde. Deze wet maakte de democratisering van de WUB ongedaan en medewerkers en studenten verloren hun recht op medebestuur.
MvT	Memorie van toelichting	Het document dat geschreven wordt bij iedere wet waarin de schrijver uitlegt wat er met de wetsartikelen bedoeld wordt en/of waarom een bepaald artikel gewijzigd wordt.
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie	De bij verdrag tussen Nederland en Vlaanderen opgerichte organisatie die de kwaliteit van het hoger onderwijs waarborgt.
OC	Opleidingscommissie	Commissie bestaande uit studenten en docenten die toezien op de kwaliteit van een (groep) opleiding(en).
OER	Onderwijs- en Examenregeling	Hierin staat informatie over het onderwijsprogramma, de kwaliteit hiervan, de tentamens en examens.
OLC	Opleidingscommissie	Zie OC
OR	Ondernemingsraad	Zie CMR
RvT	Raad van toezicht	Het orgaan dat toezicht houdt op het centrale bestuur van een instelling.
SB	Stichtingsbestuur	Zie RvT
SOM	Studentenoverleg Medezeggenschap	Landelijk netwerk van en voor studenten die actief zijn in de medezeggenschap op het hoger beroepsonderwijs.

UR of Uraad	Universiteitsraad	Zie CMR
USR	Universitaire Studentenraad	Zie CMR
VSNU	Vereniging van Universiteiten (voorheen Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten)	Behartigt belangen van de 14 Nederlandse universiteiten naar kabinet, politiek, overheid en maatschappelijke organisaties.
WHW	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek	Nederlandse wetgeving waarin het hoger onderwijs en onderzoek is vastgelegd.
wo	Wetenschappelijk onderwijs	Het onderwijs op wetenschappelijk niveau dat wordt verzorgd aan een universiteit.
WOR	Wet op de ondernemingsraden	Nederlandse wetgeving waarin de medezeggenschap voor werknemers en ambtenaren is vastgelegd.
WUB	Wet op de universitaire bestuurs Hervorming	Wetgeving die werd ingevoerd 1970 en in het teken stond van de democratisering van de universiteiten.

BIJLAGE II. WETTEKSTEN WHW

Uit het aangenomen wetsvoorstel “Kwaliteit in verscheidenheid” treden verschillende wijzigingen op verschillende momenten in werking. In deze bijlage hebben we geprobeerd de WHW weer te geven zoals die zal zijn op 1 oktober 2013. Per 1 september 2014 zal deze wegens geplande wijzigingen verouderd zijn. Kijk voor de meest actuele en betrouwbare versie van de wet op www.wetten.nl.

Hoofdstuk 1

Artikel 1.1. Begripsbepalingen

In deze wet wordt verstaan onder:

- a.** Onze minister: Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en, voorzover het betreft het onderwijs en het onderzoek op het gebied van landbouw en natuurlijke omgeving, Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
- b.** hoger onderwijs: wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs;
- c.** wetenschappelijk onderwijs: onderwijs dat is gericht op de voorbereiding tot de zelfstandige beoefening van de wetenschap of de beroepsmatige toepassing van wetenschappelijke kennis en dat het inzicht in de samenhang van de wetenschappen bevordert;
- d.** hoger beroepsonderwijs: onderwijs dat is gericht op de overdracht van theoretische kennis en op de ontwikkeling van vaardigheden in nauwe aansluiting op de beroepspraktijk;
- e.** initieel onderwijs: hoger onderwijs als bedoeld in artikel 7.3a;
- f.** instelling: een instelling of rechtspersoon als bedoeld in artikel 1.2;
- g.** instelling voor hoger onderwijs: een instelling als bedoeld in artikel 1.2, onderdeel a, of een rechtspersoon voor hoger onderwijs;
- h.** openbare instelling: een instelling die uitgaat van een publiekrechtelijke rechtspersoon;
- i.** bijzondere instelling: een instelling die uitgaat van een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid;
- j.** instellingsbestuur:
 - van een bekostigde instelling: het college van bestuur, tenzij anders bepaald;
 - van een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid die geaccrediteerde opleidingen verzorgt: het orgaan dat als zodanig in de statuten is aangewezen;

- k.** studiejaar: het tijdvak dat aanvangt op 1 september en eindigt op 31 augustus van het daaropvolgende jaar;
- l.** inspectie: de inspectie, bedoeld in de Wet op het onderwijstoezicht;
- m.** opleiding: een bacheloropleiding of een masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3 waarvoor accreditatie is verleend of die een toets nieuwe opleiding met positief gevolg heeft ondergaan;
- n.** duale opleiding: een opleiding als bedoeld in artikel 7.7, tweede lid,;
- o.** faculteit der geneeskunde: de faculteit waarin de opleidingen voor het beroep van arts zijn ingesteld;
- p.** [vervallen;]
- q.** [vervallen;]
- r.** accreditatieorgaan: de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie, bedoeld in artikel 1 van het Accreditatieverdrag;
- s.** accreditatie: het keurmerk dat tot uitdrukking brengt dat de kwaliteit van een opleiding door het accreditatieorgaan positief is beoordeeld;
- t.** toets nieuwe opleiding: het keurmerk dat tot uitdrukking brengt dat de kwaliteit van een voorgenomen opleiding door het accreditatieorgaan positief is beoordeeld;
- t1.** instellingstoets kwaliteitszorg: het keurmerk dat tot uitdrukking brengt dat de interne kwaliteitszorg en de inzet tot verbetering van de resultaten van een instelling voor hoger onderwijs voor zover die betrekking heeft op de kwaliteit van haar opleidingen door het accreditatieorgaan positief is beoordeeld;
- u.** studiepunt: een studiepunt in de zin van artikel 7.4, eerste lid;
- v.** Accreditatieverdrag: het op 3 september 2003 te Den Haag totstandgekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs (Trb. 2003, 167);
- w.** Ad-programma: het programma, bedoeld in artikel 7.8a, eerste lid;
- x.** toets nieuw Ad-programma: de toets die tot uitdrukking brengt dat de kwaliteit van een nieuw Ad-programma positief is beoordeeld;
- x1.** persoonsgebonden nummer: burgerservicenummer als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, van de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer, dan wel het door Onze Minister uitgegeven onderwijsnummer, bedoeld in artikel 7.31d, derde lid;

Artikel 2.1. Uitvoeringsbesluit WHW: Persoonlijke omstandigheden bij bindend studieadvies en verwijzing naar afstudeerrichting

1. De persoonlijke omstandigheden bedoeld in de artikelen 7.8b, derde lid, en 7.9, derde lid, van de wet, zijn uitsluitend:

- a.** ziekte van betrokkene,
- b.** lichamelijke, zintuiglijke of andere functiestoornis van betrokkene,
- c.** zwangerschap van betrokkene,
- d.** bijzondere familie-omstandigheden,
- e.** het lidmaatschap, daaronder begrepen het voorzitterschap, van:
 - 1.** bij universiteiten: de universiteitsraad, faculteitsraad, het orgaan dat is ingesteld op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 9.30, derde lid, onderscheidenlijk artikel 9.51, tweede lid, van de wet, het bestuur van een opleiding of de opleidingscommissie, alsmede het lidmaatschap van het bestuur van een stichting die blijkens haar statuten tot doel heeft de exploitatie van voorzieningen, behorende tot de studentenvoorzieningen, dan wel van een daarmee naar het oordeel van het instellingsbestuur gelet op de taak gelijk te stellen orgaan,
 - 2.** bij hogescholen: de medezeggenschapsraad, deelraad, studentencommissie of opleidingscommissie,
- f.** andere in de regelingen, bedoeld in de artikelen 7.8b, zesde lid, en 7.9, vijfde lid, van de wet door het instellingsbestuur aan te geven omstandigheden waarin betrokkene activiteiten ontplooit in het kader van de organisatie en het bestuur van de zaken van de instelling,
- g.** het lidmaatschap van het bestuur van een studentenorganisatie van enige omvang met volledige rechtsbevoegdheid, dan wel van een vergelijkbare organisatie van enige omvang, bij wie de behartiging van het algemeen maatschappelijk belang op de voorgrond staat en die daartoe daadwerkelijk activiteiten ontplooit.

2. Het instellingsbestuur kan voor de toepassing van het eerste lid, onderdeel g, nadere regels vaststellen omtrent het aantal bestuursleden dat ten hoogste per organisatie per studiejaar in aanmerking komt, zomede omtrent welke bestuursfuncties in aanmerking komen.

y. college van bestuur:

- van een bijzondere instelling: het orgaan van de instelling dat als zodanig in de statuten is aangewezen;
- van een openbare instelling: het orgaan van de instelling dat op grond van deze wet terzake bevoegd is;

z. graad: een graad als bedoeld in artikel 7.10a, artikel 7.10b of artikel 7.18;

- aa.** rechtspersoon voor hoger onderwijs: een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid die initiële opleidingen verzorgt met uitzondering van de Staat of een instelling of een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid die postinitiële masteropleidingen verzorgt met uitzondering van de Staat;
- bb.** openbaar lichaam BES: openbaar lichaam Bonaire, Sint Eustatius of Saba.

Hoofdstuk 7

Artikel 7.8b. Studieadvies propedeutische fase

1. Het instellingsbestuur van een bekostigde universiteit of hogeschool brengt iedere student uiterlijk aan het einde van diens eerste jaar van inschrijving voor de propedeutische fase van een voltijdse of duale bacheloropleiding advies uit over de voortzetting van zijn studie binnen of buiten de bacheloropleiding. In geval van een deeltijdse bacheloropleiding regelt het instellingsbestuur het tijdstip waarop dat advies wordt uitgebracht.
2. Onverminderd het eerste lid kan het instellingsbestuur het advies aan de student uitbrengen zolang deze het propedeutisch examen niet met goed gevolg heeft afgelegd.
3. Aan een advies als bedoeld in het eerste of tweede lid kan het instellingsbestuur ten aanzien van opleidingen die daartoe door het instellingsbestuur zijn aangewezen, binnen het in het tweede lid bedoelde tijdvak, doch niet eerder dan tegen het einde van het eerste jaar van inschrijving, een afwijzing verbinden. Deze afwijzing kan slechts worden gegeven, indien de student naar het oordeel van het instellingsbestuur, met inachtneming van zijn persoonlijke omstandigheden, niet geschikt moet worden geacht voor de opleiding, doordat zijn studieresultaten niet voldoen aan de vereisten die het bestuur daaromtrent heeft vastgesteld. Het instellingsbestuur kan aan de afwijzing een termijn verbinden. Het instellingsbestuur kan de afwijzing uitstrekken tot opleidingen die met de desbetreffende opleiding het propedeutisch examen gemeen hebben. Het instellingsbestuur kan van de bevoegdheid krachtens dit lid slechts gebruikmaken, indien het in de propedeutische fase van de desbetreffende opleiding zorgt voor zodanige voorzieningen dat de mogelijkheden voor goede studievoortgang zijn gewaarborgd.
4. Voordat het instellingsbestuur tot afwijzing overgaat, geeft het de desbetreffende student een waarschuwing onder bepaling van een redelijke termijn waarbinnen de studieresultaten ten genoegen van dat bestuur moeten zijn verbeterd. Het instellingsbestuur stelt de student alvorens tot een afwijzing over te gaan in de gelegenheid te worden gehoord.
5. Van de student die op grond van het derde lid is afgewezen, wordt de inschrijving voor de desbetreffende opleiding aan de betrokken instelling beëindigd. De student kan niet opnieuw aan die instelling voor die opleiding worden ingeschreven,

tenzij het instellingsbestuur toepassing heeft gegeven aan de derde volzin van het derde lid of tenzij de betrokkene op een later tijdstip verzoekt om te worden ingeschreven voor de desbetreffende opleiding en daarbij ten genoegen van het instellingsbestuur aannemelijk maakt dat hij die opleiding met vrucht zal kunnen volgen.

6. Het instellingsbestuur stelt ter uitvoering van de voorgaande leden nadere regels vast. Deze regels hebben in elk geval betrekking op de studieresultaten en de voorzieningen, bedoeld in het derde lid, alsmede op de termijn, bedoeld in het vierde lid.
7. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke persoonlijke omstandigheden, bedoeld in het derde lid, het instellingsbestuur in zijn beoordeling betreft.
8. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder «propedeutische fase» mede begrepen de eerste periode in een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs met een studielast van 60 studiepunten. Voor de toepassing van dit artikel worden onder «propedeutisch examen» mede begrepen de tentamens, verbonden aan onderwijsseenheden in de eerste periode in een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs met een gezamenlijke studielast van 60 studiepunten.

Artikel 7.9. Verwijzing in postpropedeutische fase

1. Indien een bacheloropleiding na de propedeutische fase meer dan een afstudeerrichting omvat, kan het instellingsbestuur ten aanzien van opleidingen die daartoe door het instellingsbestuur zijn aangewezen, beslissen dat een voor die opleiding ingeschreven student slechts toegang heeft tot een of meer daarbij aan te geven afstudeerrichtingen. Het instellingsbestuur kan van de bevoegdheid krachtens dit lid slechts gebruikmaken, indien de aard en inhoud van de verschillende afstudeerrichtingen van de opleiding zodanig van elkaar verschillen dat toepassing van deze bevoegdheid gerechtvaardigd is.
2. Bij de toepassing van het eerste lid baseert het instellingsbestuur zijn beslissing:
 - a. op de studieresultaten van de student,
 - b. op het door de student gevolgde studieprogramma, of
 - c. op een combinatie van a en b.

Het instellingsbestuur stelt de student alvorens tot een beslissing over te gaan in de gelegenheid te worden gehoord.

3. Bij de weging van de studieresultaten, bedoeld in het tweede lid, onder a en c, houdt het instellingsbestuur rekening met de persoonlijke omstandigheden van de student. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke persoonlijke omstandigheden het instellingsbestuur in zijn beoordeling betreft.
4. Bij de weging van het studieprogramma van de student, bedoeld in het tweede lid, onder b en c, beoordeelt het instellingsbestuur of de door de student gekozen programmaonderdelen van de opleiding voldoende aansluiten op de door de student gewenste afstudeerrichting.

5. Het instellingsbestuur stelt ter uitvoering van dit artikel nadere regels vast. Deze regels hebben in elk geval betrekking op het verschil in afstudeerrichtingen, bedoeld in het eerste lid, op de studieresultaten, bedoeld in het derde lid, en op de aansluiting van programmaonderdelen en de afstudeerrichtingen van de opleiding, bedoeld in het vierde lid.
6. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder «propedeutische fase» mede begrepen de eerste periode in een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs met een studielast van 60 studiepunten.

Artikel 7.9b. Selectie voor een speciaal traject gericht op het behalen van een hoger niveau

1. Indien een instellingsbestuur binnen een opleiding een speciaal traject aanbiedt, dat is gericht op het behalen van een hoger kennisniveau van studenten, kan het instellingsbestuur daarvoor studenten selecteren.
2. Het instellingsbestuur stelt regels vast met betrekking tot de selectie, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7.10. Examens en tentamens

1. Elk tentamen omvat een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de examinandus, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek.
2. Indien de tentamens van de tot een opleiding of propedeutische fase van een bacheloropleiding behorende onderwijseenheden met goed gevolg zijn afgelegd, is het examen afgelegd, voorzover de examencommissie niet heeft bepaald dat het examen tevens omvat een door haar zelf te verrichten onderzoek als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7.11. Getuigschriften en verklaringen

1. Ten bewijze dat een tentamen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de desbetreffende examinerator of examineratoren een daarop betrekking hebbend bewijsstuk uitgereikt.
2. Ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de examencommissie een getuigschrift uitgereikt, nadat het instellingsbestuur heeft verklaard dat aan de procedurele eisen voor de afgifte is voldaan. Per opleiding wordt één getuigschrift uitgereikt. Op het getuigschrift van het met goed gevolg afgelegde examen worden relevante gegevens vermeld, waaronder in ieder geval:
 - a. de naam van de instelling en welke opleiding zoals vermeld in het register, bedoeld in artikel 6.13, het betreft,
 - b. welke onderdelen het examen omvatte,
 - c. in voorkomende gevallen welke bevoegdheid daaraan is verbonden, rekening houdend met artikel 7.6, eerste lid,

- d. welke graad als bedoeld in artikel 7.10a, eerste of tweede lid, is verleend, en
 - e. op welk tijdstip de opleiding voor het laatst is geaccrediteerd dan wel op welk tijdstip de opleiding de toets nieuwe opleiding, bedoeld in artikel 5a.11, tweede lid, met goed gevolg heeft ondergaan, en
 - f. indien het een gezamenlijke opleiding of een gezamenlijke afstudeerrichting als bedoeld in artikel 7.3b betreft, de naam van de instelling of, bij een gezamenlijke opleiding, instellingen die de bedoelde opleiding of afstudeerrichting mede heeft of hebben verzorgd.
3. Degene die aanspraak heeft op uitreiking van een getuigschrift, kan overeenkomstig door het instellingsbestuur vast te stellen regels de examencommissie verzoe-ken daartoe nog niet over te gaan.
4. De examencommissie voegt aan een getuigschrift van het met goed gevolg afge-lege afsluitend examen, een supplement toe. Het supplement heeft tot doel in-zicht te verschaffen in de aard en inhoud van de afgeronde opleiding, mede met het oog op internationale herkenbaarheid van opleidingen. Het supplement bevat in elk geval de volgende gegevens:
- a. de naam van de opleiding en de instelling die de opleiding verzorgt,
 - b. of het een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs dan wel een opleiding in het hoger beroepsonderwijs betreft,
 - c. een beschrijving van de inhoud van de opleiding, en
 - d. de studielast van de opleiding.

Het supplement wordt opgesteld in het Nederlands of Engels en voldoet aan het Eu-ropeese overeengekomen standaardformat.

5. Degene die meer dan een tentamen met goed gevolg heeft afgelegd en aan wie geen getuigschrift als bedoeld in het tweede lid kan worden uitgereikt, ontvangt desgevraagd een door de desbetreffende examencommissie af te geven verklaring waarin in elk geval de tentamens zijn vermeld die door hem met goed gevolg zijn afgelegd.

Artikel 7.12. Examencommissie

1. Elke opleiding of groep van opleidingen aan de instelling heeft een examencom-missie.
2. De examencommissie is het orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrij-gen van een graad.

Artikel 7.12a. Benoeming en samenstelling examencommissie

1. Het instellingsbestuur stelt de examencommissie in en benoemt de leden op basis van hun deskundigheid op het terrein van de desbetreffende opleiding of groep van opleidingen. Ten minste één lid is als docent verbonden aan de opleiding of aan een van de opleidingen die tot de groep van opleidingen behoort.

2. Het instellingsbestuur draagt er zorg voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende wordt gewaarborgd.
3. Alvorens tot benoeming van een lid over te gaan, hoort het instellingsbestuur de leden van de desbetreffende examencommissie.

Artikel 7.12b. Taken en bevoegdheden examencommissie

1. Naast de taken en bevoegdheden, bedoeld in de artikelen 7.11 en 7.12, tweede lid, heeft een examencommissie de volgende taken en bevoegdheden:
 - a. het borgen van de kwaliteit van de tentamens en examens onverminderd artikel 7.12c,
 - b. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen binnen het kader van de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen,
 - c. het door de meest daarvoor in aanmerking komende examencommissie verlenen van toestemming aan een student om een door die student samengesteld programma als bedoeld in artikel 7.3d te volgen, waarvan het examen leidt tot het verkrijgen van een graad, waarbij de examencommissie tevens aangeeft tot welke opleiding van de instelling dat programma wordt geacht te behoren voor de toepassing van deze wet, en
 - d. het verlenen van vrijstelling voor het afleggen van één of meer tentamens.
2. Indien een student of extraneus fraudeert, kan de examencommissie de betrokkene het recht ontnemen één of meer door de examencommissie aan te wijzen tentamens of examens af te leggen, gedurende een door de examencommissie te bepalen termijn van ten hoogste een jaar. Bij ernstige fraude kan het instellingsbestuur op voorstel van de examencommissie de inschrijving voor de opleiding van de betrokkene definitief beëindigen.
3. De examencommissie stelt regels vast over de uitvoering van de taken en bevoegdheden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, b en d, en het tweede lid, en over de maatregelen die zij in dat verband kan nemen. De examencommissie kan onder haar te stellen voorwaarden bepalen dat niet ieder tentamen met goed gevolg afgelegd hoeft te zijn om vast te stellen dat het examen met goed gevolg is afgelegd.
4. Indien een student bij de examencommissie een verzoek of een klacht indient waarbij een examinerator betrokken is die lid is van de examencommissie, neemt de betrokken examinerator geen deel aan de behandeling van het verzoek of de klacht.
5. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden. De examencommissie verstrekt het verslag aan het instellingsbestuur of de decaan.

Artikel 7.13. Onderwijs- en examenregeling

1. Het instellingsbestuur stelt voor elke door de instelling aangeboden opleiding of groep van opleidingen een onderwijs- en examenregeling vast. De onderwijs- en

examenregeling bevat adequate en heldere informatie over de opleiding of groep van opleidingen.

2. In de onderwijs- en examenregeling worden, onverminderd het overigens in deze wet terzake bepaalde, per opleiding of groep van opleidingen de geldende procedures en rechten en plichten vastgelegd met betrekking tot het onderwijs en de examens. Daaronder worden ten minste begrepen:
 - a. de inhoud van de opleiding en van de daaraan verbonden examens,
 - b. de inhoud van de afstudeerrichtingen binnen een opleiding,
 - c. de kwaliteiten op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden die een student zich bij beëindiging van de opleiding moet hebben verworven,
 - d. waar nodig, de inrichting van praktische oefeningen,
 - e. de studielast van de opleiding en van elk van de daarvan deel uitmakende onderwijseenheden,
 - f. de nadere regels, bedoeld in de artikelen 7.8b, zesde lid, en 7.9, vijfde lid,
 - g. ten aanzien van welke masteropleidingen toepassing is gegeven aan artikel 7.4a, achtste lid,
 - h. het aantal en de volgtijdelijkheid van de tentamens alsmede de momenten waarop deze afgelegd kunnen worden,
 - i. de voltijdse, deeltijdse of duale inrichting van de opleiding,
 - j. waar nodig, de volgorde waarin, de tijdvakken waarbinnen en het aantal malen per studiejaar dat de gelegenheid wordt geboden tot het afleggen van de tentamens en examens,
 - k. waar nodig, de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie die geldigheidsduur te verlengen,
 - l. of de tentamens mondeling, schriftelijk of op een andere wijze worden afgelegd, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie in bijzondere gevallen anders te bepalen,
 - m. de wijze waarop studenten met een handicap of chronische ziekte redelijkerwijs in de gelegenheid worden gesteld de tentamens af te leggen,
 - n. de openbaarheid van mondeling af te nemen tentamens, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie in bijzondere gevallen anders te bepalen,
 - o. de termijn waarbinnen de uitslag van een tentamen bekend wordt gemaakt alsmede of en op welke wijze van deze termijn kan worden afgeweken,
 - p. de wijze waarop en de termijn gedurende welke degene die een schriftelijk tentamen heeft afgelegd, inzage verkrijgt in zijn beoordeelde werk,
 - q. de wijze waarop en de termijn gedurende welke kennis genomen kan worden van vragen en opdrachten, gesteld of gegeven in het kader van een schriftelijk afgenomen tentamen en van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden,

- r. de gronden waarop de examencommissie voor eerder met goed gevolg afgelegde tentamens of examens in het hoger onderwijs, dan wel voor buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden, vrijstelling kan verlenen van het afleggen van een of meer tentamens,
 - s. waar nodig, dat het met goed gevolg afgelegd hebben van tentamens voorwaarde is voor de toelating tot het afleggen van andere tentamens,
 - t. waar nodig, de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling van die verplichting te verlenen, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen,
 - u. de bewaking van studievoortgang en de individuele studiebegeleiding, en
 - v. indien van toepassing: de wijze waarop de selectie van studenten voor een speciaal traject binnen een opleiding, bedoeld in artikel 7.9b, plaatsvindt.
3. In de onderwijs- en examenregeling wordt aangegeven hoe een persoon het recht zijn bacheloropleiding in het hoger beroepsonderwijs te vervolgen, bedoeld in artikel 7.8a, vijfde lid, kan effectueren en aan welke eisen hij daarvoor moet voldoen.

Artikel 7.14. Beoordeling onderwijs- en examenregeling

Het instellingsbestuur draagt zorg voor een regelmatige beoordeling van de onderwijs- en examenregeling en weegt daarbij, ten behoeve van de bewaking en zo nodig bijstelling van de studielast, het tijdsbeslag dat daaruit voor de studenten voortvloeit.

Artikel 7.15. Informatieverstrekking aan studenten en aanstaande studenten

1. Het instellingsbestuur verstrekt zodanige informatie aan studenten en aspirant-studenten over:
- a. de instelling,
 - b. het te volgen onderwijs in algemene zin,
 - c. de differentiatie in het opleidingsaanbod,
 - d. de selectie van studenten, en
 - e. de opleidingsnamen,

dat deze studenten en aspirant-studenten in staat zijn de opleidingsmogelijkheden te vergelijken, zich een goed oordeel te vormen over de inhoud en de inrichting van het gevolgde of te volgen onderwijs en de examens en zich goed voor te bereiden op de gestelde eisen.

2. De vertegenwoordiging van de instellingen en de daarvoor in aanmerking komende belangenorganisaties van studenten maken gezamenlijke afspraken over de specificaties van de informatie, bedoeld in het eerste lid. Indien zij daarin niet slagen, kunnen bij ministeriële regeling die nadere specificaties worden gegeven van inhoud en vorm van de informatie die nodig is voor het vergelijken van opleidingen en het kiezen van een passende opleiding. In de ministeriële regeling kunnen voor verschillende groepen van instellingen verschillende specificaties worden gegeven.

Artikel 7.28. Vrijstelling op grond van andere diploma's

- 1.** Degene aan wie een graad als bedoeld in artikel 7.10a is verleend, is vrijgesteld van de in artikel 7.24, eerste onderscheidenlijk tweede lid, bedoelde vooropleidingseisen, onverminderd het derde en vierde lid. Van de in de eerste volzin bedoelde vooropleidingseisen is eveneens vrijgesteld degene die toegang heeft tot het wetenschappelijk onderwijs of het hoger beroepsonderwijs in het land van een verdragspartij die het Verdrag inzake de erkenning van kwalificaties betreffende hoger onderwijs in de Europese regio (Trb. 2002, 137) heeft geratificeerd, onverminderd de bevoegdheid van het instellingsbestuur om op grond van artikel IV.1 van het genoemde verdrag een aanzienlijk verschil aan te tonen tussen de algemene eisen betreffende de toegang op het grondgebied van het bedoelde land waar de kwalificatie werd behaald en de algemene eisen bij of krachtens deze wet. Gelijke bevoegdheid bestaat op grond van het tweede lid, derde en vierde volzin, het derde en vierde lid en de artikelen 7.26, 7.26a en 7.27.
 - 1a.** Het instellingsbestuur kan met het oog op de inschrijving voor een bacheloropleiding aan een universiteit van de bezitter van een getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd propedeutisch examen aan een hogeschool die niet in het bezit is van een diploma als bedoeld in artikel 7.24, eerste lid, dan wel een op grond van het tweede lid bij ministeriële regeling als ten minste gelijkwaardig aangemerkt onderscheidenlijk naar het oordeel van het instellingsbestuur daaraan ten minste gelijkwaardig diploma eisen dat hij aantoonst over kennis, inzicht en vaardigheden te beschikken om de bedoelde bacheloropleiding met goed gevolg af te ronden.
- 2.** Het instellingsbestuur verleent vrijstelling van de in artikel 7.24, eerste onderscheidenlijk tweede lid, bedoelde vooropleidingseis aan de bezitter van een al dan niet in Nederland afgegeven diploma dat bij ministeriële regeling is aangemerkt als ten minste gelijkwaardig aan het in het desbetreffende lid bedoelde diploma, onverminderd het derde en vierde lid. Het instellingsbestuur kan vrijstelling verlenen van de in artikel 7.24, eerste onderscheidenlijk tweede lid, bedoelde vooropleidingseisen aan de bezitter van een al dan niet in Nederland afgegeven diploma dat niet in de in de eerste volzin genoemde ministeriële regeling is opgenomen, indien dat diploma naar het oordeel van het instellingsbestuur ten minste gelijkwaardig is aan het in artikel 7.24, eerste onderscheidenlijk tweede lid bedoelde diploma, onverminderd het derde en vierde lid. Indien het een buiten Nederland afgegeven diploma betreft, kan het instellingsbestuur bepalen dat geen examens of onderdelen daarvan worden afgelegd dan nadat ten genoegen van de desbetreffende examencommissie het bewijs is geleverd van voldoende beheersing van de Nederlandse taal voor het met vrucht kunnen volgen van het onderwijs. Het instellingsbestuur kan tevens bepalen dat betrokkene niet wordt ingeschreven zolang het in de voorgaande volzin bedoelde bewijs niet is geleverd.
- 3.** Indien bij ministeriële regeling eisen als bedoeld in artikel 7.25, eerste of tweede lid, zijn vastgesteld kan de bezitter van een diploma als bedoeld in het eerste tot en met tweede lid geen examens afleggen voordat hij op een door het instellingsbestuur te bepalen wijze op grond van een aanvullend onderzoek heeft aangetoond te be-

schikken over de kennis en vaardigheden waarop de eisen, bedoeld in artikel 7.25, betrekking hebben.

4. Het instellingsbestuur kan bepalen dat de bezitter van een diploma als bedoeld in het eerste dan wel tweede lid niet kan worden ingeschreven indien dat bestuur van oordeel is dat de eisen, bedoeld in artikel 7.25, van dien aard zijn dat redelijkerwijs verwacht kan worden dat niet tijdens het eerste jaar van inschrijving voor de opleiding op grond van een aanvullend onderzoek als bedoeld in het derde lid aangetoond kan worden dat betrokkene beschikt over de kennis en vaardigheden waarop die eisen betrekking hebben. Het instellingsbestuur bepaalt op welke wijze betrokkene op grond van een aanvullend onderzoek met het oog op de inschrijving vrijgesteld kan worden van die eisen.
5. De bij het onderzoek, bedoeld in onderscheidenlijk de leden twee tot en met vier, te stellen eisen worden opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.

Artikel 7.30a. Toelatingseisen aansluitende masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs

1. Voor de inschrijving voor een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs die in relatie tot een bacheloropleiding is aangewezen op grond van artikel 7.13, derde lid, geldt als toelatingseis dat aan betrokkene een graad als bedoeld in artikel 7.10a, eerste lid, is verleend, van de desbetreffende bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs aan dezelfde instelling. Indien op grond van de in de eerste volzin genoemde bepaling een afstudeerrichting is aangewezen, geldt in afwijking van de eerste volzin als toelatingseis voor een in die volzin bedoelde masteropleiding dat aan betrokkene een graad als bedoeld in artikel 7.10a, eerste lid, is verleend die betrekking heeft op die afstudeerrichting. In afwijking van de eerste volzin kan het instellingsbestuur desgevraagd besluiten dat degene die voor een bacheloropleiding als bedoeld in die volzin is ingeschreven, toch wordt ingeschreven voor een masteropleiding als bedoeld in die volzin voor zover het achterwege laten van de inschrijving gelet op het belang dat de voorgaande volzinnen beogen te beschermen, zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.
2. Het eerste lid heeft ook betrekking op een masteropleiding als bedoeld in artikel 7.13, vierde lid, tweede volzin.
3. Voor de inschrijving voor een opleiding als bedoeld in het eerste en tweede lid van personen aan wie geen graad als bedoeld in het eerste lid is verleend, geldt als toelatingseis het bezit van een bewijs van toelating voor die opleiding. Het instellingsbestuur verstrekt desgevraagd een bewijs van toelating, indien:
 - a. de betrokkene voldoet aan de door het instellingsbestuur voor de opleiding vast te stellen eisen, en
 - b. voorzover het instellingsbestuur het aantal ten hoogste voor de opleiding in te schrijven personen heeft vastgesteld, dat aantal niet wordt overschreden.

De onder a bedoelde eisen worden opgenomen in de onderwijs- en examenregeling. Deze komen overeen met de kwaliteiten op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden die moeten zijn verworven bij beëindiging van de bacheloropleiding, bedoeld in het eerste en tweede lid.

4. Artikel 7.27 is van overeenkomstige toepassing.
5. Het bewijs van toelating, bedoeld in het derde lid, heeft betrekking op het studiejaar dat gelegen is na het studiejaar waarin de aanvraag voor dat bewijs is ingediend, tenzij het instellingsbestuur anders beslist.

Artikel 7.30b. Toelatingseisen masteropleidingen²¹

1. Voor de inschrijving voor een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs of voor een masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs geldt als toelatingseis:
 - a. het bezit van een graad Bachelor in het wetenschappelijk onderwijs onderscheidenlijk een graad Bachelor in het hoger beroepsonderwijs; of
 - b. het bezit van kennis, inzicht en vaardigheden op het niveau van een graad Bachelor in het wetenschappelijk onderwijs onderscheidenlijk een graad Bachelor in het hoger beroepsonderwijs.
2. Het instellingsbestuur kan naast de eisen, bedoeld in het eerste lid, kwalitatieve toelatingseisen vaststellen. Deze eisen worden opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.
3. Het instellingsbestuur laat degenen die aan de gestelde eisen voldoen toe tot een masteropleiding. Indien het instellingsbestuur een maximum aantal voor de opleiding in te schrijven personen heeft vastgesteld, geldt als extra toelatingseis dat dit aantal door de toelating niet wordt overschreden.
4. Het instellingsbestuur maakt tijdig de procedure bekend op grond waarvan de toelating zal plaatsvinden ingeval het aantal aspirantstudenten voor een masteropleiding het maximumaantal, bedoeld in het derde lid, zou overschrijden. Het instellingsbestuur stelt daartoe een reglement vast.
5. Indien er sprake is van kwalitatieve toelatingseisen van studenten bedraagt het aantal soorten daarvan ten minste twee.
6. Indien afgestudeerden van een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs zich niet kunnen of dreigen te kunnen inschrijven bij een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs, kan Onze minister een of meer instellingsbesturen van universiteiten verplichten een of meer masteropleidingen aan te wijzen waaraan bedoelde afgestudeerden zich kunnen inschrijven.

²¹ Let op: dit wetsartikel treedt pas op 1 september 2014 in werking. Vanwege het belang van de wetswijziging door dit artikel, namelijk het afschaffen van de 'doorstroommaster', en omdat we deze wijziging in dit boekje bespreken hebben we het alvast ingevoegd.

Artikel 7.31a. Aanmelding uiterlijk op 1 mei

1. Uiterlijk op 1 mei voorafgaand aan het desbetreffende studiejaar meldt degene die zich als student wil inschrijven voor een bepaalde propedeutische fase van een bacheloropleiding aan een bepaalde instelling of, indien die fase niet is ingesteld, de eerste periode in een bacheloropleiding met een studielast van 60 studiepunten, zich aan bij Onze minister, met inachtneming van artikel 7.31d en overeenkomstig bij ministeriële regeling vast te stellen regels van procedurele aard.
2. De aanmelding geschiedt onder vermelding van de instelling waarbij en de bacheloropleiding waarvoor de betrokkene zich wil inschrijven.
3. Indien de betrokkene zich voorafgaand aan het desbetreffende studiejaar voor meer dan een bacheloropleiding wil aanmelden, geldt de verplichting, bedoeld in het eerste lid, voor één bacheloropleiding.
4. Onze minister levert de aanmeldingsgegevens, bedoeld in dit artikel en de artikelen 7.31c en 7.31d, aan de instelling of instellingen waarvoor de betrokkene zich heeft aangemeld.
5. Dit artikel is niet van toepassing op een student die zich na 1 mei aanmeldt bij een andere bacheloropleiding dan die waarbij hij oorspronkelijk was ingeschreven maar kan aantonen dat de nieuwe aanmelding het gevolg is van een beëindiging van de inschrijving op grond van artikel 7.8b, vijfde lid, op een zodanig tijdstip dat hij zich niet kon aanmelden voor 1 mei, voorafgaand aan het studiejaar waarvoor hij zich wenst in te schrijven.

Artikel 7.31b. Rechten en verplichtingen bij aanmelding uiterlijk op 1 mei

1. Indien de betrokkene zich uiterlijk op 1 mei voor een of meer bacheloropleidingen heeft aangemeld op de wijze, bedoeld in artikel 7.31a, eerste lid, heeft hij het recht deel te nemen aan door de instelling met betrekking tot de desbetreffende bacheloropleidingen te organiseren studiekeuzeactiviteiten. Het instellingsbestuur kan besluiten dat de betrokkene verplicht is deel te nemen aan de studiekeuzeactiviteiten.
2. Het instellingsbestuur brengt ten aanzien van elke student die zich heeft aangemeld en die heeft deelgenomen aan de studiekeuzeactiviteiten, een studiekeuzeadvies uit. Bij ministeriële regeling kan een maximum aantal studiekeuzeadviezen worden vastgesteld waarop de betrokkene recht heeft.
3. Indien toepassing is gegeven aan de tweede volzin van het eerste lid en de betrokkene zonder geldige reden niet deelneemt aan de studiekeuzeactiviteiten, bedoeld in dat lid, kan het instellingsbestuur besluiten de inschrijving van de betrokkene te weigeren.
4. Het instellingsbestuur stelt ter uitvoering van dit artikel nadere regels vast die in elk geval betrekking hebben op de aard en de inhoud van de studiekeuzeactiviteiten voor de instelling of per opleiding, de termijn waarbinnen de studiekeuzeactivitei-

ten plaatsvinden, de termijn waarbinnen en de wijze waarop het studiekeuzeadvies wordt uitgebracht, de gevolgen van het zonder geldige reden van verhindering niet deelnemen aan studiekeuzeactiviteiten en de geldige redenen van verhindering voor het deelnemen aan die activiteiten. Bij het vaststellen van de nadere regels treft het instellingsbestuur voor aspirant studenten afkomstig uit de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba onderscheidenlijk Aruba, Curaçao en Sint Maarten zodanige voorzieningen dat zij kunnen deelnemen aan de studiekeuzeactiviteiten zonder dat hun fysieke aanwezigheid op de instelling vereist is.

5. Dit artikel is niet van toepassing op:

- a.** de inschrijving voor een bacheloropleiding waarvoor een selectieprocedure is ingesteld, en
- b.** degene die op grond van artikel 7.28 vanwege het bezit van een buiten Nederland behaald diploma is vrijgesteld van de diploma eisen, bedoeld in de artikelen 7.24, eerste en tweede lid.

Artikel 7.31c. Aanmelding na 1 mei voor een andere bacheloropleiding

- 1.** Indien de betrokkene heeft voldaan aan de verplichting, bedoeld in artikel 7.31a, eerste lid, behorend bij die andere bacheloropleiding en zich na 1 mei voor een andere bacheloropleiding dan de bacheloropleiding, bedoeld in genoemde bepaling, aanmeldt, kan het instellingsbestuur besluiten dat de betrokkene verplicht is deel te nemen aan de studiekeuzeactiviteiten, bedoeld in artikel 7.31b, eerste lid.
- 2.** Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de student, bedoeld in artikel 7.31a, vijfde lid.

Artikel 7.31d. Aanmelding na 1 mei voor de eerste keer

- 1.** Indien de betrokkene niet heeft voldaan aan de verplichting, bedoeld in artikel 7.31a, eerste lid, en zich na 1 mei voor een bacheloropleiding aanmeldt, kan het instellingsbestuur besluiten dat:
 - a.** hij de betrokkene de inschrijving voor de desbetreffende bacheloropleiding weigert, of
 - b.** de betrokkene verplicht is deel te nemen aan de studiekeuzeactiviteiten, bedoeld in artikel 7.31b, eerste lid.
- 2.** Met betrekking tot het eerste lid, aanhef en onderdeel b, is artikel 7.31b, tweede lid, van toepassing. Indien het instellingsbestuur een negatief studiekeuzeadvies heeft uitgebracht, kan hij besluiten dat hij de betrokkene de inschrijving voor de desbetreffende bacheloropleiding weigert. Met betrekking tot dit artikel is voorts artikel 7.31b, derde, vierde en vijfde lid, van overeenkomstige toepassing.
- 3.** Dit artikel is niet van toepassing op de student, bedoeld in artikel 7.31a, vijfde lid.

Artikel 7.31e. Te verstrekken persoonsgebonden nummer bij aanmelding

- 1.** Bij de aanmelding, bedoeld in deze paragraaf, legt de betrokkene mede zijn persoonsgebonden nummer over. Indien de student aannemelijk maakt dat hij geen

persoonsgebonden nummer kan overleggen, vindt de aanmelding plaats met inachtneming van het derde lid.

2. Het persoonsgebonden nummer wordt overgelegd door middel van een van overheidswege verstrekt document, waarop tevens de gegevens over de geslachtsnaam, de voorletters, de geboortedatum en het geslacht van de betrokkene zijn vermeld.
3. Indien de betrokkene aannemelijk maakt dat hij geen persoonsgebonden nummer kan overleggen, verstrekt Onze minister binnen acht weken na ontvangst van de aanmelding aan hem zijn onderwijsnummer. Het onderwijsnummer is een door Onze minister uitgegeven en aan de betrokkene toegekend persoonsgebonden nummer.
4. Onze minister verstrekt binnen acht weken na ontvangst van de aanmelding aan het instellingsbestuur van de instelling waaraan de betrokkene zich wil inschrijven, het persoonsgebonden nummer van de betrokkene en de gegevens, bedoeld in artikel 7.52, tweede lid, voorzover die door de betrokkene zijn verstrekt.

Artikel 7.31f. Aanmelding bij Open Universiteit

De artikelen 7.31a tot en met 7.31d zijn niet van toepassing op de Open Universiteit.

Artikel 7.32. Algemene bepaling inschrijving

1. Ieder die wenst gebruik te kunnen maken van onderwijsvoorzieningen, examenvoorzieningen of voorzieningen van andere aard ten behoeve van initieel onderwijs aan een instelling, dient zich door het instellingsbestuur als student of extraneus te laten inschrijven.
2. In afwijking van het eerste lid is inschrijving voor een duale opleiding dan wel aan de Open Universiteit uitsluitend mogelijk als student.
3. De inschrijving geschiedt voor een opleiding, met dien verstande dat de inschrijving aan de Open Universiteit geschiedt voor een of meer onderwijseenheden. Een student die een Ad-programma wil volgen, schrijft zich in voor de opleiding en het Ad-programma.
4. De inschrijving voor een opleiding geschiedt voor het gehele studiejaar. Indien de inschrijving plaatsvindt in de loop van het studiejaar, geldt zij voor het resterende gedeelte van het studiejaar.
5. De inschrijving als student of extraneus staat slechts open voor degene waarvan de ouders, voogden of verzorgers aantonen, dan wel, indien hij meerderjarig en handelingsbekwaam is, degene die aantoont dat hij:
 - a. de Nederlandse nationaliteit bezit of op grond van een wettelijke bepaling als Nederlander wordt behandeld,
 - b. vreemdeling is en jonger is dan 18 jaar op de eerste dag waarop de opleiding begint waarvoor voor de eerste maal inschrijving wordt gewenst,

- c. vreemdeling is, 18 jaar of ouder is op de eerste dag waarop de opleiding begint waarvoor voor de eerste maal inschrijving wordt gewenst en op die dag rechtmatig verblijf houdt in de zin van artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000,
 - d. vreemdeling is en buiten Nederland verblijf houdt op de eerste dag waarop de opleiding begint waarvoor voor de eerste maal de inschrijving wordt gewenst, of
 - e. vreemdeling is, niet meer voldoet aan een van de voorwaarden, genoemd onder b, c of d, en eerder in overeenstemming met een van die onderdelen is ingeschreven voor een opleiding van een instelling, welke opleiding nog steeds wordt gevolgd en nog niet is voltooid.
6. Indien na de inschrijving blijkt dat deze op welke grond dan ook niet in overeenstemming met het vijfde lid heeft plaatsgevonden wordt de inschrijving van de student of extraneus onmiddellijk beëindigd.

Artikel 7.34. Rechten inschrijving als student

1. De inschrijving als student geeft het recht:
- a. aan het initieel onderwijs van de instelling deel te nemen, behoudens de bevoegdheid van het instellingsbestuur van een universiteit, hogeschool of levensbeschouwelijke universiteit in geval van toepassing van de artikelen 6.7a, 7.9, eerste lid, 7.30a, derde lid, 7.30b, eerste lid, 7.42a, 7.53, derde lid, 7.56 of 7.57h anders te beslissen,
 - b. de tentamens af te leggen van de onderwijseenheden behorend tot de opleiding, alsmede de examens af te leggen van die opleiding,
 - c. van toegang tot de bij de instelling behorende inrichtingen en verzamelingen, tenzij naar het oordeel van het instellingsbestuur de aard of het belang van het onderwijs of het onderzoek zich daartegen verzet,
 - d. gebruik te maken van andere ten behoeve van de studenten getroffen voorzieningen, daaronder begrepen, behoudens wat de Open Universiteit betreft, de diensten van een studentendecaan, en
 - e. op studiebegeleiding; het instellingsbestuur besteedt daarbij bijzondere zorg aan de begeleiding van studenten die behoren tot een etnische of culturele minderheid waarvan de deelname aan het hoger onderwijs in betekenende mate achterblijft bij de deelname van Nederlanders die niet behoren tot een dergelijke minderheid.
2. Indien het instellingsbestuur een opleiding beëindigt, bepaalt dat bestuur het tijdstip waarop die beslissing van kracht wordt, zodanig dat de voor de opleiding ingeschreven studenten de opleiding aan dezelfde of aan een andere instelling binnen een redelijke tijd kunnen voltooien.
3. Het instellingsbestuur van de Open Universiteit stelt ten aanzien van studenten, woonachtig buiten Nederland, regels vast met betrekking tot de in het eerste lid onder a tot en met d, bedoelde rechten.
4. In afwijking van het eerste lid, onder b, heeft de student, bedoeld in artikel 7.30a, eerste lid, derde volzin, niet het recht het examen van de masteropleiding af te leggen.

5. Een student die een Ad-programma volgt dat voor een deel wordt uitgevoerd door een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs heeft gedurende de tijd dat hij aan het programma deelneemt recht op toegang tot alle relevante onderwijsvoorzieningen van die instelling.

Artikel 7.42a. Gedragingen student in relatie tot toekomstige beroepsuitoefening

1. Het instellingsbestuur kan in bijzondere gevallen na advies van de examencommissie, de decaan of een met de decaan vergelijkbaar orgaan binnen de instelling en na zorgvuldige afweging van de betrokken belangen de inschrijving van een student voor een opleiding beëindigen dan wel weigeren, als die student door zijn gedragingen of uitlatingen blijkt heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een of meer beroepen waartoe de door hem gevolgde opleiding hem opleidt, dan wel voor de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening.
2. Het instellingsbestuur dan wel het instellingsbestuur van een andere instelling die een zelfde of verwante opleiding verzorgt, kan besluiten de student niet opnieuw of niet voor die opleiding in te schrijven.
3. Indien de student, bedoeld in het eerste lid, is ingeschreven voor een andere opleiding en daarbinnen het onderwijs volgt van een afstudeerrichting die overeenkomt met of gelet op de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening verwant is aan de opleiding waarvoor de inschrijving met toepassing van het eerste lid is beëindigd, kan het instellingsbestuur na advies van de examencommissie, de decaan of een met de decaan vergelijkbaar orgaan binnen de instelling en na zorgvuldige afweging van de betrokken belangen besluiten dat de student die afstudeerrichting of andere onderdelen van die opleiding niet mag volgen.
4. Artikel 7.42, vierde en vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7.45. Hoogte wettelijk collegegeld

1. De hoogte van het volledige wettelijke collegegeld wordt bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld.
2. De hoogte van het gedeeltelijke wettelijke collegegeld wordt door het instellingsbestuur vastgesteld en is gelegen tussen een minimum- en een maximumbedrag. Deze bedragen worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vastgesteld.
3. Het gedeeltelijke wettelijke collegegeld bedraagt niet meer dan het volledige wettelijke collegegeld.
4. Het instellingsbestuur informeert Onze minister over de hoogte van het bedrag dat het instellingsbestuur op grond van het tweede lid heeft vastgesteld.

5. De bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vastgestelde bedragen, bedoeld in het eerste en tweede lid, worden jaarlijks volgens de consumentenprijs-index geïndexeerd, op de wijze bij of krachtens algemene maatregel van bestuur bepaald.

Artikel 7.45a. Aanspraak op wettelijk collegegeld

1. Het wettelijke collegegeld is verschuldigd door een student die:
 - a. blijkt het Centraal register inschrijving hoger onderwijs, bedoeld in artikel 7.52, sedert 1 september 1991 voor een inschrijving aan een bacheloropleiding niet eerder een bachelorgraad heeft behaald of voor een inschrijving aan een masteropleiding niet eerder een mastergraad heeft behaald, en
 - b. tot één van de groepen van personen, bedoeld in artikel 2.2 van de Wet studiefinanciering 2000, behoort of de Surinaamse nationaliteit bezit.
2. De voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, geldt niet voor een student die voor de eerste maal een opleiding op het gebied van onderwijs of gezondheidszorg volgt.
3. Bij algemene maatregel van bestuur kan de categorie studenten, bedoeld in het eerste lid, worden uitgebreid.
4. Een student als bedoeld in het eerste, tweede of derde lid, die is ingeschreven voor een voltijdse opleiding is het volledige wettelijke collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, verschuldigd.
5. Een student als bedoeld in het eerste, tweede of derde lid, die is ingeschreven voor een deeltijdse of duale opleiding, is het gedeeltelijke wettelijke collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, tweede lid, verschuldigd.
6. Indien een student als bedoeld in het eerste, tweede of derde lid meer dan één opleiding volgt en de opleiding waarvoor hij het eerst is ingeschreven met goed gevolg afrondt, is deze student het wettelijke collegegeld verschuldigd voor het resterende deel van het studiejaar. Het verschuldigde bedrag wordt in dat geval berekend naar rato van het aantal resterende maanden van het desbetreffende studiejaar.
7. Voor de voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, wordt met een student die een bachelorgraad heeft behaald gelijkgesteld:
 - a. een student die met goed gevolg het afsluitend examen heeft afgelegd van een hogere beroepsopleiding met een studielast van 168 studiepunten, volgens de wet zoals die luidde op 31 augustus 2002, en
 - b. een student die met goed gevolg het kandidaatsexamen heeft afgelegd van een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7.8, zoals dat artikel luidde op 31 augustus 2002.
8. Voor de voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, wordt met een student die een bachelor- en mastergraad heeft behaald, gelijkgesteld:

- a. een student die met goed gevolg het afsluitend examen heeft afgelegd van een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7.3, zoals dat artikel luidde op 31 augustus 2002;
- b. een student die op grond van artikel 18.14 met goed gevolg het afsluitend examen heeft afgelegd van een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs; en
- c. een student die op grond van artikel 18.15 met goed gevolg het afsluitend examen heeft afgelegd van een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs.

Artikel 7.46. Instellingscollegegeld

1. Een student die niet voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 7.45a, eerste, tweede, derde of zesde lid, en niet is ingeschreven voor een onderwijseenheid bij de Open Universiteit, is het instellingscollegegeld verschuldigd.
2. De hoogte van het instellingscollegegeld wordt door het instellingsbestuur vastgesteld. Het instellingsbestuur kan per opleiding of groep van opleidingen of per groep of groepen studenten een verschillend instellingscollegegeld vaststellen.
3. Onverminderd artikel 7.3c, vierde lid, bedraagt het instellingscollegegeld ten minste het volledige wettelijke collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid.
4. Indien de student, bedoeld in het eerste lid, gedurende een studiejaar alsnog voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 7.45a, eerste, tweede, derde of zesde lid, is hij voor het resterende deel van het studiejaar op zijn verzoek het wettelijke collegegeld verschuldigd en betaalt het instellingsbestuur hem het hogere instellingscollegegeld, dat de student voor het restant van het studiejaar heeft betaald, terug.
5. Het instellingsbestuur stelt regels vast met betrekking tot de toepassing van dit artikel.

Artikel 7.51. Profileringsfonds

1. Het instellingsbestuur treft voorzieningen voor de financiële ondersteuning van een student die:
 - a. aan de desbetreffende instelling voor hoger onderwijs, bedoeld in artikel 1.2, onderdeel a, is ingeschreven voor een opleiding waarvoor aan hem nog geen graad is verleend en wettelijk collegegeld verschuldigd is,
 - b. in verband met de aanwezigheid van een bijzondere omstandigheid de opleiding niet of niet geheel volgt, en voor die opleiding aanspraak heeft of heeft gehad op prestatiebeurs als bedoeld in hoofdstuk 5 van de Wet studiefinanciering 2000, en
 - c. studievertraging heeft opgelopen of naar verwachting zal oplopen als gevolg van bijzondere omstandigheden, of
 - d. is ingeschreven voor een opleiding waarop het instellingsbestuur artikel 7.4a, achtste lid, heeft toegepast, of
 - e. aan de desbetreffende instelling voor hoger onderwijs, bedoeld in artikel 1.2, onderdeel a, is ingeschreven voor een opleiding waaraan niet opnieuw accreditatie is verleend en waarvoor aan hem nog geen graad is verleend, of

- f.** aan de desbetreffende instelling voor hoger onderwijs, bedoeld in artikel 1.2, onderdeel a, is ingeschreven voor een deeltijdopleiding waarvoor aan hem nog geen graad is verleend en verhoogd wettelijk collegegeld verschuldigd is, in verband met de aanwezigheid van een bijzondere omstandigheid de opleiding niet of niet geheel volgt en studievertraging heeft opgelopen of naar verwachting zal oplopen als gevolg van bijzondere omstandigheden.
- 2.** De bijzondere omstandigheden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen b, c en f, zijn:
- a.** het lidmaatschap van het bestuur van een studentenorganisatie van enige omvang met volledige rechtsbevoegdheid, een opleidingscommissie, het bestuur van een opleiding als bedoeld in artikel 9.17, de universiteitsraad, de faculteitsraad, het orgaan dat is ingesteld op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 9.30, derde lid, of 10.16a, derde lid, de medezeggenschapsraad, de deelraad of de studentenraad,
 - b.** activiteiten op bestuurlijk of maatschappelijk gebied die naar het oordeel van het instellingsbestuur mede in het belang zijn van de instelling of van het onderwijs dat de student volgt,
 - c.** ziekte of zwangerschap en bevalling,
 - d.** een lichamelijke, zintuiglijke of andere functiestoornis,
 - e.** bijzondere familieomstandigheden,
 - f.** een onvoldoende studeerbare opleiding,
 - g.** overige door het instellingsbestuur met in achtneming van het derde lid vastgestelde bijzondere omstandigheden waarin een student verkeert,
 - h.** andere dan de in de onderdelen a tot en met g bedoelde omstandigheden die, indien een daarop gebaseerd verzoek om financiële ondersteuning door het instellingsbestuur niet zou worden gehonoreerd, zouden leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.
- 3.** Het instellingsbestuur kan voorzieningen treffen voor de financiële ondersteuning van een student die:
- a.** a. aan de desbetreffende instelling is ingeschreven voor een opleiding waarvoor aan hem nog geen graad is verleend,
 - b.** b. niet voldoet aan een nationaliteitseis als bedoeld in artikel 7.45a, eerste lid, en
 - c.** c. woonachtig is in Nederland, België, Luxemburg of een van de deelstaten Noord-Rijnland-Westfalen, Nedersaksen en Bremen van de Bondsrepubliek Duitsland.
- 3a.** Het instellingsbestuur kan voorzieningen treffen voor de financiële ondersteuning van een persoon die:
- a.** niet is ingeschreven, en
 - b.** indien hij ingeschreven zou staan aan een instelling aanspraak zou hebben op een vorm van studiefinanciering als bedoeld in artikel 5.2 van de Wet studiefinanciering 2000.

- 4.** Het instellingsbestuur stelt regels van procedurele aard vast met betrekking tot de toepassing van dit artikel, met uitzondering van lid 3a, waartoe in ieder geval behoren regels over de aanvang, de duur en de hoogte van de financiële ondersteuning. Deze regels hebben in ieder geval betrekking op de financiële ondersteuning van een student als bedoeld in het eerste lid, die als gevolg van de omstandigheden, bedoeld in het tweede lid, onderdelen c, d en e, het verhoogde collegegeld is verschuldigd. De duur van de financiële ondersteuning aan een student als bedoeld in het eerste lid, onderdeel d, bedraagt de periode die overeenstemt met de studielast die uitgaat boven 60 studiepunten. De financiële ondersteuning is niet hoger dan de studiefinanciering die betrokkene geniet uit hoofde van hoofdstuk 3 van de Wet studiefinanciering 2000, dan wel zou hebben genoten, indien hij daarop aanspraak zou maken of zou hebben mogen maken. Het instellingsbestuur kan aan de toekenning van financiële ondersteuning de voorwaarde verbinden dat de student feitelijk studerend is. De financiële ondersteuning, bedoeld in het eerste lid, onderdeel f, bedraagt maximaal de hoogte van de opslag, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid.
- 4a.** De voorziening, bedoeld in lid 3a,

 - a.** heeft de vorm van een overeenkomst,
 - b.** wordt slechts getroffen voor de periode van een jaar,
 - c.** wordt slechts getroffen voor een persoon die naar het oordeel van het instellingsbestuur activiteiten uitvoert op bestuurlijk of maatschappelijk gebied die mede in het belang zijn van de instelling en niet commercieel van aard zijn, en
 - d.** bevat in elk geval een regeling op grond waarvan de persoon voor wie de voorziening wordt getroffen toegang heeft tot de voorzieningen van de instelling, niet zijnde het onderwijs.
- 5.** Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op een student die aan de Open Universiteit is ingeschreven voor een onderwijseenheid.
- 6.** Onze minister treft voorzieningen voor de financiële ondersteuning van een student die bestuurslid is van een van een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid uitgaande politieke jongerenorganisatie van enige omvang of van een landelijke organisatie van enige omvang die voor het hoger onderwijs relevante activiteiten ontplooit en die daartoe daadwerkelijke activiteiten ontplooit. Bij ministeriële regeling worden de voorwaarden gesteld waaronder deze financiële ondersteuning plaatsvindt.
- 7.** In aanvulling op de voorzieningen, bedoeld in het eerste tot en met zesde lid, kan een voorziening voor financiële ondersteuning worden getroffen, die samen met de financiële ondersteuning ingevolge de voorzieningen, bedoeld in het eerste tot en met zesde lid, hoger is dan de studiefinanciering die betrokkene geniet uit hoofde van hoofdstuk 3 van de Wet studiefinanciering 2000, dan wel zou hebben genoten, indien hij daarop aanspraak zou maken of zou hebben mogen maken. Deze aanvulling wordt verstrekt onder de benaming: voorziening voor aanvullende ondersteuning.

8. Het instellingsbestuur onderscheidenlijk Onze minister deelt de student schriftelijk de hoogte van de financiële ondersteuning, bedoeld in het eerste tot en met zevende lid, mee waarbij het bedrag van de aanvullende ondersteuning, bedoeld in het zevende lid, afzonderlijk wordt vermeld. Voorts legt het instellingsbestuur onderscheidenlijk Onze minister de aan de student verstrekte financiële ondersteuning vast in zijn administratie, onder vermelding van het burgerservicenummer van de student en de hoogte van het toegekende bedrag waarbij de hoogte van de aanvullende ondersteuning, bedoeld in het zevende lid, afzonderlijk wordt vermeld.

Artikel 7.57h. Huisregels en ordemaatregelen

1. Het instellingsbestuur kan voorschriften geven en maatregelen nemen met betrekking tot de goede gang van zaken in de gebouwen en terreinen van de instelling. Die maatregelen kunnen inhouden dat aan degene die de bedoelde voorschriften heeft overtreden, de toegang tot die gebouwen en terreinen geheel of gedeeltelijk voor de tijd van ten hoogste een jaar wordt ontzegd, of de inschrijving gedurende eenzelfde periode wordt beëindigd.
2. Als de persoon die de voorschriften, bedoeld in het eerste lid, overtreedt, ernstige overlast binnen de gebouwen en terreinen van de instelling heeft veroorzaakt en deze overlast ook na aanmaning door of vanwege het instellingsbestuur niet heeft gestaakt, kan het instellingsbestuur die student de toegang tot de instelling definitief ontzeggen of zijn inschrijving beëindigen.

Artikel 7.59. Studentenstatuut

1. Het instellingsbestuur stelt het studentenstatuut vast en maakt dit bekend.
2. Het instellingsbestuur reikt aan iedere student bij de eerste inschrijving voor een opleiding het studentenstatuut uit. Indien noodzakelijk reikt het instellingsbestuur ook bij inschrijving voor een volgend studiejaar het studentenstatuut uit.
3. Het studentenstatuut omvat een opleidingsspecifiek deel en een instellingsspecifiek deel.
4. Het opleidingsspecifiek deel bevat in elk geval:
 - a. a. een beschrijving van de studieopbouw en de ondersteunende faciliteiten die de student door de instelling worden aangeboden, waaronder in ieder geval worden begrepen:
 - 1°. informatie over de opzet, organisatie en uitvoering van het onderwijs,
 - 2°. de studentenvoorzieningen, en
 - 3°. de faciliteiten betreffende de studiebegeleiding,
 - b. de vastgestelde onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, eerste lid, en
 - c. een beschrijving van procedures die in aanvulling op de procedures, bedoeld in het vijfde lid onder b ten 2°, op de opleiding van toepassing zijn.

5. Het instellingsspecifiek deel bevat in elk geval:
- a. een beschrijving van de rechten en verplichtingen van de studenten, voortvloeiende uit het bepaalde bij of krachtens de wet, en
 - b. een overzicht van de regelingen die beogen de rechten van studenten te beschermen, waarin worden opgenomen:
 - 1°. een beschrijving van de procedures voor de behandeling van klachten en geschillen, bedoeld in titel 4, alsmede van de procedures voor de behandeling van geschillen inzake medezeggenschap, alsmede van de beroepsrechten die kunnen worden ontleend aan deze wet en andere wettelijke regelingen, en
 - 2°. een beschrijving van aanvullende procedures ter bescherming van de rechten van studenten die door het instellingsbestuur worden getroffen.

Artikel 7.59a. Toegankelijke faciliteit

1. Het instellingsbestuur richt een toegankelijke en eenduidige faciliteit in. Het instellingsbestuur stelt een nadere regeling vast met betrekking tot deze paragraaf en paragraaf 2, die een onderdeel vormt van het bestuurs- en beheersreglement.
2. Een betrokkene dient een klacht als bedoeld in artikel 7.59b en een beroep of bezwaar als bedoeld in paragraaf 2 vanwege een genomen beslissing van een orgaan van een instelling voor hoger onderwijs dan wel het ontbreken ervan op grond van deze wet en daarop gebaseerde regelingen in bij de faciliteit. Indien het een beroep of bezwaar van een betrokkene aan een openbare instelling betreft, zijn de artikelen 6:4, eerste en tweede lid, en 7:1a van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing.
3. In deze paragraaf en de paragrafen 2 tot en met 4 wordt onder «betrokkene» verstaan: een student, een aanstaande student, een voormalige student, een extraneus, een aanstaande extraneus of een voormalige extraneus.
4. De termijn voor het schriftelijk indienen van een beroep of bezwaar als bedoeld in paragraaf 2 bedraagt zes weken.
5. De faciliteit bevestigt de ontvangst van een binnengekomen klacht, beroep of bezwaar schriftelijk aan de betrokkene en zendt deze, nadat daarop de datum van ontvangst is aangetekend, zo spoedig mogelijk door aan het bevoegde orgaan. Indien het een openbare instelling betreft, is artikel 6:15, eerste en tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing.
6. De datum van ontvangst, bedoeld in het vijfde lid, is bepalend voor de vraag of een klacht, beroep of bezwaar tijdig is ingediend. Indien het een openbare instelling betreft, is artikel 6:15, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing.

7. Indien de faciliteit een klacht, beroep of bezwaar aan een onbevoegd orgaan heeft gezonden, zendt dit orgaan het desbetreffende stuk zo spoedig mogelijk terug naar de faciliteit. Het bevoegde orgaan behandelt een klacht, beroep of bezwaar dat door een betrokkene rechtstreeks is ingediend bij dit orgaan slechts na tussenkomst van de faciliteit.

Artikel 7.59b. Klachten

Het instellingsbestuur behandelt een klacht van een betrokkene, wat een bijzondere instelling betreft met overeenkomstige toepassing van titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 7.60. College van beroep voor de examens

1. Elke instelling voor hoger onderwijs heeft een college van beroep voor de examens.
2. Het college van beroep heeft drie of vijf leden. Het aantal plaatsvervangende leden is niet groter dan het aantal leden. Het college houdt voltallig zitting.
3. Het college kan besluiten kamers in te stellen. Indien het college daartoe besluit, bestaat het college uit ten minste zes en ten hoogste vijftien leden. Het aantal plaatsvervangende leden is niet groter dan het aantal leden. Elke kamer heeft drie of vijf leden. Zij houdt voltallig zitting.
4. De voorzitter, de plaatsvervangend voorzitter of voorzitters en de overige leden en de eventuele plaatsvervangende leden worden door het instellingsbestuur benoemd voor een termijn van ten minste drie en ten hoogste vijf jaar of, voorzover het studenten betreft, voor een termijn van ten minste een en ten hoogste twee jaar. De leden en plaatsvervangende leden maken geen deel uit van het instellingsbestuur of van de inspectie. Buiten de voorzitter bestaat het college voor ten minste de helft uit docenten, onderscheidenlijk leden van de wetenschappelijke staf.
5. De voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter of voorzitters moeten voldoen aan de vereisten voor benoembaarheid tot rechterlijk ambtenaar, bedoeld in artikel 5 van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren.
6. Op eigen verzoek wordt aan de leden en plaatsvervangende leden van het college van beroep ontslag verleend. Bij het bereiken van de leeftijd van zeventig jaar wordt hun ontslag verleend met ingang van de eerstvolgende maand. Zij worden ontslagen indien zij uit hoofde van ziekte of gebreken ongeschikt zijn hun functie te vervullen alsmede indien zij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf zijn veroordeeld. Alvorens het ontslag op grond van het in de derde volzin bepaalde wordt verleend, wordt de betrokkene van het voornemen tot ontslag in kennis gesteld en wordt hem de gelegenheid geboden zich terzake te doen horen.

Artikel 7.61. Bevoegdheid college van beroep voor de examens

1. Het college van beroep voor de examens is bevoegd ten aanzien van de volgende beslissingen:

- a. beslissingen als bedoeld in de artikelen 7.8b, derde en vijfde lid, en 7.9, eerste lid,
 - b. beslissingen inzake het met goed gevolg hebben afgelegd van het afsluitend examen, bedoeld in artikel 7.9d,
 - c. beslissingen, niet zijnde besluiten van algemene strekking, genomen op grond van het bepaalde bij of krachtens titel 2 van dit hoofdstuk, met het oog op de toelating tot examens,
 - d. beslissingen, genomen op grond van het aanvullend onderzoek, bedoeld in de artikelen 7.25, vijfde lid, en 7.28, vierde lid,
 - e. beslissingen van examencommissies en examinatoren,
 - f. beslissingen van commissies als bedoeld in artikel 7.29, eerste lid, en
 - g. beslissingen, genomen op grond van de artikelen 7.30a en 7.30b met het oog op de toelating tot de in dat artikel bedoelde opleidingen.
2. Het beroep kan, wat de openbare instellingen betreft in afwijking van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht, worden ingesteld terzake dat een beslissing in strijd is met het recht.
 3. Alvorens het beroep in behandeling te nemen zendt het college van beroep het beroepschrift aan het orgaan waartegen het beroep is gericht, met uitnodiging om in overleg met betrokkenen na te gaan of een minnelijke schikking van het geschil mogelijk is, wat de openbare instellingen betreft in afwijking van afdeling 7.3 van de Algemene wet bestuursrecht. Ingeval het beroep is gericht tegen een beslissing van een examiner, geschiedt de in de voorgaande volzin bedoelde toezending aan de desbetreffende examencommissie. Indien de examiner tegen wie het beroep is gericht, lid is van de examencommissie, neemt hij geen deel aan de beraadslaging. Het desbetreffende orgaan deelt binnen drie weken aan het college van beroep, onder overlegging van de daarop betrekking hebbende stukken, mede tot welke uitkomst het beraad heeft geleid. Is een minnelijke schikking niet mogelijk gebleken, dan wordt het beroepschrift door het college in behandeling genomen.
 4. Het college van beroep beslist binnen tien weken gerekend vanaf de dag na die waarop de termijn voor het indienen van het beroepschrift is verstreken, wat de openbare instellingen betreft in afwijking van artikel 7:24, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht.
 5. Indien het college van beroep het beroep gegrond acht, vernietigt het de beslissing geheel of gedeeltelijk. Het college is niet bevoegd in de plaats van de geheel of gedeeltelijk vernietigde beslissing een nieuwe beslissing te nemen, wat de openbare instellingen betreft in afwijking van artikel 7:25 van de Algemene wet bestuursrecht. Het kan bepalen dat opnieuw of, indien de beslissing is geweigerd, alsnog in de zaak wordt beslist, dan wel dat het tentamen, het examen, het toelatingsonderzoek, het aanvullend onderzoek of enig onderdeel daarvan opnieuw wordt afgenomen onder door het college van beroep te stellen voorwaarden. Het orgaan waarvan de beslissing is vernietigd, voorziet voorzover nodig opnieuw in de zaak met inachtneming van de uitspraak van het college van beroep. Het college kan daarvoor in zijn uitspraak een termijn stellen.

6. Indien onverwijld spoed dat vereist kan de voorzitter van het college van beroep een voorlopige voorziening treffen op verzoek van de indiener van het beroep-schrift, onverminderd het bepaalde in artikel 7.66, tweede lid, en artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht. De voorzitter beslist op dit verzoek na het desbetreffende orgaan dan wel de desbetreffende examinator te hebben gehoord, althans te hebben opgeroepen.

Artikel 7.62. Reglement van orde

1. Het college van beroep voor de examens stelt een reglement van orde vast, waarin nadere regels worden gesteld ten aanzien van:
 - a. de omvang en samenstelling van het college van beroep,
 - b. indien nodig, de splitsing in kamers, alsmede de verdeling van de werkzaamheden over de verschillende kamers,
 - c. de zittingstermijn van de leden en eventuele plaatsvervangende leden van het college van beroep,
 - d. de wijze waarop het lidmaatschap of plaatsvervangend lidmaatschap van het college van beroep eindigt,
 - e. de in artikel 7.61, derde lid, bedoelde procedure en de gevallen waarin deze procedure achterwege kan worden gelaten,
 - f. de wijze waarop in het secretariaat van het college van beroep wordt voorzien, alsmede
 - g. de wijze waarop de voorzitter wordt vervangen.
2. Het reglement van orde alsmede wijzigingen daarvan, behoeven de instemming van het instellingsbestuur.

Artikel 7.63. Inlichtingenplicht

De organen en personeelsleden alsmede de examinatoren van de instelling verstrekken aan het college van beroep voor de examens de gegevens die dit college voor de uitvoering van zijn taak nodig oordeelt.

Artikel 7.63a. Bevoegdheid en samenstelling geschillenadviescommissie

1. Elke instelling voor hoger onderwijs heeft een geschillenadviescommissie. Op een geschillenadviescommissie is artikel 7:13, eerste tot en met zesde lid, van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing. De leden van de geschillenadviescommissie zijn functioneel onafhankelijk.
2. De geschillenadviescommissie brengt aan het instellingsbestuur advies uit over bezwaren met betrekking tot andere beslissingen dan wel het ontbreken ervan op grond van deze wet en daarop gebaseerde regelingen dan die, bedoeld in artikel 7.61.
3. De geschillenadviescommissie gaat na of een minnelijke schikking tussen partijen mogelijk is.

4. Indien sprake is van onverwijlde spoed kan de voorzitter van de geschillenadviescommissie desgevraagd bepalen dat de geschillenadviescommissie zo spoedig mogelijk advies uitbrengt aan het instellingsbestuur. De voorzitter bepaalt binnen een week na ontvangst van het bezwaar of sprake is van onverwijlde spoed en brengt de betrokkene en het instellingsbestuur hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte. Het instellingsbestuur neemt dan, wat de openbare instellingen betreft in afwijking van artikel 7:10 van de Algemene wet bestuursrecht, binnen vier weken na ontvangst van het bezwaar door de faciliteit een beslissing.

Artikel 7.63b. Beslissing op bezwaren

1. Het instellingsbestuur beslist na ontvangst van het bezwaar binnen 10 weken, onverminderd de beslissingen op grond van de procedure, bedoeld in artikel 7.63a, vierde lid. Wat de openbare instellingen betreft beslist het instellingsbestuur in afwijking van artikel 7:10, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht.
2. Wat bijzondere instellingen betreft worden de artikelen 7:11, 7:12 en 7:13, zevende lid, van de Algemene wet bestuursrecht overeenkomstig toegepast.

Artikel 7.64. College van beroep voor het hoger onderwijs

1. Er is een college van beroep voor het hoger onderwijs, gevestigd te 's-Gravenhage.
2. Het college van beroep heeft ten minste drie en ten hoogste zeven leden, onder wie de voorzitter. Het college heeft een even groot aantal plaatsvervangende leden.
3. Het college van beroep wordt bijgestaan door een secretaris. Onze minister kan aan de secretaris ambtenaren toevoegen.
4. De ambtenaren die werkzaam zijn voor het college van beroep staan onder het gezag van dat college en leggen over werkzaamheden uitsluitend aan dat college verantwoording af.
5. Het college van beroep houdt zitting in kamers. Het college van beroep wijst de voorzitter van een kamer aan uit de leden.
6. Het college van beroep stelt voor zijn werkzaamheden een reglement van orde vast waarin in elk geval worden geregeld:
 - a. de splitsing in kamers,
 - b. de verdeling van werkzaamheden over de verschillende kamers, en
 - c. de wijze waarop de voorzitter van het college van beroep en van een kamer wordt vervangen.

Artikel 7.66. Bevoegdheid en procedure college van beroep voor het hoger onderwijs

1. Het college van beroep voor het hoger onderwijs oordeelt over het beroep dat een betrokkene heeft ingesteld tegen een beslissing van een orgaan van een instelling

voor hoger onderwijs die jegens hem op grond van deze wet en daarop gebaseerde regelingen is genomen. Tegen uitspraken van het college van beroep voor het hoger onderwijs staat geen hoger beroep open.

2. Hoofdstuk 8 van de Algemene wet bestuursrecht is van overeenkomstige toepassing, met uitzondering van de artikelen 8:1, eerste en tweede lid, en 8:13.
3. De organen van de instelling verstrekken aan het college van beroep de gegevens die dit college voor de uitvoering van zijn taak nodig oordeelt.

Artikel 7.67. Griffierecht

Het griffierecht bedraagt € 42. Artikel 8:41, vijfde lid, van de Algemene wet bestuursrecht is van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 9

Artikel 9.3. Samenstelling college van bestuur; rechtspositie leden

1. Het college van bestuur bestaat uit ten hoogste drie leden, waaronder de rector magnificus van de universiteit. Bij de benoeming wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met een evenwichtige verdeling van de zetels over mannen en vrouwen.
2. Alvorens tot benoeming of ontslag van een lid van het college van bestuur over te gaan, hoort de raad van toezicht vertrouwelijk de universiteitsraad of de ondernemingsraad en het orgaan binnen de universiteit dat op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 9.30, derde lid, tweede volzin, is ingesteld, over het voorgenomen besluit tot benoeming of ontslag. Titel 2 van dit hoofdstuk is niet van toepassing. Het horen geschiedt op een zodanig tijdstip dat het van wezenlijke invloed kan zijn op de besluitvorming.
3. De voorzitter van het college van bestuur wordt uit de leden door de raad van toezicht benoemd.
4. In het bestuurs- en beheersreglement worden nadere regels gegeven omtrent de wijze van voordracht en benoeming van de rector magnificus.
5. Een lid van het college van bestuur kan om gewichtige redenen tussentijds worden ontslagen.
6. Een lid van het college van bestuur kan niet tevens zijn:
 - a. lid van de raad van toezicht van de desbetreffende universiteit,
 - b. decaan van een faculteit of lid van het bestuur daarvan, tenzij een universiteit slechts een faculteit omvat,
 - c. lid van het bestuur van een opleiding, voorzover dat met toepassing van artikel 9.17 is ingesteld, of

- d.** lid van de raad van toezicht of van het college van bestuur van een andere universiteit.
- 7.** Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels vastgesteld omtrent de rechtspositie van de voorzitter en de andere leden van het college van bestuur.

Artikel 9.7. Samenstelling raad van toezicht

- 1.** De raad van toezicht bestaat uit ten minste drie en ten hoogste vijf leden.
- 2.** De voorzitter en de andere leden worden door Onze minister benoemd, geschorst en ontslagen. Een van de leden wordt benoemd op voordracht van de universiteitsraad dan wel de ondernemingsraad en het orgaan dat op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 9.30, derde lid, tweede volzin, is ingesteld. De voordracht bevat ten minste twee namen. Indien de voorgedragen kandidaten niet door Onze minister worden benoemd, wordt een nieuwe voordracht gedaan. Onze minister kan gemotiveerd afwijken van de tweede voordracht. Bij de benoeming wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met een evenwichtige verdeling van de zetels over mannen en vrouwen. Onze minister benoemt een lid dat in het bijzonder het vertrouwen geniet van de universiteitsraad, dan wel het vertrouwen geniet van de ondernemingsraad en het orgaan dat op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 9.30, derde lid, tweede volzin, is ingesteld, gezamenlijk. De benoeming geschiedt voor een periode van ten hoogste vier jaren.
- 3.** Een lid kan om gewichtige redenen tussentijds worden ontslagen.
- 4.** De samenstelling, taken en bevoegdheden van de raad van toezicht zijn zodanig dat de raad een deugdelijk en onafhankelijk toezicht kan uitoefenen. De leden van de raad van toezicht hebben geen directe belangen bij de universiteit. De leden van de raad zijn niet tevens werkzaam bij een ministerie dan wel lid van de Eerste of Tweede Kamer der Staten-Generaal. Zij hebben zitting op persoonlijke titel en oefenen hun functie uit zonder last of ruggespraak. De benoeming van de leden van de raad geschiedt op basis van vooraf openbaar gemaakte profielen.
- 5.** De universiteitsraad dan wel de ondernemingsraad en het orgaan binnen de universiteit dat op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 9.30, derde lid, tweede volzin, is ingesteld, wordt of worden in de gelegenheid gesteld om aan de raad van toezicht advies uit te brengen over de profielen bedoeld in het vierde lid.
- 6.** Het college van bestuur voorziet in de functioneel onafhankelijke administratieve ondersteuning van de raad van toezicht. De raad van toezicht heeft instemmingsrecht ten aanzien van de benoeming en het ontslag van de secretaris van de raad.
- 7.** De leden van het college van bestuur wonen de vergaderingen van de raad van toezicht bij, tenzij de raad anders beslist. Zij hebben daarin een adviserende stem.

8. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels vastgesteld omtrent tegemoetkomingen aan de leden van de raad van toezicht.

Artikel 9.8. Taken raad van toezicht

1. De raad van toezicht houdt, met het oog op de taken van de universiteit, bedoeld in artikel 1.3, eerste lid, toezicht op de uitvoering van werkzaamheden en de uitoefening van bevoegdheden door het college van bestuur en staat dit college met raad ter zijde. De raad van toezicht is in elk geval belast met:
 - a. het benoemen, schorsen, ontslaan en vaststellen van de beloning van de leden van het college van bestuur;
 - b. het goedkeuren van het bestuurs- en beheersreglement;
 - c. het goedkeuren van de begroting, de jaarrekening, het jaarverslag en het instellingsplan;
 - d. indien van toepassing, het goedkeuren van de gemeenschappelijke regeling, bedoeld in artikel 8.1;
 - e. het toezien op de naleving door het college van bestuur van wettelijke verplichtingen en de omgang met de branchecode, bedoeld in artikel 2.9;
 - f. het toezien op de rechtmatige verwerving en op de doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de middelen verkregen op grond van de artikelen 2.5 en 2.6;
 - g. het aanwijzen van een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek die verslag uitbrengt aan de raad;
 - h. het toezien op de vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg overeenkomstig artikel 1.18, en
 - i. het jaarlijks afleggen van verantwoording over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld onder a tot en met h, in het jaarverslag van de universiteit.
2. De raad van toezicht pleegt ten minste twee keer per jaar overleg met de universiteitsraad dan wel de ondernemingsraad en het orgaan binnen de instelling dat op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 9.30, derde lid, tweede volzin, is ingesteld.

Artikel 9.13. Benoeming en ontslag decaan

1. De decaan wordt benoemd, geschorst en ontslagen door het college van bestuur. De benoeming geschiedt voor een door het college van bestuur te bepalen termijn.
2. Alvorens tot benoeming of ontslag van de decaan over te gaan, hoort het college van bestuur vertrouwelijk de faculteitsraad van de desbetreffende faculteit over het voorgenomen besluit tot benoeming of ontslag. Titel 2 van dit hoofdstuk is niet van toepassing. Het horen geschiedt op een zodanig tijdstip dat het van wezenlijke invloed kan zijn op de besluitvorming.
3. De decaan kan om gewichtige redenen worden geschorst of tussentijds worden ontslagen.

4. De decaan bezit de hoedanigheid van hoogleraar.
5. Indien aan het hoofd van de faculteit een bestuur als bedoeld in artikel 9.12, tweede lid, staat, zijn het eerste, tweede en derde lid van overeenkomstige toepassing.
6. Dit artikel is niet van toepassing, indien de rector magnificus tevens decaan is.

Artikel 9.17. Bestuur opleidingen

1. De decaan voorziet in een meerhoofdig bestuur van elke opleiding die in de faculteit is ingesteld. In afwijking van de eerste volzin kan volstaan worden met een opleidingsdirecteur.
2. Indien in een meerhoofdig bestuur wordt voorzien, maakt daarvan een student deel uit.
3. In het faculteitsreglement worden nadere regels gesteld omtrent het bestuur van de opleidingen.
4. Een lid van het bestuur van de opleiding kan niet tevens lid zijn van de opleidingscommissie van die opleiding.
5. Voor de toepassing van dit artikel kan onder opleiding mede worden begrepen een bacheloropleiding en een of meer daarop aansluitende masteropleidingen.

Artikel 9.18. Opleidingscommissies

1. Voor elke opleiding of groep van opleidingen wordt een opleidingscommissie ingesteld. De commissie heeft tot taak:
 - a. advies uit te brengen over de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13,
 - b. het jaarlijks beoordelen van de wijze van uitvoeren van de onderwijs- en examenregeling, en
 - c. het desgevraagd of uit eigen beweging advies uitbrengen aan het bestuur van de opleiding, bedoeld in artikel 9.17, eerste lid, en de decaan over alle aangelegenheden betreffende het onderwijs in de desbetreffende opleiding.

De commissie zendt de adviezen, bedoeld onder a en c, ter kennisneming aan de faculteitsraad.

2. Op een advies als bedoeld in het eerste lid, is artikel 9.35, aanhef en onderdelen b en c, van overeenkomstige toepassing.
3. In het faculteitsreglement worden regels van procedurele aard met betrekking tot de toepassing van het eerste lid gesteld en wordt de wijze van benoeming en samenstelling van de opleidingscommissie geregeld, met dien verstande dat de helft van het totaal aantal leden van de commissie voortkomt uit de voor de desbetreffende opleiding ingeschreven studenten.

4. Indien een faculteit slechts een opleiding omvat, kan het faculteitsreglement bepalen dat de taken en bevoegdheden van de opleidingscommissie worden uitgeoefend door de faculteitsraad, bedoeld in artikel 9.37.

Artikel 9.30. Keuze uit medezeggenschapsstelsels

1. Het college van bestuur besluit:
 - a. dat de Wet op de ondernemingsraden met uitzondering van hoofdstuk VII B van toepassing is op de universiteit, dan wel
 - b. dat de onder a bedoelde wet niet van toepassing is op de universiteit.
2. Een besluit als bedoeld in het eerste lid kan telkens opnieuw worden genomen, doch niet eerder dan nadat vijf jaren zijn verstreken sedert het van kracht worden van het vorige besluit terzake.
3. Het besluit, bedoeld in het eerste lid aanhef en onderdeel a, stelt de paragrafen 1, 2 en 4 tot en met 6 van deze titel buiten werking voor de desbetreffende universiteit. Dit besluit gaat gepaard aan de vaststelling door het college van bestuur van een medezeggenschapsregeling ten behoeve van de studenten binnen de universiteit en haar faculteiten, die ten minste gelijkwaardig is aan het bepaalde in de paragrafen 1, 2, 4 en 5 van deze titel.
4. Ten gevolge van het besluit, bedoeld in het eerste lid aanhef en onderdeel b, zijn de paragrafen 1 tot en met 6 van deze titel van toepassing op de desbetreffende universiteit.
5. In het geval dat het eerste lid aanhef en onderdeel a toepassing heeft gevonden, heeft het college van bestuur de voorafgaande instemming van de ondernemingsraad voor het door het college van bestuur te nemen besluit met betrekking tot de keuze uit de medezeggenschapsstelsels, bedoeld in het eerste lid, alsmede voor vaststelling van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in het derde lid.
6. De in de medezeggenschapsregeling vast te stellen medezeggenschapsstructuren sluiten zo veel mogelijk aan bij de organisatiestructuur, besluitvormingsprocedures en verantwoordelijkheidsverdelingen binnen de instelling.

Artikel 9.30a. Instemmingsbevoegdheid gezamenlijke vergadering personeel/studenten

1. Indien een besluit als bedoeld in artikel 9.30, eerste lid onderdeel a, is genomen, is er aan een universiteit een gezamenlijke vergadering verbonden. Van deze vergadering maken deel uit de leden van de ondernemingsraad en de leden van het orgaan dat is ingesteld op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 9.30, derde lid tweede volzin.
2. Het college van bestuur heeft de voorafgaande instemming van de gezamenlijke vergadering voor elk door het college van bestuur te nemen besluit met betrekking tot de vaststelling of wijziging van:

- a. het instellingsplan, bedoeld in artikel 2.2,
 - b. de vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg overeenkomstig artikel 1.18, eerste lid, alsmede het voorgenomen beleid in het licht van de uitkomsten van de kwaliteitsbeoordeling, bedoeld in artikel 2.9, tweede lid, tweede volzin, en
 - c. het bestuurs- en beheersreglement, bedoeld in artikel 9.4.
3. Het college van bestuur stelt, met inachtneming van de voorschriften bij of krachtens deze wet, een reglement voor de gezamenlijke vergadering vast. Artikel 9.34, tweede lid en derde lid aanhef en onderdelen f, g en j1, is van overeenkomstige toepassing. In het reglement kunnen worden geregeld de aangelegenheden waarover de gezamenlijke vergadering, onverminderd het tweede lid, instemmingsrecht heeft. In het reglement wordt, indien de aantallen leden van de ondernemingsraad en het orgaan, bedoeld in het eerste lid, niet gelijk zijn, tevens geregeld de wijze waarop voor beide geledingen wordt voorzien in gelijke invloed op de besluitvorming binnen de gezamenlijke vergadering.
4. De gezamenlijke vergadering is bevoegd het college van bestuur ten minste twee maal per jaar uit te nodigen om het voorgenomen beleid te bespreken aan de hand van een door haar opgestelde agenda.

Artikel 9.31. Universiteitsraad

1. Aan een universiteit is een universiteitsraad verbonden.
2. Het aantal leden van de raad bedraagt ten hoogste vierentwintig leden.
3. De raad bestaat voor de helft uit leden die door en uit het personeel worden gekozen, en voor de helft uit leden die door en uit de studenten worden gekozen.
4. Zij die deel uitmaken van het college van bestuur of de raad van toezicht dan wel belast zijn met de functie van decaan van een faculteit, kunnen niet tevens lid zijn van de raad.
5. Kandidaten voor de verkiezingen van het deel van de raad dat uit en door het personeel wordt gekozen, kunnen worden gesteld door personeelsleden en door organisaties van personeel.
6. De verkiezing van de leden van de raad geschiedt bij geheime schriftelijke stemming. Stemming voor een geleding van de raad vindt slechts plaats, indien het aantal kandidaat-leden van een geleding groter is dan het aantal zetels ten behoeve van die geleding.
7. De raad stelt een reglement op voor de zaken van huishoudelijke aard en regelt tevens de wijze waarop door het college van bestuur beschikbaar gestelde middelen voor die raad en de eventuele faculteitsraden en commissies als bedoeld in artikel 9.47 worden verdeeld.

8. De raad kiest al dan niet uit zijn midden een voorzitter en een of meer plaatsvervangende voorzitters. De voorzitter, of bij diens verhindering een plaatsvervangende voorzitter, vertegenwoordigt de raad in rechte.

Artikel 9.32. Algemene bevoegdheden en taken universiteitsraad en raadsleden

1. Het college van bestuur stelt de universiteitsraad ten minste twee maal per jaar in de gelegenheid de algemene gang van zaken in de universiteit met hem te bespreken. Het college van bestuur en de raad komen met elkaar bijeen, indien daarom onder opgave van redenen wordt verzocht door het college van bestuur, de raad, het deel van de raad dat uit en door het personeel is gekozen, of het deel van de raad dat uit en door de studenten is gekozen.
2. De raad is bevoegd over alle aangelegenheden de universiteit betreffende aan het college van bestuur voorstellen te doen en standpunten kenbaar te maken. Het college van bestuur brengt op de voorstellen, bedoeld in de eerste volzin, binnen drie maanden een schriftelijke, met redenen omklede reactie uit aan de raad in de vorm van een voorstel. Alvorens over te gaan tot het uitbrengen van de in de vorige volzin bedoelde reactie, stelt het college van bestuur de raad ten minste eenmaal in de gelegenheid met hem overleg te plegen over zijn voorstel.
- 2a. De raad is voorts bevoegd het college van bestuur ten minste twee maal per jaar uit te nodigen om het voorgenomen beleid te bespreken aan de hand van een door hem opgestelde agenda.
3. De raad bevordert naar vermogen openheid, openbaarheid en onderling overleg in de universiteit.
4. De raad waakt voorts in de universiteit in het algemeen tegen discriminatie op welke grond dan ook en bevordert in het bijzonder de gelijke behandeling van mannen en vrouwen alsmede de inschakeling van personen met een handicap of chronische ziekte en allochtonen. Het reglement voor de raad, bedoeld in artikel 9.34, bepaalt of de raad een overeenkomstige bevoegdheid bezit als bedoeld in artikel 10, tweede lid, aanhef en onderdeel d, van de Wet College voor de rechten van de mens. In dat geval is artikel 21, tweede lid, van de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen van overeenkomstige toepassing voor wat betreft het onderscheid, bedoeld in die wet of in artikel 646 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek.
5. Het college van bestuur verstrekt de raad aan het begin van het studiejaar schriftelijk de basisgegevens met betrekking tot de samenstelling van het college van bestuur, de raad van toezicht, de organisatie binnen de universiteit en de hoofdpunten van het reeds vastgestelde beleid. Het college van bestuur stelt de raad ten minste eenmaal per jaar schriftelijk in kennis van het door hem in het afgelopen jaar gevoerde beleid en van de beleidsvoornemens voor het komende jaar ten aanzien van de universiteit op financieel, organisatorisch en onderwijskundig gebied. Het college van bestuur stelt de raad onverwijld in kennis van voornemens met betrekking tot de aangelegenheden, beschreven in het instellingsplan.

6. Onverminderd het vijfde lid, verschaft het college van bestuur de raad, al dan niet gevraagd, tijdig alle inlichtingen die deze voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft. Daaronder worden in ieder geval begrepen ten minste eenmaal per jaar gegevens over de hoogte en inhoud van de arbeidsvoorwaardelijke regelingen en afspraken per groep van de in de instelling werkzame personen, de leden van het college van bestuur, en de raad van toezicht.
7. Indien bij een bepaalde vergadering of een onderdeel daarvan een bij uitstek persoonlijk belang van een van de leden van de raad in het geding is, kan de raad bepalen dat het betrokken lid aan die vergadering of dat onderdeel daarvan niet deelneemt. De raad bepaalt dan tevens dat de behandeling van de desbetreffende aangelegenheid in een besloten vergadering plaats heeft.
8. De raad doet jaarlijks schriftelijk verslag van zijn werkzaamheden en draagt er zorg voor dat alle bij de universiteit betrokkenen van het verslag kennis kunnen nemen. De raad draagt er zorg voor dat de agenda's en verslagen van de vergaderingen van de raad worden toegezonden aan het college van bestuur, aan de faculteitsraden en aan de eventuele commissies, bedoeld in artikel 9.47, en ter inzage worden gelegd op een algemeen toegankelijke plaats op de universiteit ten behoeve van belangstellenden. De raad stelt de in de vorige volzin bedoelde commissies ten minste eenmaal per jaar in de gelegenheid om over aangelegenheden die de desbetreffende commissie in het bijzonder aangaan, met hem overleg te voeren.
9. Het college van bestuur draagt er jegens de raad zorg voor dat de leden van de raad niet uit hoofde van hun lidmaatschap daarvan worden benadeeld in hun positie met betrekking tot de universiteit. De eerste volzin is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van kandidaat-leden en voormalige leden.
10. De beëindiging anders dan op eigen verzoek van de betrekking van een aan de universiteit werkzame persoon mag geen verband houden met de kandidaatstelling voor het lidmaatschap, het lidmaatschap of het voormalig lidmaatschap van de betrokkene van de raad. Een beëindiging van de betrekking in strijd met het in dit lid bepaalde is nietig.

Artikel 9.33. Instemmingsbevoegdheid universiteitsraad

Het college van bestuur heeft de voorafgaande instemming van de universiteitsraad voor elk door het college van bestuur te nemen besluit met betrekking tot ten minste de vaststelling of wijziging van:

- a. het instellingsplan, bedoeld in artikel 2.2,
- b. de vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg overeenkomstig artikel 1.18, eerste lid, alsmede het voorgenomen beleid in het licht van de uitkomsten van de kwaliteitsbeoordeling, bedoeld in artikel 2.9, tweede lid tweede volzin,
- c. het studentenstatuut, bedoeld in artikel 7.59,
- d. het bestuurs- en beheersreglement, bedoeld in artikel 9.4,
- e. regels op het gebied van de arbeidsomstandigheden,

- f. de keuze uit medezeggenschapsstelsels, bedoeld in artikel 9.30, eerste lid, en
- g. het beleid van het instellingsbestuur bij de toepassing van artikel 7.51, en de regels, bedoeld in het vierde lid van dat artikel.

Artikel 9.33a. Adviesbevoegdheid universiteitsraad; adviesbevoegdheid studentengeleding

1. Het college van bestuur vraagt voorafgaand advies van de universiteitsraad voor elk door het college van bestuur te nemen besluit in ieder geval met betrekking tot:
 - a. aangelegenheden die het voortbestaan en de goede gang van zaken binnen de universiteit betreffen,
 - b. de begroting, waaruit onder meer de hoogte van het instellingscollegegeld en die van het collegegeld, bedoeld in artikel 6.7, eerste lid, onderscheidenlijk artikel 6.8, eerste lid, dienen te blijken.
2. Het college van bestuur vraagt voorafgaand advies van het deel van de universiteitsraad dat uit en door de studenten is gekozen, voor elk door het college van bestuur te nemen besluit in ieder geval met betrekking tot:
 - a. het algemeen personeels- en benoemingsbeleid, tenzij artikel 9.36, tweede lid, van toepassing is,
 - b. het beleid ten aanzien van het instellingscollegegeld, bedoeld in artikel 7.46 en het collegegeld, bedoeld in artikel 6.7, eerste lid,
 - c. de regeling van het instellingsbestuur ten aanzien van terugbetaling van wet-
telijk collegegeld, bedoeld in artikel 7.48, vierde lid,
 - d. de regeling die het instellingsbestuur vaststelt voor de selectiecriteria en de selectieprocedure bedoeld in artikel 6.7a, eerste lid, onder b, onderscheidenlijk artikel 7.26, 7.26a en 7.53, derde lid, en voor zover het de selectieprocedure be-
treft artikel 7.30b, tweede lid,
 - e. de regeling die het instellingsbestuur vaststelt voor de criteria en de procedure voor dispensatie van betaling van het hogere collegegeld, bedoeld in artikel 6.7a, eerste lid, onder c, en
 - f. de regels die het instellingsbestuur vaststelt met betrekking tot de selectie, be-
doeld in artikel 7.9b, eerste lid,
 - g. de regels die het instellingsbestuur vaststelt met betrekking tot de studiekeu-
zeadviezen en studiekeuzeactiviteiten, bedoeld in artikel 7.31b, vierde lid.

Artikel 9.34. Reglement universiteitsraad

1. Het college van bestuur stelt, met inachtneming van de voorschriften bij of krachtens deze titel, een reglement voor de universiteitsraad vast.
2. Het college van bestuur legt het reglement, daaronder elke wijziging ervan mede begrepen, als voorstel aan de raad voor en stelt het niet vast dan voorzover het voorstel de instemming van twee derden van het aantal leden van de raad heeft verworven.

- 3.** In het reglement worden ten minste geregeld:
- a.** de aangelegenheden waarover de raad, onverminderd artikel 9.33, instemmingsrecht heeft,
 - b.** de aangelegenheden waarover de raad, onverminderd artikel 9.33a, adviesrecht heeft,
 - c.** het aantal leden van de raad,
 - d.** de wijze en organisatie van de verkiezingen van de leden van de raad,
 - e.** de zittingsduur van de leden van de raad,
 - f.** de wijze waarop het college van bestuur informatie verschaft aan de raad,
 - g.** de termijnen binnen welke tot instemming of onthouding van instemming dient te worden besloten, en de termijnen binnen welke advies dient te worden uitgebracht,
 - h.** de bevoegdheden die door de faculteitsraden worden uitgeoefend,
 - i.** de toekenning aan het deel van de raad dat uit en door het personeel is gekozen, van de bevoegdheden inzake de arbeidsomstandigheden die krachtens de Arbeidsomstandighedenwet en de algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 16 van die wet aan de medezeggenschapsraad zijn toegekend,
 - j.** de toekenning aan de raad van een overeenkomstige bevoegdheid als bedoeld in artikel 10, tweede lid, aanhef en onderdeel d, van de Wet College voor de rechten van de mens, waarbij dan artikel 21, tweede lid, van de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen van overeenkomstige toepassing is,
 - j1.** de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de bevoegdheid die in artikel 9.32, lid 2a, aan de raad is toegekend waaronder de minimale termijn waarop het college van bestuur kan worden uitgenodigd,
 - k.** de toekenning aan de raad of het deel van de raad dat uit en door het personeel is gekozen, van de bevoegdheden inzake de arbeidsomstandigheden in de universiteit voorzover deze niet betreffen te nemen besluiten van het college van bestuur, bedoeld in artikel 9.33 onderdeel e, en
 - l.** welke van de geschillen tussen het college van bestuur en de raad, waarvoor deze wet niet in een geschillenregeling voorziet, worden voorgelegd aan de commissie voor geschillen, bedoeld in artikel 9.39, wie het geschil aanhangig kan maken en of daarbij de commissie om bemiddeling dan wel een oordeel wordt verzocht, voorzover de commissie voor geschillen in haar reglement daarvoor de mogelijkheid biedt.
- 4.** In het reglement kan, indien dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van deze titel, worden bepaald dat een of meer groepen van personen die anders dan krachtens publiekrechtelijke aanstelling of op grond van een arbeidsovereenkomst dan wel anders dan op grond van een inschrijving als student of extraneus aan de universiteit zijn verbonden, worden aangemerkt als personeelsleden onderscheidenlijk studenten.

Artikel 9.35. Advies

Indien een te nemen besluit op grond van artikel 9.33a of het reglement van de universiteitsraad, krachtens artikel 9.34, derde lid onderdeel b, vooraf voor advies dient te worden voorgelegd aan de raad, draagt het college van bestuur er zorg voor dat:

- a. advies wordt gevraagd op een zodanig tijdstip dat het advies van wezenlijke invloed kan zijn op de besluitvorming,
- b. de raad in de gelegenheid wordt gesteld met hem overleg te voeren voordat advies wordt uitgebracht,
- c. de raad zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis wordt gesteld van de wijze waarop aan het uitgebrachte advies gevolg wordt gegeven, en
- d. de raad, indien het college van bestuur het advies niet of niet geheel wil volgen, in de gelegenheid wordt gesteld nader overleg met hem te voeren alvorens het besluit definitief wordt genomen.

Artikel 9.36. Bijzondere bevoegdheden

1. Het college van bestuur behoeft de voorafgaande instemming van het deel van de universiteitsraad dat uit en door het personeel is gekozen, voor elk door het college van bestuur te nemen besluit met betrekking tot aangelegenheden van algemeen belang voor de bijzondere rechtstoestand van het personeel in de universiteit.
2. Het instemmingsrecht in aangelegenheden als bedoeld in het eerste lid wordt niet uitgeoefend, voorzover de desbetreffende aangelegenheid voor de universiteit reeds inhoudelijk is geregeld in een bij of krachtens de wet gegeven voorschrift of een collectieve arbeidsovereenkomst. Het instemmingsrecht wordt evenmin uitgeoefend, voorzover de medezeggenschap met betrekking tot de desbetreffende aangelegenheid reeds op andere wijze is uitgeoefend.

Artikel 9.37. Faculteitsraad

1. Indien een universiteit meer dan een faculteit omvat, is aan elke faculteit een faculteitsraad verbonden.
2. De faculteitsraad oefent tegenover de decaan van de faculteit het instemmingsrecht en het adviesrecht uit die toekomen aan de universiteitsraad, voorzover het aangelegenheden betreft die de faculteit in het bijzonder aangaan en de desbetreffende bevoegdheden tevens aan de decaan zijn toegekend.
3. Artikel 9.31, tweede tot en met zesde lid, is van overeenkomstige toepassing.
4. Indien een universiteit slechts een faculteit omvat, worden de taken en bevoegdheden van de faculteitsraad uitgeoefend door de universiteitsraad.
5. De personeelsgeleding van de faculteitsraad oefent tegenover de decaan van de faculteit de rechten uit, bedoeld in artikel 9.50, voorzover het aangelegenheden betreft die de faculteit in het bijzonder aangaan en de desbetreffende bevoegdheden tevens aan de decaan zijn toegekend.

Artikel 9.38. Instemmingsbevoegdheid faculteitsraad

De decaan behoeft de voorafgaande instemming van de faculteitsraad voor elk door hem te nemen besluit met betrekking tot ten minste de vaststelling of wijziging van:

- a. het faculteitsreglement, bedoeld in artikel 9.14, en
- b. de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, met uitzondering van de onderwerpen genoemd in het tweede lid, onder a tot en met g en v, alsmede het vierde lid, en met uitzondering van de eisen, bedoeld in de artikelen 7.28, vierde en vijfde lid, en 7.30b, tweede lid.

Artikel 9.38b. Faculteitsreglement

In het faculteitsreglement worden ten minste geregeld de onderwerpen, genoemd in artikel 9.34, derde lid onderdelen c, d en e.

Artikel 9.39. Geschillencommissie medezeggenschap

1. Er is een geschillencommissie medezeggenschap hoger onderwijs die bestaat uit drie leden, onder wie een voorzitter, en drie plaatsvervangende leden.
2. Onze minister benoemt de leden en plaatsvervangende leden voor vier jaar. Zij zijn een keer herbenoembaar.
3. Voor de benoeming, bedoeld in het tweede lid, dragen de gezamenlijke instellingen en vertegenwoordigers van de medezeggenschapsorganen elk een lid en een plaatsvervangend lid voor. Die twee leden dragen een derde lid, tevens voorzitter, en diens plaatsvervanger voor.
4. De leden functioneren zonder last of ruggespraak.

Artikel 9.40. Bevoegdheden en procedure geschillencommissie medezeggenschap

1. De geschillencommissie, bedoeld in artikel 9.39, neemt kennis van geschillen tussen een medezeggenschapsorgaan en het college van bestuur of de decaan over:
 - a. a. de totstandkoming, wijziging of toepassing van het medezeggenschapsreglement, bedoeld in artikel 9.34, en
 - b. b. geschillen die voortvloeien uit de artikelen 9.30a, 9.32 tot en met 9.36, 9.38 en 9.38a.
2. Indien er een geschil is tussen het orgaan dat is ingesteld op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 9.30, derde lid, tweede volzin, de universiteitsraad of de faculteitsraad en degene die of het orgaan dat beslissingsbevoegdheid heeft, onderzoekt het college van bestuur of een minnelijke schikking tussen partijen mogelijk is. Indien het college van bestuur het orgaan is dat de beslissingsbevoegdheid heeft, onderzoekt de raad van toezicht of een minnelijke schikking mogelijk is. Indien dit niet mogelijk blijkt, legt het medezeggenschapsorgaan, bedoeld in de eerste volzin, of degene die of het desbetreffende orgaan dat beslissingsbevoegdheid heeft het geschil voor aan de geschillencommissie.

3. Indien het geschil betrekking heeft op het niet of niet geheel volgen van het advies van een medezeggenschapsorgaan, wordt de uitvoering van de beslissing opgeschort met vier weken, tenzij het desbetreffende orgaan geen bedenkingen heeft tegen onmiddellijke uitvoering van de beslissing.
4. De geschillencommissie is bevoegd een minnelijke schikking tussen partijen tot stand te brengen. Indien geen minnelijke schikking wordt bereikt, beslecht de geschillencommissie een aan haar voorgelegd geschil door een bindende uitspraak te doen, waarbij zij toetst of:
 - a. het college van bestuur of de decaan zich heeft gehouden aan de eisen van de wet en het reglement, bedoeld in artikel 9.34,
 - b. het college van bestuur of de decaan bij de afweging van de betrokken belangen in redelijkheid tot het voorstel of de beslissing heeft kunnen komen, en
 - c. het college van bestuur of de decaan onzorgvuldig heeft gehandeld ten opzichte van het desbetreffende medezeggenschapsorgaan.
5. Indien het college van bestuur of de decaan voor de voorgenomen beslissing geen instemming van het medezeggenschapsorgaan heeft gekregen, kan het de geschillencommissie, in afwijking van het vierde lid, toestemming vragen om de beslissing te nemen. De geschillencommissie geeft slechts toestemming, indien de beslissing van het medezeggenschapsorgaan om geen instemming te geven onredelijk is of indien de voorgenomen beslissing van het college van bestuur of de decaan gevestigd wordt door zwaarwegende organisatorische, economische of sociale redenen.
6. Indien het gaat om besluiten als bedoeld in de artikelen 9.30a, tweede lid, of 9.33, onder a, b of d, beoordeelt de geschillencommissie in afwijking van het vijfde lid, tweede volzin, of het college van bestuur of een ander orgaan bij afweging van de betrokken belangen in redelijkheid tot het besluit heeft kunnen komen.
7. Het medezeggenschapsorgaan kan voor wat betreft het aanhangig maken van een geschil in de adviesbevoegdheden van de opleidingscommissie treden, voorzover dat strookt met het advies van de opleidingscommissie.

Artikel 9.46. Procesbevoegdheid medezeggenschapsorganen

1. Van een uitspraak van de geschillencommissie staat beroep open bij de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam. De eerste volzin is niet van toepassing ten aanzien van artikel 9.40, zevende lid.
2. Een medezeggenschapsorgaan kan in rechte optreden, als het beroep strekt tot naleving door het college van bestuur of de decaan van de verplichtingen tegenover het medezeggenschapsorgaan.
3. Het beroep wordt ingediend bij beroepsschrift binnen een maand na de datum van de uitspraak van de geschillencommissie. De wederpartij wordt van het beroep in kennis gesteld.

4. Een beroep kan uitsluitend worden ingesteld op de grond dat de geschillencommissie een onjuiste toepassing heeft gegeven aan de wet.
5. Van een uitspraak van de ondernemingskamer kan geen cassatie worden ingesteld.
6. In afwijking van artikel 237 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering kan het medezeggenschapsorgaan niet in de proceskosten worden veroordeeld.

Artikel 9.47. Commissies

1. Het college van bestuur stelt het personeel en de studenten in de gelegenheid om desgewenst onderscheidenlijk een personeelscommissie dan wel afzonderlijke commissies voor onderscheiden personeelscategorieën of -groeperingen, en een studentencommissie in te stellen. Een dergelijke commissie is bevoegd desgevraagd of eigener beweging advies uit te brengen aan de universiteitsraad over die aangelegenheden die de desbetreffende commissie in het bijzonder aangaan.
2. Op verzoek van een commissie stelt de universiteitsraad het college van bestuur in kennis van een schriftelijk advies als bedoeld in het eerste lid. Artikel 9.32, tweede lid derde volzin, is ten aanzien van een dergelijk schriftelijk advies van overeenkomstige toepassing.

Artikel 9.48. Voorzieningen en scholing

1. Het college van bestuur staat de universiteitsraad het gebruik toe van de voorzieningen waarover het kan beschikken, en die de raad voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft.
2. Het college van bestuur stelt de leden van de universiteitsraad in de gelegenheid om gedurende een door het college van bestuur en de raad gezamenlijk vast te stellen hoeveelheid tijd de scholing te ontvangen die de leden van de raad voor de vervulling van hun taak nodig hebben. Het personeel van de universiteit wordt in de gelegenheid gesteld deze scholing in werktijd en met behoud van salaris te ontvangen.
3. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de faculteitsraden en opleidingscommissies met dien verstande dat de decaan in de plaats treedt van het college van bestuur.

Hoofdstuk 10

Artikel 10.2. College van bestuur

1. Het college van bestuur bestaat uit ten hoogste drie leden, onder wie de voorzitter. Bij de benoeming wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met een evenwichtige verdeling van de zetels over mannen en vrouwen.
2. Een lid van het college van bestuur kan niet tegelijk lid zijn van het college van bestuur van een andere hogeschool.

3. Artikel 9.3, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10.3b. Bestuurs- en beheersreglement

1. Het college van bestuur stelt een bestuurs- en beheersreglement vast ter regeling van het bestuur, het beheer en de inrichting van de hogeschool.
2. In het bestuurs- en beheersreglement worden regels vastgesteld omtrent de totstandkoming van de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13. Deze regels betreffen in elk geval de aanwijzing van het orgaan dat de onderwijs- en examenregeling vaststelt.
3. Indien de hogeschool faculteiten of andere organisatorische eenheden omvat, bevat het bestuurs- en beheersreglement bovendien:
 - a. welke faculteiten of eenheden er zijn en welke opleidingen daarin zijn ingesteld,
 - b. welke bevoegdheden het college van bestuur heeft overgedragen aan het faculteitsbestuur of het bestuur van de desbetreffende eenheid,
 - c. de samenstelling en werkwijze van het faculteitsbestuur of het bestuur van de desbetreffende eenheid, en
 - d. de verhouding van het faculteitsbestuur of het bestuur van de desbetreffende eenheid tot het college van bestuur.

Artikel 10.3c. Opleidingscommissies

1. Voor elke opleiding of groep van opleidingen wordt een opleidingscommissie ingesteld, behoudens het bepaalde in het vierde lid. De commissie heeft tot taak:
 - a. advies uit te brengen over de onderwijs- en examenregeling alvorens het instellingsbestuur de regeling vaststelt,
 - b. het jaarlijks beoordelen van de wijze van uitvoeren van de onderwijs- en examenregeling, en
 - c. het desgevraagd of uit eigen beweging advies uitbrengen aan de deelraad, bedoeld in artikel 10.25, en het faculteitsbestuur of het bestuur van de desbetreffende organisatorische eenheid dan wel, indien de hogeschool geen faculteiten omvat, aan het instellingsbestuur, over alle andere aangelegenheden betreffende het onderwijs in de desbetreffende opleiding.

De commissie zendt de adviezen, bedoeld onder a en c, ter kennisneming aan de medezeggenschapsraad of de daarvoor in aanmerking komende deelraad.

2. Voorzover bij de vaststelling, nadere regeling of uitvoering van de onderwijs- en examenregeling het advies van de desbetreffende commissie niet wordt gevolgd, wordt de desbetreffende beslissing met redenen omkleed.
3. In het bestuurs- en beheersreglement worden regels van procedurele aard met betrekking tot de toepassing van het eerste lid gesteld en wordt de wijze van benoemen en samenstellen van de commissie geregeld, met dien verstande dat de helft van het totaal aantal leden van de commissie voortkomt uit de voor de desbetreffende opleiding ingeschreven studenten.

4. Indien een faculteit of een andere organisatorische eenheid slechts één opleiding omvat, kan het bestuurs- en beheersreglement bepalen dat de taken en bevoegdheden van de opleidingscommissie worden uitgeoefend door de deelraad, bedoeld in artikel 10.25.

Artikel 10.3d. Scheiding bestuur en toezicht

1. Een hogeschool heeft een raad van toezicht.
2. De raad van toezicht houdt, met het oog op de taken van de hogeschool, bedoeld in artikel 1.3, tweede lid, toezicht op de uitvoering van werkzaamheden en de uitoefening van bevoegdheden door het college van bestuur en staat dit college met raad ter zijde. De raad van toezicht is in elk geval belast met:
 - a. het benoemen, schorsen, ontslaan en vaststellen van de beloning van de leden van het college van bestuur;
 - b. het goedkeuren van het bestuurs- en beheersreglement;
 - c. het goedkeuren van de begroting, de jaarrekening, het jaarverslag, het instellingsplan;
 - d. indien van toepassing, het goedkeuren van de gemeenschappelijke regeling, bedoeld in artikel 8.1;
 - e. het toezien op de naleving door het college van bestuur van wettelijke verplichtingen en de omgang met de branchecode, bedoeld in artikel 2.9;
 - f. het toezien op de rechtmatige verwerving en op de doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de middelen van de hogeschool verkregen op grond van de artikelen 2.5 en 2.6;
 - g. het aanwijzen van een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek die verslag uitbrengt aan de raad;
 - h. het toezien op de vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg overeenkomstig artikel 1.18, en
 - i. het jaarlijks afleggen van verantwoording over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld onder a tot en met h, in het jaarverslag van de hogeschool.
3. Het college van bestuur voorziet de raad van toezicht van een functioneel onafhankelijke administratieve ondersteuning. De raad van toezicht heeft instemmingsrecht ten aanzien van de benoeming en het ontslag van de secretaris van de raad.
4. De samenstelling, taken en bevoegdheden van de raad van toezicht zijn zodanig dat de raad een deugdelijk en onafhankelijk toezicht kan uitoefenen. De leden van de raad van toezicht hebben geen directe belangen bij de hogeschool. Zij hebben zitting op persoonlijke titel en oefenen hun functie uit zonder last of ruggespraak. De benoeming van de leden van de raad geschiedt op basis van vooraf openbaar gemaakte profielen. Een van de leden wordt benoemd op voordracht van de medezeggenschapsraad, dan wel de ondernemingsraad en het orgaan dat op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 10.16a, derde lid, tweede vol-

zin, is ingesteld. De voordracht bevat ten minste twee namen. Indien de voorgedragen kandidaten niet door Onze minister worden benoemd, wordt een nieuwe voordracht gedaan. Onze minister kan gemotiveerd afwijken van de tweede voordracht.

5. De medezeggenschapsraad dan wel de ondernemingsraad en het orgaan binnen de hogeschool dat op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 10.16a, derde lid, tweede volzin, is ingesteld, wordt of worden in de gelegenheid gesteld om aan de raad van toezicht advies uit te brengen over de profielen bedoeld in het vierde lid.
6. De raad van toezicht pleegt ten minste twee keer per jaar overleg met de medezeggenschapsraad dan wel de ondernemingsraad en het orgaan binnen de instelling dat op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 10.16a, derde lid, tweede volzin, is ingesteld.
7. Indien dat naar het oordeel van het college van bestuur wenselijk is op grond van de levensbeschouwelijke aard van de hogeschool, kan de hogeschool in afwijking van het eerste lid een functionele scheiding tussen het bestuur en het toezicht aanbrengen.
8. Indien de hogeschool een functionele scheiding aanbrengt, zijn de leden 2 tot en met 6 van overeenkomstige toepassing. In de statuten wordt vermeld op welke wijze de functionele scheiding wordt gewaarborgd. Het college van bestuur vermeldt jaarlijks in het jaarverslag, bedoeld in artikel 2.9, de redenen voor eventuele afwijking.

Artikel 10.16a. Keuze uit medezeggenschapsstelsels

1. Het college van bestuur besluit:
 - a. dat de Wet op de ondernemingsraden met uitzondering van hoofdstuk VII B van toepassing is op de hogeschool, dan wel
 - b. dat de onder a bedoelde wet niet van toepassing is op de hogeschool.
2. Een besluit als bedoeld in het eerste lid, kan telkens opnieuw worden genomen, doch niet eerder dan nadat vijf jaren zijn verstreken sedert het van kracht worden van het vorige besluit terzake.
3. Het besluit, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onderdeel a, stelt de artikelen 10.17 tot en met 10.25 buiten werking voor de desbetreffende hogeschool. Dit besluit gaat gepaard met de vaststelling door het college van bestuur van een medezeggenschapsregeling ten behoeve van de studenten binnen de hogeschool, die ten minste gelijkwaardig is aan het bepaalde in de artikelen 10.17 tot en met 10.25.
4. Ten gevolge van het besluit, bedoeld in het eerste lid aanhef en onderdeel b, is deze titel van toepassing op de desbetreffende hogeschool.

5. In het geval dat het eerste lid, aanhef en onderdeel a, toepassing heeft gevonden, behoeft het college van bestuur de voorafgaande instemming van de ondernemingsraad voor het door het college van bestuur te nemen besluit met betrekking tot de keuze uit de medezeggenschapsstelsels, bedoeld in het eerste lid, alsmede voor vaststelling van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in het derde lid.
6. De in de medezeggenschapsregeling vast te stellen medezeggenschapsstructuren sluiten zo veel mogelijk aan bij de organisatiestructuur, besluitvormingsprocedures en verantwoordelijkheidsverdelingen binnen de instelling.

Artikel 10.16b. Instemmingsbevoegdheid gezamenlijke vergadering personeel/studenten

1. Indien een besluit als bedoeld in artikel 10.16a, eerste lid, aanhef en onderdeel a, is genomen, is er aan een hogeschool een gezamenlijke vergadering verbonden. Van deze vergadering maken deel uit de leden van de ondernemingsraad en de leden van het orgaan dat is ingesteld op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 10.16a, derde lid, tweede volzin.
2. Het college van bestuur behoeft de voorafgaande instemming van de gezamenlijke vergadering voor elk door hem te nemen besluit met betrekking tot de vaststelling of wijziging van:
 - a. het instellingsplan, bedoeld in artikel 2.2,
 - b. de vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg overeenkomstig artikel 1.18, eerste lid, alsmede het voorgenomen beleid in het licht van de uitkomsten van de kwaliteitsbeoordeling, bedoeld in artikel 2.9, tweede lid, tweede volzin,
 - c. het bestuurs- en beheersreglement, bedoeld in artikel 10.3b, en
 - d. de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, met uitzondering van het tweede lid, onderdelen a tot en met g, van dat artikel.
3. Het college van bestuur stelt, met inachtneming van de voorschriften bij of krachtens deze wet, een reglement voor de gezamenlijke vergadering vast. De artikelen 10.21, tweede lid, en 10.22, aanhef en onderdelen f, g en j1, zijn van overeenkomstige toepassing. In het reglement kunnen worden geregeld de aangelegenheden waarover de gezamenlijke vergadering, onverminderd het tweede lid, instemmingsrecht heeft. In het reglement wordt, indien de aantallen leden van de ondernemingsraad en het orgaan, bedoeld in het eerste lid, niet gelijk zijn, tevens geregeld de wijze waarop voor beide geledingen wordt voorzien in gelijke invloed op de besluitvorming binnen de gezamenlijke vergadering.
4. De gezamenlijke vergadering is bevoegd het college van bestuur ten minste twee maal per jaar uit te nodigen om het voorgenomen beleid te bespreken aan de hand van een door haar opgestelde agenda.
5. Het college van bestuur behoeft eveneens voorafgaande instemming van de gezamenlijke vergadering voor een besluit tot fusie als bedoeld in artikel 16.16.

6. Het college van bestuur stelt de gezamenlijke vergadering in de gelegenheid om tijdig voorafgaand aan het verzoek om instemming, bedoeld in het vierde lid, kennis te nemen van de opgestelde fusie-effectrapportage, bedoeld in artikel 16.16a, vierde lid.

Artikel 10.17. Medezeggenschapsraad

1. Aan elke hogeschool is een medezeggenschapsraad verbonden. Indien een hogeschool één of meer faculteiten of andere organisatorische eenheden omvat is aan elke faculteit en aan elk van de desbetreffende eenheden een deelraad als bedoeld in artikel 10.25, verbonden.
2. Het aantal leden van de raad bedraagt aan een hogeschool met minder dan 750 studenten ten hoogste tien leden, met 750 tot 1250 studenten ten hoogste veertien leden en met 1250 of meer studenten ten hoogste vierentwintig leden.
3. De raad bestaat voor de helft uit leden die uit en door het personeel worden gekozen, en voor de helft uit leden die uit en door de studenten worden gekozen.
4. Zij die deel uitmaken van het instellingsbestuur, het college van bestuur, de bestuursraad, de centrale directie dan wel het bestuur van een faculteit of een andere organisatorische eenheid, kunnen niet tevens lid zijn van de raad.
5. Kandidaten voor de verkiezingen van het deel van de raad dat uit en door het personeel wordt gekozen, kunnen worden gesteld door personeelsleden en door organisaties van personeel.
6. De verkiezing van de leden van de raad geschiedt bij geheime schriftelijke stemming. Stemming voor een geleding van de raad vindt slechts plaats, indien het aantal kandidaat-leden van een geleding groter is dan het aantal zetels ten behoeve van die geleding.
7. De raad stelt een reglement op voor de zaken van huishoudelijke aard en regelt tevens de wijze waarop door het instellingsbestuur betaalde bedragen ten behoeve van de raad en de eventuele deelraden en commissies als bedoeld in artikel 10.34, worden verdeeld.
8. Voor de toepassing van het eerste lid kan het Ad-programma worden beschouwd als een organisatorische eenheid waaraan een deelraad als bedoeld in artikel 10.25 is verbonden. Indien een deel van het Ad-programma wordt uitgevoerd door een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroeps- onderwijs wordt het personeel van die instelling voor de toepassing van het derde en het vijfde lid beschouwd als personeel van de hogeschool.

Artikel 10.19. Algemene bevoegdheden en taken medezeggenschapsraad en raadsleden

1. Het college van bestuur stelt de medezeggenschapsraad ten minste twee maal per jaar in de gelegenheid de algemene gang van zaken in de hogeschool met hem

te bespreken. Het college van bestuur en de raad komen met elkaar bijeen, indien daarom onder opgave van redenen wordt verzocht door het college van bestuur, de raad of het deel van de raad dat uit en door het personeel of uit en door de studenten is gekozen.

- 2.** De raad is bevoegd over alle aangelegenheden, de hogeschool betreffende, aan het college van bestuur voorstellen te doen en standpunten kenbaar te maken. Het college van bestuur brengt op de voorstellen, bedoeld in de eerste volzin, binnen drie maanden een schriftelijke, met redenen omklede reactie uit aan de raad in de vorm van een voorstel. Alvorens over te gaan tot het uitbrengen van de in de vorige volzin bedoelde reactie, stelt het college van bestuur de raad ten minste eenmaal in de gelegenheid met hem overleg te plegen over zijn voorstel.
- 2a.** De raad is voorts bevoegd het college van bestuur ten minste twee maal per jaar uit te nodigen om het voorgenomen beleid te bespreken aan de hand van een door hem opgestelde agenda.
- 3.** De raad bevordert naar vermogen openheid, openbaarheid en onderling overleg in de hogeschool.
- 4.** De raad waakt voorts in de hogeschool in het algemeen tegen discriminatie op welke grond dan ook en bevordert in het bijzonder de gelijke behandeling van mannen en vrouwen alsmede de inschakeling van personen met een handicap of chronische ziekte en allochtonen. Het medezeggenschapsreglement bepaalt of de raad een overeenkomstige bevoegdheid bezit als bedoeld in artikel 10, tweede lid, aanhef en onderdeel d, van de Wet College voor de rechten van de mens. In dat geval is artikel 21, tweede lid, van de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen van overeenkomstige toepassing voor wat betreft het onderscheid, bedoeld in die wet of in artikel 646 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek.
- 5.** Het college van bestuur verstrekt de raad aan het begin van het studiejaar schriftelijk de basisgegevens met betrekking tot de samenstelling van het college van bestuur dan wel de centrale directie, de organisatie binnen de hogeschool, de taakverdeling tussen college van bestuur en centrale directie en de hoofdpunten van het reeds vastgestelde beleid. Het college van bestuur stelt de raad ten minste eenmaal per jaar schriftelijk in kennis van het door hem in het afgelopen jaar gevoerde beleid en van de beleidsvoornemens voor het komende jaar ten aanzien van de hogeschool op financieel, organisatorisch en onderwijskundig gebied. Het college van bestuur stelt de medezeggenschapsraad onverwijld in kennis van voornemens met betrekking tot de aangelegenheden, beschreven in het plan, bedoeld in artikel 10.20, onder a.
- 6.** Onverminderd het vierde lid, verschaft het college van bestuur de raad, al dan niet gevraagd, tijdig alle inlichtingen die deze voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft. Daartoe worden in ieder geval begrepen ten minste eenmaal per jaar gegevens over de hoogte en inhoud van de arbeidsvoorwaardelijke regelingen en afspraken per groep van de in de instelling werkzame personen, de leden van het college van bestuur, en de raad van toezicht.

7. Indien bij een bepaalde vergadering of een onderdeel daarvan een bij uitstek persoonlijk belang van een van de leden van de raad in het geding is, kan de raad bepalen dat het betrokken lid aan die vergadering of dat onderdeel daarvan, niet deelneemt. De raad bepaalt dan tevens dat de behandeling van de desbetreffende aangelegenheid in een besloten vergadering plaatsheeft.
8. De raad doet jaarlijks schriftelijk verslag van zijn werkzaamheden en draagt er zorg voor dat alle bij de hogeschool betrokkenen van het verslag kennis kunnen nemen. De raad draagt er zorg voor dat de agenda's en verslagen van de vergaderingen van de raad worden toegezonden aan het college van bestuur, aan de deelraden, aan de eventuele commissies en aan de eventuele gemeenschappelijke medezeggenschapsraad en ter inzage worden gelegd op een algemeen toegankelijke plaats op de hogeschool ten behoeve van belangstellenden. De raad stelt de in de vorige volzin bedoelde commissies ten minste eenmaal per jaar in de gelegenheid om over aangelegenheden die de desbetreffende commissie in het bijzonder aangaan, met hem overleg te voeren.
9. Het college van bestuur draagt er jegens de medezeggenschapsraad zorg voor dat de leden van de raad niet uit hoofde van hun lidmaatschap van de raad worden benadeeld in hun positie met betrekking tot de hogeschool. De eerste volzin is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van kandidaat-leden en voormalige leden.
10. De beëindiging anders dan op eigen verzoek van de betrekking van een aan de hogeschool werkzame persoon mag geen verband houden met de kandidaatstelling voor het lidmaatschap, het lidmaatschap of het voormalig lidmaatschap van de betrokkene van de raad. Een beëindiging van de betrekking in strijd met het in dit lid bepaalde is nietig.

Artikel 10.20. Instemmingsbevoegdheid medezeggenschapsraad

1. Het college van bestuur behoeft de voorafgaande instemming van de medezeggenschapsraad voor elke door het college van bestuur te nemen beslissing met betrekking tot ten minste de vaststelling of wijziging van:
 - a. het instellingsplan,
 - b. de vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg overeenkomstig artikel 1.18, eerste lid, alsmede het voorgenomen beleid in het licht van de uitkomsten van de kwaliteitsbeoordeling, bedoeld in artikel 2.9, tweede lid, tweede volzin,
 - c. het studentenstatuut,
 - d. het bestuurs- en beheersreglement, alsmede indien artikel 10.8a van toepassing is, het desbetreffende deel van de statuten,
 - e. de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, met uitzondering van de onderwerpen genoemd in het tweede lid, onder a tot en met g en w, alsmede het derde lid,
 - f. regels op het gebied van de arbeidsomstandigheden,
 - g. de keuze uit medezeggenschapsstelsels, bedoeld in artikel 10.16a, eerste lid,

- h. het beleid van het college van bestuur bij de toepassing van artikel 7.51, en de regels, bedoeld in het vijfde lid van dat artikel, en
 - i. een besluit tot fusie als bedoeld in artikel 16.16.
2. Het college van bestuur stelt de medezeggenschapsraad in de gelegenheid tijdig voorafgaand aan het verzoek om instemming met een besluit tot fusie als bedoeld in het eerste lid, onderdeel i, kennis te nemen van de opgestelde fusie-effectrapportage bedoeld in artikel 16.16a, vierde lid.

Artikel 10.20a. Adviesbevoegdheid medezeggenschapsraad; adviesbevoegdheid studenten

1. Het college van bestuur vraagt, onverminderd het bepaalde in artikel 10.20, voorafgaand advies aan de medezeggenschapsraad voor elk door het college van bestuur te nemen besluit in ieder geval met betrekking tot:
- a. aangelegenheden die de doelstellingen, het voortbestaan en de goede gang van zaken binnen de hogeschool betreffen, waaronder begrepen een institutionele fusie als bedoeld in artikel 16.16, eerste lid, en een bestuurlijke fusie als bedoeld in artikel 16.16, tweede lid,
 - b. de begroting, waaruit onder meer de hoogte van het instellingscollegegeld en die van het collegegeld, bedoeld in artikel 6.7, eerste lid, onderscheidenlijk artikel 6.8, eerste lid, dienen te blijken.
2. Het college van bestuur vraagt voorafgaand advies van het deel van de medezeggenschapsraad dat uit en door de studenten is gekozen, voor elk door het college van bestuur te nemen besluit in ieder geval met betrekking tot:
- a. het algemeen personeels- en benoemingsbeleid, tenzij artikel 10.24, tweede lid, van toepassing is,
 - b. het beleid ten aanzien van het instellingscollegegeld, bedoeld in artikel 7.46 en het collegegeld, bedoeld in artikel 6.7, eerste lid,
 - c. de regeling van het instellingsbestuur ten aanzien van terugbetaling van wettelijk collegegeld, bedoeld in artikel 7.48, vierde lid,
 - d. de regeling die het instellingsbestuur vaststelt voor de selectiecriteria en de selectieprocedure bedoeld in artikel 6.7a, eerste lid, onder b, onderscheidenlijk artikel 7.26, 7.26a en 7.53, derde lid, en voorzover het de selectieprocedure betreft artikel 7.30b, tweede lid,
 - e. de regeling die het instellingsbestuur vaststelt voor de criteria en de procedure voor dispensatie van betaling van het hogere collegegeld, bedoeld in artikel 6.7a, eerste lid, onder c, en
 - f. de regels die het instellingsbestuur vaststelt met betrekking tot de selectie, bedoeld in artikel 7.9b, eerste lid,
 - g. de regels die het instellingsbestuur vaststelt met betrekking tot de studiekeuzeadviezen en studiekeuzeactiviteiten, bedoeld in artikel 7.31b, vierde lid.
3. De aanhef van het eerste en tweede lid is van overeenkomstige toepassing met betrekking tot een voorgenomen besluit van de raad van toezicht ten aanzien van de profielen, bedoeld in artikel 10.3d, vierde lid.

Artikel 10.21. Medezeggenschapsreglement

- 1.** Het college van bestuur stelt, met inachtneming van de voorschriften bij of krachtens deze titel, een medezeggenschapsreglement voor de hogeschool vast.
- 2.** Het college van bestuur legt het reglement, daaronder elke wijziging ervan mede begrepen, als voorstel aan de medezeggenschapsraad voor en stelt het niet vast dan voorzover het voorstel de instemming van twee derden van het aantal leden van de raad heeft verworven.

Artikel 10.22. Inhoud medezeggenschapsreglement

In het medezeggenschapsreglement worden ten minste geregeld:

- c.** de aangelegenheden waarover de medezeggenschapsraad, onverminderd artikel 10.20, instemmingsrecht heeft,
- d.** de aangelegenheden waarover de medezeggenschapsraad, onverminderd artikel 10.20a, adviesrecht heeft,
- e.** het aantal leden van de medezeggenschapsraad,
- f.** de wijze en organisatie van de verkiezingen van de leden van de raad,
- g.** de zittingsduur van de leden van de raad,
- h.** de wijze waarop het instellingsbestuur informatie verschaft aan de raad,
- i.** de termijnen binnen welke tot instemming of onthouding van instemming dient te worden besloten, en de termijnen binnen welke advies dient te worden uitgebracht,
- j.** de bevoegdheden die door de deelraden worden uitgeoefend,
- k.** de toekenning aan het deel van de raad dat uit en door het personeel is gekozen, van de bevoegdheden inzake de arbeidsomstandigheden die krachtens de Arbeidsomstandighedenwet en de algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 16 van die wet aan de medezeggenschapsraad zijn toegekend,
- l.** de toekenning aan de raad van een overeenkomstige bevoegdheid als bedoeld in artikel 10, tweede lid, aanhef en onderdeel d, van de Wet College voor de rechten van de mens, waarbij dan artikel 21, tweede lid, van de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen van overeenkomstige toepassing is,
- j1.** de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de bevoegdheid die in artikel 10.19, lid 2a, aan de raad is toegekend waaronder de minimale termijn waarop het college van bestuur kan worden uitgenodigd,
- m.** de toekenning aan de raad of het deel van de raad dat uit en door het personeel is gekozen, van de bevoegdheden inzake de arbeidsomstandigheden in de hoge-

school voorzover deze niet betreffen te nemen beslissingen van het instellingsbestuur, bedoeld in artikel 10.20, onder f, en

- n.** welke van de geschillen tussen het instellingsbestuur en de raad, waarvoor deze wet niet in een geschillenregeling voorziet, worden voorgelegd aan de commissie voor geschillen waarbij de hogeschool is aangesloten, wie het geschil aanhangig kan maken en of daarbij de commissie om bemiddeling dan wel een oordeel wordt verzocht, voorzover de commissie voor geschillen waarbij de hogeschool is aangesloten, in haar reglement daarvoor de mogelijkheid biedt.

Artikel 10.23. Advies

Indien een te nemen beslissing op grond van het bepaalde in het medezeggenschapsreglement krachtens artikel 10.22, onder b, vooraf voor advies dient te worden voorgelegd aan de medezeggenschapsraad, draagt het instellingsbestuur er zorg voor dat:

- o.** advies wordt gevraagd op een zodanig tijdstip dat het advies van wezenlijke invloed kan zijn op de besluitvorming,
- p.** de raad in de gelegenheid wordt gesteld met hem overleg te voeren voordat advies wordt uitgebracht,
- q.** de raad zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis wordt gesteld van de wijze waarop aan het uitgebrachte advies gevolg wordt gegeven, en
- r.** de raad, indien het instellingsbestuur het advies niet of niet geheel wil volgen, in de gelegenheid wordt gesteld nader overleg met hem te voeren alvorens de beslissing definitief wordt genomen.

Artikel 10.24. Bijzondere bevoegdheden

- 1.** Het instellingsbestuur behoeft de voorafgaande instemming van het deel van de medezeggenschapsraad dat uit en door het personeel is gekozen, voor elke door het instellingsbestuur te nemen beslissing met betrekking tot aangelegenheden van algemeen belang voor de bijzondere rechtstoestand van het personeel in de hogeschool.
- 2.** Het instemmingsrecht in aangelegenheden als bedoeld in het eerste lid wordt niet uitgeoefend voorzover de desbetreffende aangelegenheid voor de hogeschool reeds inhoudelijk is geregeld in een bij of krachtens de wet gegeven voorschrift of bij of krachtens collectieve arbeidsovereenkomst.
- 3.** Alvorens tot benoeming of ontslag van een lid van het instellingsbestuur wordt overgegaan, wordt de medezeggenschapsraad, dan wel het orgaan binnen de hogeschool dat op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 10.16a, derde lid, tweede volzin, daartoe is aangewezen, vertrouwelijk gehoord over het voorgenomen besluit tot benoeming of ontslag. Het horen geschiedt op een zodanig tijdstip dat het van wezenlijke invloed kan zijn op de besluitvorming.

Artikel 10.25. Deelraden

1. Een deelraad oefent tegenover het bestuur van een faculteit of een andere organisatorische eenheid het instemmingsrecht en het adviesrecht uit dat toekomt aan de medezeggenschapsraad, voorzover het aangelegenheden betreft die het desbetreffende deel van de hogeschool in het bijzonder aangaan, en de desbetreffende bevoegdheden tevens aan het bestuur van die faculteit of andere organisatorische eenheid zijn toegekend.
2. Artikel 10.17, tweede tot en met zevende lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10.26. Van overeenkomstige toepassing bepalingen geschillencommissie medezeggenschap

1. De geschillencommissie medezeggenschap, bedoeld in artikel 9.39, is bevoegd ten aanzien van geschillen binnen de hogescholen.
2. De artikelen 9.39, 9.40 en 9.46 zijn van overeenkomstige toepassing op de hogescholen, met dien verstande dat daarin onder «medezeggenschapsorgaan» wordt verstaan:
 - a. de gezamenlijke vergadering,
 - b. de ondernemingsraad,
 - c. het orgaan dat is ingesteld op grond van de medezeggenschapsregeling, bedoeld in artikel 10.16a, derde lid, tweede volzin,
 - d. de medezeggenschapsraad, of
 - e. de deelraad, bedoeld in artikel 10.25.

Artikel 10.34. Commissies

1. Het instellingsbestuur stelt het personeel en de studenten in de gelegenheid om desgewenst onderscheidenlijk een personeelscommissie dan wel afzonderlijke commissies voor onderscheiden personeelscategorieën of -groeperingen, en een studentencommissie in te stellen. Een dergelijke commissie is bevoegd desgevraagd of eigener beweging advies uit te brengen aan de medezeggenschapsraad over die aangelegenheden die de desbetreffende commissie in het bijzonder aangaan.
2. Op verzoek van een commissie stelt de medezeggenschapsraad het instellingsbestuur in kennis van een schriftelijk advies als bedoeld in het eerste lid. Artikel 10.19, tweede lid, derde volzin, is ten aanzien van een dergelijk schriftelijk advies van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10.39. Voorzieningen en scholing

1. Het instellingsbestuur staat de medezeggenschapsraad het gebruik toe van de voorzieningen waarover het kan beschikken, en die de raad voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft. Het instellingsbestuur stelt de medezeggenschapsraad in de gelegenheid zoveel mogelijk tijdens werktijd te vergaderen.

2. Het instellingsbestuur stelt de leden van de medezeggenschapsraad in de gelegenheid om gedurende een door het instellingsbestuur en de raad gezamenlijk vast te stellen hoeveelheid tijd de scholing te ontvangen die de leden van de raad voor de vervulling van hun taak nodig hebben. Het personeel van de hogeschool wordt in de gelegenheid gesteld deze scholing in werktijd en met behoud van salaris te ontvangen.
3. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op deelraden en opleidingscommissies. Bijlage III.

BIJLAGE III. WET OP DE ONDERNEMINGSRADEN

Inleiding

Het college van bestuur (CvB) kan besluiten om de Wet op de ondernemingsraden (WOR) van toepassing te verklaren op de instelling (wo: **artikel 9.30 lid 1 sub a**, hbo: **artikel 10.16a lid 1 sub a**). Er komt dan een ondernemingsraad (OR), zowel op centraal als op decentraal niveau. Deze bijlage geeft een globaal overzicht van de organisatie, werking en bevoegdheden van een OR, met name gericht op centraal niveau. Vooral studentenraden zullen met een OR te maken krijgen, maar ook voor leden van een ongedeelde raad kan deze bijlage interessant zijn.

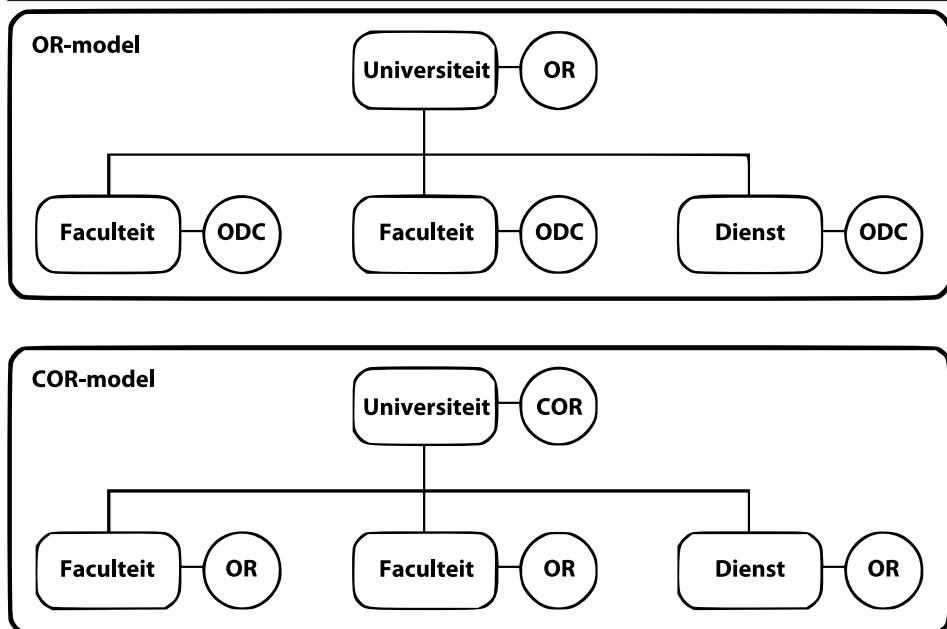
Organisatie van medezeggenschap via de WOR

Volgens de WOR kunnen er verschillende medezeggenschapsorganen worden ingesteld. Het basisorgaan is de OR. Daarnaast kunnen er, afhankelijk van de structuur van het 'bedrijf', nog andere organen zijn, zoals een groepsondernemingsraad, centrale ondernemingsraad en onderdeelcommissies. Ook bij de WOR geldt dat medezeggenschap zeggenschap volgt. Let er daarom op dat wanneer er bestuurlijke bevoegdheden overgeheveld worden naar een bepaald bestuursorgaan, hier ook een medezeggenschapsorgaan aan gekoppeld wordt.

Normaal gesproken zal een instelling met het gedeelde model besluiten om de OR in te stellen op centraal niveau. De OR dient een reglement te maken (**artikel 8**) en kan hierin bepalen dat er op de faculteiten onderdeelcommissies van de OR worden ingesteld. Het CvB moet het hier wel mee eens zijn, maar de eindbeslissing ligt bij de OR zelf. Een onderdeelcommissie werkt onder verantwoordelijkheid van de OR en heeft afgeleide bevoegdheden. Ook kan de OR de bevoegdheid tot het plegen van overleg met de leidinggevendenden overdragen. Vaak zijn enkele leden van de raad aan onderdeelcommissies toegevoegd. De overige leden worden gekozen uit de werknemers van dat onderdeel van de instelling.

De OR kan ook commissies instellen (hoofdstuk VII van de WOR) ter voorbereiding van bepaalde zaken. Denk hiervoor bijvoorbeeld aan een commissie reorganisatie of een commissie onderwijs & onderzoek.

Als er één OR per faculteit of dienst is, dan kunnen daarbinnen in principe weer onderdeelcommissies worden gevormd voor goed te onderscheiden onderdelen van de faculteit of dienst. Leden van de centrale OR worden via getrapte verkiezingen uit de leden van de ondernemingsraden verkozen.

Afbeelding 3: Hoe een ondernemingsraad werkt

In het organogram gaan we uit van een OR op centraal niveau met onderdeelcommissies op faculteiten en diensten. De ondernemer zoals beschreven in de WOR is vervangen door het college van bestuur.

Overlegvergadering ondernemingsraad–bestuur

De OR en het bestuur komen bijeen binnen twee weken nadat een van beide daarom heeft verzocht. In deze vergaderingen komen onderwerpen aan de orde die de raad of het bestuur wil bespreken of die volgens de WOR moeten worden besproken. Een lid van het bestuur voert het overleg met de raad. In deze overlegvergaderingen wordt tenminste twee keer per jaar de algemene gang van zaken aan de instelling besproken.

De overlegvergaderingen moeten voldoen aan de regels die in het reglement van de OR over de vergaderingen zijn vastgesteld. De raad en het bestuur maken samen afspraken over de orde, planning en verslaggeving van de vergadering. Tijdens de vergaderingen kunnen zowel het bestuur als de raad besluiten nemen. Let op: het nemen van besluiten is een optie, maar in principe zijn deze vergaderingen niet bedoeld voor het nemen van besluiten. Een OR dient zich dan ook nooit verplicht te voelen om bij zo'n vergadering een besluit te nemen!

Voorzieningen

Het bestuur moet aan de raad het gebruik toestaan van voorzieningen die de raad redelijkerwijs nodig heeft voor zijn taak (**artikel 17**). Onder deze noemer kunnen afspraken gemaakt worden over onder andere vergaderruimte, eigen werkruimte, telefoon, kopieerapparatuur, fax en gebruik van de interne postdienst. Verder kunnen afspraken gemaakt worden over personele ondersteuning en over zaken zoals pennen en papier.

In principe komen de kosten van de raad voor rekening van de werkgever. Het gaat hierbij om kosten voor het gebruik van voorzieningen, om loonkosten over de ondernemingsraad-tijd, kosten voor scholing van de raad, reis- en verblijfskosten, kosten van het secretariaat, kosten van documentatie, kosten voor het raadplegen van deskundigen en kosten voor het voeren van rechtsgedingen. Kosten die gemaakt worden voor scholing of het raadplegen van deskundigen dienen tevoren gemeld te worden bij het bestuur.

Raadsleden mogen ook voor raadsscholing hun werk onderbreken. Het aantal scholingsdagen moet samen met het bestuur worden vastgesteld. De OR heeft recht op minimaal vijf dagen per jaar. Hierbij zijn scholingsdagen voor commissies inbegrepen.

Reglement van de ondernemingsraad

Zoals eerder vermeld stelt de OR een eigen reglement op. Dit reglement bevat artikelen over onder andere de verkiezing van de raden, de organisatie van de raad, bevoegdheden en werkwijze. Voordat de raad het reglement mag vaststellen moet het CvB in de mogelijkheid worden gesteld zijn mening kenbaar te maken over de inhoud van het reglement. Na vaststelling verstrekt de OR zo snel mogelijk een exemplaar van het reglement aan het bestuur. Dit verschilt dus met de procedure voor vaststelling van het reglement van de studentenraad, dat door het CvB wordt vastgesteld na instemming.

Bevoegdheden

De OR heeft ook advies-, initiatief- en instemmingsrechten. Deze rechten staan uitgebreid opgesomd in de WOR. Het instemmings- of adviesrecht van de OR is gekoppeld aan de aard van het onderwerp.

Instemmingsrechten OR (**artikel 27**). Dit zijn eigenlijk alle regelingen die het personeel betreffen:

- regeling pensioen, winstdeling, sparen;
- arbeids-, rust-, of vakantieregeling;
- regeling beloningen, functiewaardering;
- regeling arbeidsomstandigheden, ziekteverzuim of reïntegratiebeleid;
- regeling aanstellings-, ontslag- of bevorderingsbeleid;
- regeling personeelsopleiding;

- regeling personeelsbeoordeling;
- regeling bedrijfsmaatschappelijk werk;
- regeling werkoverleg;
- regeling klachten;
- regeling bescherming persoonsgegevens;
- regeling voorzieningen gericht op aanwezigheid, gedrag en prestaties.

Het CvB legt het voorstel schriftelijk aan de raad voor, waarbij het de beweegredenen en de te verwachten gevolgen voor de werknemers verstrekt (**artikel 27 lid 2**). Na overleg in de raad deelt hij zijn beslissing zo spoedig mogelijk beargumenteerd aan het bestuur mee. Dit laatste kan in een overlegvergadering gebeuren. Vervolgens deelt het bestuur de raad zo snel mogelijk schriftelijk mee welk besluit het heeft genomen en wanneer er met de uitvoering wordt begonnen. Instemming is niet vereist als het onderwerp al in een collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) is geregeld of in de ARBO-wet. Uitbreiding van bevoegdheden kan bij CAO of in overleg tussen het bestuur en de raad.

Adviesrechten ondernemingsraad (artikel 25)

De adviesrechten die de ondernemingsraad heeft, betreffen:

- d.** overdracht van de zeggenschap over de onderneming of een onderdeel daarvan;
- e.** het vestigen van, dan wel het overnemen of afstoten van de zeggenschap over, een andere onderneming, alsmede het aangaan van, het aanbrengen van een belangrijke wijziging in of het verbreken van duurzame samenwerking met een andere onderneming, waaronder begrepen het aangaan, in belangrijke mate wijzigen of verbreken van een belangrijke financiële deelneming vanwege of ten behoeve van een dergelijke onderneming;
- f.** beëindiging van de werkzaamheden van de onderneming of van een belangrijk onderdeel daarvan;
- g.** belangrijke inkrimping, uitbreiding of andere wijziging van de werkzaamheden van de onderneming;
- h.** belangrijke wijziging in de organisatie van de onderneming, dan wel in de verdeling van bevoegdheden binnen de onderneming;
- i.** wijziging van de plaats waar de onderneming haar werkzaamheden uitoefent;
- j.** het groepsgewijze werven of inlenen van arbeidskrachten;
- k.** het doen van een belangrijke investering ten behoeve van de onderneming;
- l.** het aantrekken van een belangrijk krediet ten behoeve van de onderneming;
- m.** het verstrekken van een belangrijk krediet en het stellen van zekerheid voor belang-

rijke schulden van een andere ondernemer, tenzij dit geschiedt in de normale uitoefening van werkzaamheden in de onderneming;

- n. invoering of wijziging van een belangrijke technologische voorziening;
- o. het treffen van een belangrijke maatregel in verband met de zorg van de onderneming voor het milieu, waaronder begrepen het treffen of wijzigen van een beleidsmatige, organisatorische en administratieve voorziening in verband met het milieu;
- p. vaststelling van een regeling met betrekking tot het zelf dragen van het risico, bedoeld in artikel 40, aanhef en eerste lid, onderdeel a, artikel 40, aanhef en eerste lid, onderdeel b, of artikel 40, aanhef en eerste lid, onderdeel c, van de Wet financiering sociale verzekeringen;
- q. het verstrekken en het formuleren van een adviesopdracht aan een deskundige buiten de onderneming betreffende een der hiervoor bedoelde aangelegenheden.

De hierboven omschreven adviesrechten zijn verkort overgenomen uit de WOR.

Voor de ondernemingsraad gelden bij het vragen van het advies, het overleg, en het eventuele afwijken ervan ongeveer dezelfde regels als over het adviesrecht in de WHW. De ondernemingsraad wordt door het CvB tevens om advies gevraagd over elk door hem voorgenomen besluit tot benoeming of ontslag van een lid van het CvB. Bij een benoeming verstrekt het CvB ook gegevens waaruit de ondernemingsraad zich een oordeel kan vormen over de betrokkene in verband met diens toekomstige functie binnen de instelling. De ondernemingsraad heeft net als de centrale raad of studentenraad een initiatiefrecht (**artikel 23**). De ondernemingsraad mag voorstellen doen en standpunten kenbaar maken over aangelegenheden die de universiteit betreffen. Deze voorstellen moeten schriftelijk met toelichting aan het bestuur worden voorgelegd. Het bestuur hoort de raad daarover en deelt schriftelijk mede wat met het voorstel wordt gedaan.

Informatie aan de ondernemingsraad

De ondernemingsraad heeft informatierecht. Als hij informatie wil hebben die hij 'redelijkerwijs' nodig heeft om goed te kunnen functioneren, dan moet het bestuur de informatie tijdig verstrekken. Het bestuur is daarnaast verplicht om bij het begin van iedere zittingsperiode van de ondernemingsraad gegevens te verstrekken over onder andere de organisatie van de instelling en de verdeling van de bestuursbevoegdheden. Wijzigingen in deze gegevens moeten ook worden doorgegeven.

- Het CvB verstrekt minstens twee keer per jaar aan de raad mondeling of schriftelijk algemene gegevens omtrent de werkzaamheden en de resultaten van de instelling in het verstreken tijdvak, in het bijzonder met betrekking tot de onderwerpen waarover de raad adviseert.
- Het bestuur verstrekt jaarlijks binnen zes maanden na afloop van het boekjaar aan

de ondernemingsraad een balans en een staat van baten en lasten, beide met toelichting (de jaarstukken). Zijn de jaarstukken gecontroleerd door een accountant dan moet eveneens aan de ondernemingsraad de verklaring van de accountant worden overlegd. De raad moet een verantwoord oordeel kunnen vormen over het vermogen en het resultaat van de instelling. De jaarstukken moeten voldoen aan de daaraan gestelde eisen in het 'Besluit verstrekking financiële Informatie aan ondernemingsraden 1985'.

- Het bestuur doet mede ten bate van de bespreking van de algemene gang van zaken van de instelling tenminste twee keer per jaar mondeling of schriftelijk mededeling omtrent zijn verwachting ten aanzien van de werkzaamheden en de resultaten van de instelling in het komende tijdvak. Dit geldt in het bijzonder voor aangelegenheden waarop de raad een adviesrecht heeft, alsmede voor alle investeringen in binnenland en buitenland.
- Indien het CvB met betrekking tot de instelling een meerjarenplan, dan wel een raming of begroting van inkomsten of uitgaven pleegt op te stellen, wordt dat plan, naast die raming of die begroting, dan wel een samenvatting daarvan, met een toelichting aan de ondernemingsraad verstrekt en in de bespreking betrokken. Het meerjarenplan/instellingsplan is een belangrijk moment voor de medezeggenschap om invloed uit te oefenen.
- Het bestuur verstrekt minstens eens per jaar aan de raad schriftelijk algemene gegevens inzake de aantallen en de verschillende groepen van in de instelling werkzame personen, alsmede inzake het door hem in het afgelopen jaar ten aanzien van die personen gevoerde sociale beleid. Dit geldt met name voor de onderwerpen waarop de ondernemingsraad instemmingsrecht heeft, de stimulerende taken van de raad en de instellingen waarbij de raad benoemingsrecht heeft. Dit plan wordt ook wel het Sociale Jaarverslag genoemd. Het wordt niet overal gemaakt, waar dat wel zou moeten.

Overige bevoegdheden en taken van de ondernemingsraad

De ondernemingsraad bevordert zo veel mogelijk de naleving van voorschriften op het gebied van de arbeidsvoorwaarden en veiligheid, gezondheid en welzijn van de werknemers. Hij bevordert voorts het werkoverleg en het overdragen van bevoegdheden binnen de instelling, zodat werknemers zo veel mogelijk betrokken zijn bij de regeling van de arbeid in het onderdeel van de universiteit waarin zij werkzaam zijn.

De ondernemingsraad waakt in het algemeen tegen discriminatie binnen de instelling en bevordert in het bijzonder de gelijke behandeling van mannen en vrouwen alsmede de inschakeling van gehandicapte en allochtone werknemers.

Bij CAO of regeling van arbeidsvoorwaarden vastgesteld door een publiekrechtelijk orgaan kunnen aan de raad verdere bevoegdheden dan in de wet genoemd worden toegekend. Dit kan ook door een schriftelijk besluit van het bestuur. Dit besluit moet dan de toestemming van de ondernemingsraad hebben, een zogenaamde ondernemings-

overeenkomst. Het bestuur deelt dit besluit schriftelijk mee aan de bedrijfscommissie. Bij toekenning van extra bevoegdheden is advies of instemming van de ondernemingsraad niet vereist als de betrokken aangelegenheid inhoudelijk is geregeld in een CAO of een regeling van arbeidsvoorwaarden, vastgesteld door een publiekrechtelijk orgaan.

De OR moet op grond van artikel 30 van de WOR om advies worden gevraagd bij elk voorgenomen besluit tot benoeming of ontslag van een bestuurder van de onderneming (zijnde een lid van het CvB). Dit adviesrecht is echter niet hetzelfde als in de artikelen 25 en 26, omdat de OR bij het niet volgen van het advies niet bij de Ondernemingskamer kan procederen. Het is dus een afgezwakte vorm van de adviesrechten in artikel 25.

Meer informatie

Voor meer informatie over de WOR kun je goed terecht bij de verschillende vakbonden voor personeel. Zij hebben vaak de complete tekst van de WOR op hun website staan en zijn als je ze daarom vraagt ook bereid toelichting te geven. Kijk bijvoorbeeld op www.abvakabo.nl.

BIJLAGE IV. OVER DE AUTEURS

János Betkó was voorzitter van de Nijmeegse Studentenvakbond AKKU in 2005-2006. In 2007 studeerde hij af als doctorandus in de geschiedenis en was aansluitend van 2007 tot 2009 bestuurder bij de LSVb, eerst een jaar als secretaris en daarna een jaar als vice-voorzitter. Beide jaren was onderwijskwaliteit zijn belangrijkste portefeuille. Samen met Lisa is hij uitgebreid betrokken geweest bij de totstandkoming van het wetsvoorstel 'Versterking besturing'.

Anco Peeters studeert Wijsbegeerte en Kunstmatige Intelligentie aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Daar was hij bij de Faculteit der Filosofie studentenraadslid en studentassessor in het faculteitsbestuur. Daarna was hij presidiumlid van de universitaire studentenraad, vicevoorzitter van zijn opleidingscommissie en werkzaam bij het LOF.

Sara Struik studeert onderwijskunde aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Ze zat van 2007-2009 in de facultaire studentenraad Sociale Wetenschappen, waarvan het eerste jaar als voorzitter. Ook was ze een jaar lid van de opleidingscommissie. In het collegejaar 2008-2009 was ze voorzitter van Studentenvakbond AKKU en ze zat in de Universitaire Studentenraad. In het jaar 2009-2010 was ze werkzaam als medewerker onderwijskwaliteit bij de LSVb.

Hester Swart is afgestudeerd in Internationaal en Europees Recht. Ze was bestuurder van de Nijmeegse Studentenvakbond AKKU in 2005-2006 en was in dat jaar tevens lid van de facultaire studentenraad Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit Nijmegen. In 2010-2011 was zij parttime coördinator van het Landelijk Overleg Fracties (LOF).

Lisa Westerveld is persvoorlichter bij de Algemene Onderwijsbond (AOB). In het collegejaar 2002-2003 was ze secretaris van Studentenvakbond AKKU en heeft daarna twee jaar zitting genomen in de universitaire studentenraad aan de Radboud Universiteit Nijmegen, waarvan het eerste jaar als voorzitter. Van 2006-2008 zat ze in de opleidingscommissie van Filosofie en was lid van het College van Beroep voor de Examens. Van 2007-2009 was ze voorzitter van de LSVb en in die hoedanigheid heeft ze veel onderhandelingen gevoerd over het wetsvoorstel 'Versterking besturing'.

REGISTER

A

Adviesrecht
Gedeeld stelsel
Centraal niveau 22
Decentraal niveau 27
Ongedeeld stelsel
Centraal niveau 21, 68, 76, 125, 138
Decentraal niveau 27
Opleidingscommissie 30
Assessor. *zie* Studentassessor

B

Beëindigen studie 53, 105
Beroep 32
-schrift 39
-procedure CBE 32
Bestuur faculteit 23
Bestuur opleiding 28
Bestuurs- en beheersreglement 21, 25, 131
Bezwaar- 32
-schrift. *zie* Beroep
Bezwaarprocedure 31, 33
bij CvB 33
Bindend studieadvies (BSA) 32, 44, 47, 92
Persoonlijke omstandigheden 45, 91

C

Centrale medezeggenschap 17
Centrale raad 17
Collegegeldvrij besturen 57
College van Beroep voor de Examens (CBE) 32, 113
Beroepstermijn 32
Bevoegdheid 113
college van beroep voor het hoger onderwijs (CBHO) 32
College van bestuur (CvB) 17, 19, 91, 130
Bevoegdheden 20
Samenstelling 117
Commissies centrale medezeggenschap 70, 78, 130, 141

D

Decaan 17. *zie ook* Faculteitsbestuur
Benoeming en ontslag 64, 119
Decentrale medezeggenschap 23, 78
Decentrale raad. *zie* Faculteitsraad
Deelraad. *zie* Faculteitsraad

E

Examencommissie 46, 95
 Benoeming en samenstelling 95
 Taken en bevoegdheden 96
Examens 46, 94

F

Faculteit 17
Faculteitsbestuur 17, 23, 25
 Bevoegdheden 24
Faculteitsraad 17, 25, 69, 127, 141
 Instemmingsbevoegdheid 75, 127, 128
Faculteitsreglement 17, 26

G

Gedeeld medezeggenschapsstelsel 15
 Centraal niveau 19
 Decentraal niveau 23
Geldigheidsduur tentamens 48
Geschillencommissie 36, 128, 141
Geschil van medezeggenschap 35, 128, 129
 Opleidingscommissie 39
 Termijnen 38
Getuigschrift 94

H

Harde knip 51, 100
Hoger beroep. *zie* Beroep
Honoursprogramma 94
Huisregels 58, 111

I

Informatierecht 18
 Gedeeld stelsel
 Centraal niveau 22
 Decentraal niveau 27
 Ongedeeld stelsel
 Centraal niveau 22
 Decentraal niveau 27
 Opleidingscommissie 29
Informatieverstrekking studenten 50, 98
Initiatiefrecht. *zie* Informatierecht
Inschrijving 53
 Algemene bepaling 53, 104
 Rechten als student 53, 105
Instellingscollegegeld 56, 108
Instellingsplan 20
Instemmingsrecht
 Gedeeld stelsel
 Centraal niveau 22, 73, 121, 134
 Decentraal niveau 27

Ongedeeld stelsel
Centraal niveau 20, 75, 121, 137
Decentraal niveau 26
Opleidingscommissie 29
Inzage tentamens 48
Iudicium abeundi 42, 54, 106

K

Klaagschrift 31
Klachten 33, 113
Klachtenloket 31, 33, 112

L

Landelijke geschillencommissie 36

M

Medezeggenschapsraad 73, 135
Adviesbevoegdheid 76, 138
Algemene bevoegdheden 74, 135
Instemmingsbevoegdheid 75, 137
Medezeggenschapsreglement 21, 139
Medezeggenschapsstelsel 65, 72, 121, 133
Memorie van toelichting (MvT) 14, 41
Mondeling. *zie* Openbaarheid van mondeling

N

Nakijktermijnen 48

O

Ondernemingsraad 17
Wet op de ondernemingsraden (WOR) 143
Onderwijs- en examenregeling (OER) 26, 46, 96
Beoordeling 50
Ongedeeld medezeggenschapsstelsel 15
Centraal niveau 20
Decentraal niveau 25
Openbaarheid van mondeling 48
Opleidingsbestuur 28, 64, 120
Opleidingscommissie (OC) 29, 64, 70, 120, 131
Opleidingsdirecteur. *zie* Opleidingsbestuur

P

Profileringsfonds 41, 57, 108

R

Raad van Toezicht
 Samenstelling 63, 118
 Taken 119
Reglement van orde 115

S

Scholing 70, 78, 130, 141
Studentassessor 12, 13, 23, 24, 25, 63, 71
Studentenraad 17
Studentenstatuut 21, 58, 111
Studieadvies propedeutische fase. *zie* Bindend studieadvies (BSA)

T

Tentamens 46, 94
 Geldigheidsduur 48
 Inzage 48
 Volgorde 49
Toegankelijke faciliteit. *zie* Klachtenloket
Toelatingseisen 101

U

Universiteitsraad 66, 122
 Algemene bevoegdheden 66, 123
 Instemmingsbevoegdheden 67
 Reglement 68, 125
 Taken 66, 123

V

Versterking besturing 41
Verwijzing in postpropedeutische fase 45, 93
Volgorde tentamens. *zie* Tentamens
Vormvereisten bezwaar-, beroep- of klaagschrift 34, 39
Vrijheid volgen onderwijs 53, 105
Vrijstellingen 49

W

Wettelijk collegegeld 55
 Aanspraak 107
 Hoogte 55, 106